152-1. From Saint Cyril. For in saying 'Your sins are forgiven you' (Luke 5:23), there is still an excusable place for unbelief. For a human does not see forgiven sins with the eyes of the body, but the paralysed man, casting off his disease, standing up and walking around, has a clear demonstration of divine strength. This is why he says, 'Stand up and take your bed and go to your home' (Luke 5:24). This, indeed, is what was done.

153-1. From the same. He returned to his dwelling, released from such a long infirmity. It was therefore demonstrated through this very deed that 'the Son of Man has authority on earth to forgive sins' (Luke 5:24). And about whom does he say this? Is it about himself, or somehow perhaps also about us? Both one and the other are true. For he himself, as God incarnate, as Lord of the law, forgives sins; but we too have received from him this gift which is so glorious and worthy of wonder. For he crowned human nature with such honour also at the time he said to the holy apostles, 'Truly I tell you, whatever you bind on earth will be bound in heaven, and whatever you loose on earth will be loosed in heaven' (Matthew 18:18). And again, 'If you forgive the sins of any, they are forgiven; if you retain them, they are retained' (John 20:23).

¹ Scholium 152-1: Cyril, Fragment II.57 on Luke.

² Scholium 153-1: Cyril, Fragment II.58 on Luke.

³ Tregelles erroneously gives the line break as Влас фиміас.

τογ αγιογ κυριλλ (ογ): 1

ΝΒ Εν μεν Γαρ τω είπειν αφεώνται coi αι αμαρτίαι coy. τοπος έστιν εσθότε απίστι ας εγαφορμός αφιεμένας Γαρ αμαρτίας απός οχχ όρα τοις τοχ σωματός οφθάλ μοις το δε αποβάλειν την νόςον και αναστάντα περιπατείν τον παρέτον αποδείδιν εχεί ςαφή της θεοπρέπογς ισχύος διο φηςίν εγερθείς αρόν το κλι νίδιον coy και ήπαγε είς τον οίκον coy ο δη και πεπράκται: τοχ αυτοχ: ^{2}

 $\overset{\mathsf{N}\Gamma}{\mathsf{Y}}$ πενοςτήσεν είς την οίκιαν. Της ουτώ μακράς αρρώςτιας απηλλαγμένος δέ δείκται τοινύν δ[ι] αυτού του πραγμάτος ότι εξούςιαν εχεί ο $\overset{\mathsf{N}\Gamma}{\mathsf{Y}}$ του ανού επί γης αφιέναι αμαρτίας και περί τίνος αρά τουτο φηςίν αρά περί αυτού η τα

TIC ECTIN OYTOC OC AAAEI BAA C ϕ HMIAC ^{3} TIC Δ YNATAI AMAPTI AC A ϕ EINAI EI MH MONOC O θ C $^{\frac{1}{2}}$

ΝΒ Επιγνούς δε ο ις τούς διαλογι ς μούς αυτών αποκριθείς είπεν προς αυτούς τι διαλο γιζεςθαί ενι ταις καρδιαίς υ μων τι εςτιν ευκοπώτερο είπειν, αφεώνται ςοι αμάρ τιαι ςού η είπειν εγείρε και περίπατει ϊνά δε είδητε ο τι ο ύιος τού ανού εξούςιαν εχεί επι χα πογ και περι ημωαληθές τούτο τε κα KEINO AYTOC MEN γαρ ως ενανθρωπη cac $\theta c \cdot \omega c$ toy nomoy күріос, афінсіп амар τιας ελαΒομέν δε και ημείς παρ αγτογ [την ολτω γανπρα] και αξιοθαγμαςτο χαριν εςτεφανω CE FAP THN TOY ANOY ΦΥCIN' ΚΑΙ ΤΗ ΤΟΙΑ ΔH TIMH KAI NYN εφη τοις αγιοίς απο **CTO**λΟΙ**C**• ΔΜΗΝ λ**Є**Γω ÝMIN O[c]a AN ΔHCHTE επι της γης. εςται δε DEMEN A ENTOICOTY

раноіс' каі оса ан Лүснтє єпі тнс гнс. єстаі ЛєЛумєна [єн тоіс] $\overline{\text{оуноіс'}}$ каі палін' ан тіншн афнтє тас амартіас' афієнтаї ау[тоіс] ан тінш кратнтє кєкратнитаї:

$\overline{\text{IΔ}}$ περ[1] λε[Yε1] τον τελώνην 1 του αγίου κυριλλ(ου): 2

Τέλωνης ην ο λεγείς ανήρ απλήςτος είς φιλοκερδίας αχαλίνος είς πλεονέξιαν τω ογ[Δ]εν προκηκοντών [αγτω α]δίκος έραςτης τούτο γαρ τοις τελωναίς το επί τ[η]δεύμα αλλά εξ αυτών η[ρ]παζέτο των της αδικίας έργαςτηριών και σέσω σται παράδ[οξ]ως κε[κ]ληκότος αυτόν του παντών ημών $\overline{\text{Cpc}}$ χυ εφη γαρ αυτό α[κο]λου[θ]ε[ι μο] ιο δε πάντα αφ[εί] ηκολουθησέν αυ[τω] οράς ω[c] αληθέψει λεγω ο σοφω[τα]τός παυλός [ο]τ[ι $\overline{\text{Co}}$] η[λθε]ν [είς] τον κοσμον αμαρτώλους σωσαί οράς ω[c c]αρκω[θ]είς [ο] μον[ογένης του $\overline{\text{θυ}}$ λογος] τα σκέψη του διάβολου μετέστησεν. εί[ς ε]αν[το]ν και σέσω

CTAI ΜΕΝ Ο ΛΕΥΕΙ ΗΜΙ Δε το πραγμα χρηςτας ε ποι Ηςε τας ελπιδας ot[1] γαρ cωze[1 το] μετα NOEIN, EZ AYTOY TO[Y] ΓΕΓΟΝΟΤΟ[C] ΔΕΔΙ[Δ]ΑΓ μεθα πιστωσεταί δε και αυτος ο των ολω $\Delta [\epsilon]$ CTTOTHC $\theta C \Delta i \Delta \Phi \omega$ NHC TPOOHTOY $\lambda \in \Gamma \omega$. еп і страфите прос **ΜΕ ΚΑΙ C**ΩθΗCΕCΘΕ ΟΙ απ εςχατού της γης **Δλλ EICI TINEC OI THC** θειας γαληνοτητος επιχειρογητές απο CTEPEIN TO YC TAIC αμαρτιαίς ενείλημα MENOYC. OY [FAP MAP]A Δεγο[NTAI T]H

[τ] Ης γης αφιεναι αμαρτίας. είπε τω παραλγτικώ σοι λεγω ε γείρε και αράς το κλινιδίον σογ πορεγογ είς τον οίκον σογ [κ] αι παραχρημά ανάςτας ενώπι ον αγτών αράς εφ ο κατέκει το απηλθέν είς τον οίκον αγτογ δοξάζων τον $\overline{\theta n}$ και εκςταςίς ελάβεν απάντας και εδοξάζον τον $\overline{\theta n}$ [ ] και έπλη σθης ανέροντες. Οτι είδομεν παράδοξα τημε ρον[ ] και μέτα ταγτά εξηλθε και εθεαςατό τελώνην

μετανοίαν [αλλ ο]ίον επιτιμώς: τω ςωζοντί· ζητογντί τα εαγτογ και π[αντο]χοθεν ςγλλεγοντί το εςκορπιςμένον· και ογκ ακογογ

 $N\overline{\lambda}$

λн

CI

154-I. From Saint Cyril. Levi was a tax collector, a man insatiable for financial gain, unbridled in acquisitiveness, an unjust desirer of what did not belong to him: for this is the habit of tax collectors. But he was snatched away from among the workers of injustice and amazingly he was saved when Christ, the Saviour of us all, called him. For he said to him, 'Follow me' (Luke 5:27), and the other man abandoned everything and followed him. You see how truly the most wise Paul says that 'Christ came into the world to save sinners' (I Timothy I:15)? You see how the incarnate first-born Word of God transferred the possessions of the devil to himself? And while Levi has been saved, for us this matter has brought about great hopes, because we have been taught by this very event that repentance brings salvation. Moreover God, the master of all, will guarantee this, as he says by the voice of the prophet, 'Turn to me and be saved, you from the edge of the earth' (Isaiah 45:22). But there are some who attempt to deprive of the divine gentleness those who are captured by sins: for they do not accept repentance, but somehow they blame the one who saves for seeking what is his and gathering from everywhere what is scattered. They do not hear

¹ Kephalaion 14: On Levi the Tax Collector. Tregelles states that the title is partly erased, but this may simply be later use of the manuscript; he erroneously has τογ τελώνην. ² Scholium 154-1: Cyril, Fragments II.59–60 on Luke.

³ This line and the last line of the page are indented: the reason is unclear. There is a large tear in the parchment subsequent to the copying of the catena text in the last four lines.

the Saviour saying 'Those who are well have no need of a physician, but those who are sick. I came to call not the righteous but sinners to repentance' (Luke 5:31–32).

155-1. From Saint Cyril. For the Saviour of all, since he is indeed the physician of spirits, does not desert those who need him. As he is able to cleanse, he purposefully took up residence with those who had not yet been purified. But, Pharisee, let us see the pride of your arrogance, of the types of accusation which your public superciliousness against those who are sinful has brought upon you. Let us take Christ as our narrator, who knows all things. For he spoke thus: 'Two men used to go up into the Temple to pray. One of them was a Pharisee and the other a tax collector. But the Pharisee stood and prayed, saying, "God, I thank you that I am not the same as other men: greedy, unjust, adulterous, or like this tax-collector. I fast twice a week; I tithe all my possessions." But the tax collector says, beating his breast, "God, be merciful to me, a sinner." Truly I say to you that he went away to his house having been made righteous, unlike that Pharisee' (Luke 18:10−14). So the tax collector who confessed his sin was made righteous in place of the scornful Pharisee. **►**

¹ Scholium 155-1: Cyril, Fragment II.62 on Luke.

λεγοντός του $\overline{\text{срс}}$, ου χρείαν εχους οι ήγιαινοντές ιάτρου. Αλλ οι κακώς, εχον τές, ους ηλθόν καλεςαι δικαίους αλλ' αμαρτωλούς εις μετανοίαν: του αγιου κυριλλ $\left(\text{ου}\right)^1$

NΕ

Ο ΓΑΡ Των όλων τη ατέ δη ιατρός υπαρχών πνευματών [ο] γκ αποφοίτα τω δεομενών αυτού και ως διαςμήξαι δυναμένος τοις ούπω κεκαθαρμένοις οικονομικώς συνηλίζετο ιδώμεν δε φαριζαίε του σου φρονηματός τη

ονοματι λεγείν καθημένον ε πι το τελωνίον και ε[ι]πεν αγτω ακολογθει μοι και καταλιπων παντα αναςτας ηκολογθε ια γ τω και εποιησεν δο [χ] ην [Μεζα] λην λεγεις α[ΥΤ] ω εν τη ο[ικια] αγ τογ΄ και ην οχλος πολγς τελω NWN KAI AN NWN OI HCAN MET AY TWN KATAKEIMENO[1] KAI EFOF ΓΥΖΟΝ ΟΙ ΦΑΡΙCΑΙΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΓΡΑΜΜΑ τεις αυτών προς τους μαθη TAC AYTOY DEFONTEC[ ] DIA TI ME τα των τελωνών και αμάρτω λων εςθιετε και πίνετε και αποκριθεις ο ις είπεν αγτοίς ογ χρειαν εχογειν οι ήγιαινοντες ιατρογ.

αΓερογχιαν, [ο]ποι ων σοι Γεγονεν αιτι αματών προξένος η κατα των εν αμαρ τιαις οφργ[ς] αγτο [λα]Βωμέν εξηγητη τον παντα είδοτα χν εφη γαρ ογτώς ανοί δγο ανέβαινο είς το ιέρον προσεγ ξασθαί ο είς φαρισαί [ος και ο ετέρος τελ] [ωνης αλλ ο μέν φαρί]

- > ca[1]oc cτας προςηγχε το λεγων. ο θς εγχα
  - ριστω σοι οτ[ι] ογκ ει Μι, ως οι λοιποι των
- > anωn apπarec a
- > Δικοι Μοιχοι Η κλι
- мс оттос о техминс.
- νηςτεγω δις τον ςαΒ
-) Βατογ· αποδεκατω
- παν[τ]α τα ἡπαρχον τα [мογ] ο δε τελω ν[нс φ]нсιν τγπτω το cτ[h]θος αγτογ. ὁ
- > θε ϊλαρθητι μοι τω αμαρτωλώ αμην λεγώ ύμιν ότι κατέ [Β] η δεδικαίωμε
- > νος εις τον οικοναγτος παρ εκείνον τον φαριζαίον αρ' οχν $[\Delta ε]$ δικαιώται ο τε λώνης ομολογής την αμαρτίαν ήπερ τον ήπερο[πτην] φαριζαίον:

τος αγιος κυριλλ (ογ): 1

Μεταβαίνογειν απ αλλών εις αλλά επείδη τον πρώτον τον λόγον εδέξαντο. Βογλομένοι λάβην ποιηςαςθαί και αποφήναι τονς αγιούς μαθητάς και αυτό δε εγν αυτοίς τον πο όλιγα τον νομού πεφροντικότας ναι γαρ φηςίν εγνεςτι αςθαί τελώναις και αμαρτώλοις καιτοί τον νομού προσταττοντός μη εγνα ναμίγηςθαί τοις ακαθάρτοις τον καθάρον και προφάςις ήμιν τον πα ραβαίνειν τον νομού ή φιλανθρώπια γεγονέν. Δια τι μη νηςτέψετε κα

ΤΑ ΓΕ ΤΟ ΕΙΜΘΟΣ ΤΟΙΣ ΕΠΙΕΙΚΕΣΙ ΚΑΙ ΖΗΝ Ε ΘΕΛΟΥΣΙ ΝΟΜΙΚΏΣ ΠΡΟΣ ΔΕ ΤΑ ΤΟΙΑΥΤΑ ΦΑΙΗ ΤΙΣ ΑΝ, ΟΛΏΣ ΓΑΡ ΟΙΔΑΣ ΟΙ ΙΟΥΔΑΙΕ

Ταρ οιλας ω ἰογλαιε
τος νηςτεγείν τη ολον νενηςτες
κας ποτε κατα το θε
λημα τος θτ ως Γαρ
φηςίν ο προφητής
[ηςαιας εν ταις ημε]

- > paic των νηςτείω
- > ήμων εγρισκετε
- > τα θεληματα ήμω.
- γ και παντάς τογς ήπο

αλλα οι κακως εχοντες ογκ ηλ ληλγθα καλεςαι Δικαιογς. αλλ' α

 $\frac{1}{NS}$ Maptwhoyc eic metanolan.

 $\overline{\lambda\theta}$ Οι δε ειπαν προς αγτον οι μα θηται ιωαννού νης τεγούς πγκνα και δεης εις ποιούνται ομοίως και οι των φαριζαίω. Οι δε ςοι εςθιούς ναι πίνούς και $\overline{\lambda}$

- $\rightarrow$ yeipioyc ýmin ýmonyccete ^{2} eic kpiceic kai mayac $^{\circ}$ nhcteyete kai tymte
- ΤΕ ΠΥΓΜΑΙΟ ΤΑΠΕΙΝΟΝ. ΪΝΑ ΤΙ ΜΟΙ ΝΗΟΤΕΥΕΤΕ ΟΥ ΤΑΥΤΗΝ ΤΗΝ ΝΗΟΤΕΙΑΝ
- EZEREZAMHN REFEI $\overline{\text{KC}}^{\cdot}$ EITA TWC O NHCTEYCAI MH EIDWC• AITIA TOYC AFIOYC ATIOCTOROYC. OTI MH NHCTEYOYCI KATA CE:

156-1. From Saint Cyril. They move over from one set of accusations to another, once they have received an explanation for the first, wanting to contrive an opportunity and to denounce the holy disciples and Jesus himself with them as caring little for the law. For they say, 'Yes, you feast with tax-collectors and sinners, although the law commands that the one who is pure should not be associated with those who are impure. Your excuse for transgressing the law is concern for others. Why do you not fast, as is the custom for those who are proper and wish to live by the law?' In response to such claims someone might say, 'Do you, Jew, fully know the way of fasting? Have you ever fasted according to the will of God? For as the prophet Isaiah says, 'In the days of your fasts you find your own wishes and you goad all those subject to you. If you fast for lawsuits and fights and you strike the humble one with fists, why do you fast for me? This is not the fast which I have chosen says the Lord' (Isaiah 58:3–5). How then do you, who does not know how to fast, blame the holy apostles that they do not fast in your manner? **5**

¹ Scholium 156-1: Cyril, Fragment II.63 on Luke.

² The LXX, as followed in the translation, reads εἰ εἰς κρίσεις.

157-1. From Saint Cyril. Observe again, I ask you, how Christ shows that they are not participants in the feast but have no share at all of the delight at him and remain outside the universal festival. For the revelation of our Saviour to this world is nothing other than a festival which has spiritually joined human nature to him just like a bride, so that the woman who had long been barren should become fruitful and most productive. Therefore all those who have been called by him through the new gospel proclamation are 'friends of the bridegroom' (cf. Luke 5:34). No longer is it the scribes and the Pharisees, who only attended to the shadow of the law. But once he had granted the friends of the bridegroom not to afflict themselves as for an occasion or need, since they were observing a spiritual feast, in order that fasting might not become completely rejected by us he continues in an extremely purposeful manner, saying: 'The days will come when the bridegroom will be removed from them, and then they will fast' (Luke 5:35). For everything is good on its own occasion. What is the taking of the bridegroom away from them? Clearly, it is his being taken up above.

¹ Scholium 157-1: Cyril, Fragment II.64 on Luke.

² The first hand wrote ypai | Nai.

τος αγιος κυριλλ(ος): ^{1}

Αθρει Δη μοι παλιν όπως αυτούς αποφαίνει χε οι μετέςχηκοτας της εορτής.
αλλ' ημοιρηκότας ειςαπάν της επ αυτώ θυμηδίας εξώ τε κειμένους πανη
γυρεώς οικουμένικης πανηγυρίς γαρ και έτερον ουδεν. Η τού τρς ημών
εις τονδε τον κοςμόν αναδείξις καθάπερ τινα νύμφην ευναπτούς νο
ητώς αυτώ την ανού φυςιν ιν' η παλαί ετίρα ευκάρπος γενηταί και γο
νιμώτατη ουκούν του μέν νύμφωνος μίοι. παντές όσοι κεκληνταί
παρ αυτού δια του νέου τε και ευαγγελικού κηρυγματός ουκετί δε και

ο δε ις ειπεν προς αγτογς, ΜΗ Δγναςθε τογς ἡιογς τογ νγμφωνος. εν ω ο νγμφι ος μετ αγτων εςτιν ποικ ςαι νηςτεγςαι ελεγςονται δε κμεραι και οταν απαρθκ απ αγτων ο νγμφιος. τοτε νηςτεγςογςιν εν εκειναις ταις και τας τονς τονς ταις και σταν τονς νηςτεγκογςιν εν εκειναις ταις και σταν τονς και τονς τονς νηςτεγκογςιν εν εκειναις ταις και σταν τονς και τονς τονς νηςτεγκογςιν εν εκειναις ταις και σταν τονς και τονς και τονς και τονς και τονς νηςτεγκογςιν εν εκειναις ταις και τονς και τονς και τονς και τονς νηςτεγκογςιν ταις νηςτεγκογςιν και τονς και τονς και τονς και τονς νηςτεγκογςιν ταις ταις νηςτεγκογςιν νηςτεγκογςιν ταις νηςτεγκογςιν ταις νηςτεγκογςιν νηςτεγκογςιν νηςτεγκογςιν νηςτεγκογςιν νηςτεγκογςιν ταις νηςτεγκογςιν νηςτεγκογςιν νηςτεγκογςιν νηςτεγκογςιν νηςτεγκογςιν νηςτεγκογςιν νηςτεγκογςιν νηςτεγκογςιν νηςτεγκογον νηςτεγκον οι Γραμματείς και οι φαρισαίοι· μονή προ σεχοντές τη του νο μου σεχοντές τη του νο μου σεν επείδη δε απαξ τοις του νυμι φωνός ξίοις συγκέ χωρηκέ. Το ως εν και ρω και χρεία· μη χρη ναι² πονείν ως εορτή τελούντας πνέυμα τικην ίνα μη από Βλητός η νηςτεία γε νηταί παρ ημίν εις ά παν οικονομικώτα τα λίαν, επιφέρει λεγω,

ελεγςονται δε ημέραι: όταν αφηρέθη απ αγτών ο νυμφίος και τότε νηςτεν coycin πάντα γαρ κάλα εν καιρώ αγτών τι δ' έςτι το αρθηναί απ αγτών το νυμφίον το αναλαφθηναί δηλονότι[:]

του αγιου κυριλλ (ου): 1

- Οτι δε απαραδεκτα τοις την νομικην εχούς να αγωγην τα δια $\overline{\chi \gamma}$ θεςπισματά και αχωρητά πως είς να ανών καρδιαίς ούπω λαχούς αις τον δια τού αγιού πνα ανάκαι
  - > ΝΙΟΜΟΝ ΔΙΑΔΕΙΚΝΎΟΙ ΛΕΓωΝ ΜΗ ΔΥΝΑΤΑΙ ΡΑΚΟΟ ΪΜΑΤΙΟΥ ΠΑΛΑΙΟΥ ΚΑΙΝώ ΠΡΟΟ
  - > Βαλλεςθαι μητε μην ασκούς παλαιούς οίνον νέον δύναςθα[ι] χωρείν πεπα λαιωταί μεν γαρ, η πρώτη διαθήκη και ούκ ην αμέμπτος και πίστωσεται γρα
  -) фон о макаріос паухос пері аутнс $\cdot$ єї гар єкєїнн н протн ни амемптос $\cdot$ оу
    - к αν δεγτερας εζητηθη τοπος προςαγεί δε τογτοίς οτι το παλαιογμένον

και ΓΗΡΑCΚΟΝ ΈΓΓΥΟ αφανισμού ΟΥΚΟΥ ΟΙ ΤΗ Παλαια Διαθήκη προσκαθημένοι και ΤΗΝ ΓΗΡΑCΑCΑΝ ΈΝΤΟ λην εις ΝΟΥΝ Έχοντες· αμετοχοι μέν ειςι της

ελεγεν Δε και παραβολην προς αγτογε, οτι ογδεις επιβλη μα απο ϊματιογ καινογ εχιεας επιβαλλει επι ϊματιον παλαιο⁻⁻

εν $\sqrt{\omega}$ καινότητος πάντα γαρ σεγονέν αυτώ καινα ες εξάθρωμενην δε την δι ανοίαν εχοντές ας μβατοί τε και ας γναφείς είςι τοις της νέας διαθήκης ι έρουρ γοις; και γούν δι ένος των αγιών προφητών εφή που περί αυ των όλων θς οτι καρδίαν καινήν και πνα καινόν δως εν αυτοίς ψάλλει δε που και ο μα καρίος δάδ ουτώ λεγων καρδίαν καθαράν κτίς ον εν έμοι ο θς και πνα ευ

φες· εγκαινίζον εν τοις εγκατοίς μος προστεταγμέθα δε και απόδυςας θαι με τον παλαίον ανόν ενδυςας θαι δε τον νέον τον ανακαινούμενον κατ είκο να του κτιςαντός αυτόν ευδυςας θαι δε τον νέον τον ανακαινούμενον μης υπός του νόος του και του είς το δοκιμάζειν ψμας τι το θελήμα του θυ το αγαθόν και ευαρές το και τελείον ουκούν οι μηπώ τον εν πνι λαχοντές ανακαινίζων ουδε δο κιμάζειν ις [α] ci το θελήμα του θυ πνι λαχοντές ανακαινίζων ουδε δο κιμάζειν ις [α] ci το θελήμα του θυ ποι λαχοντές ανακαινίζων το και τελείον απόδυς του παναίος με των ισύδυσμα και ου κεχώρηκε δια τούτο το οίνον τον νέον του του του ποινόν τον νέον του του ποινόν και του ποινόν απόδυ απόδη και ευφραίνον απόδη και ευφραίνον απόδη και ευφραίνου απόδη και ενακαίνου απόδη και ευφραίνου από

158-12. From Saint Cyril. Because to those who have the law as their guide, the pronouncements by Christ are inadmissible and invalid, how do they go into the hearts of humans which have not obtained renewal through the Holy Spirit? He makes this clear when he says: 'A patch from an old garment cannot be added to a new one, nor can old wineskins contain new wine' (cf. Luke 5:36-37). For the first covenant has grown old and was not without fault. The blessed Paul also confirms this when he writes about it: 'For if the first was without fault, a place would not have been sought for a second' (Hebrews 8:7). And he adds to these words that 'What has grown old and aged is close to vanishing' (Hebrews 8:13). Therefore those who rely on the old covenant and have the ancient commandment in their mind have no share of the newness which is in Christ. For all things have become new in him, but they have an enfeebled intelligence and are irreconcilable and without connection to the ministers of the new covenant. Indeed, through one of the holy prophets, the God of all said about them somewhere that, 'A new heart and a new spirit will I put in them' (Ezekiel 36:26). The blessed David too writes in a psalm as follows: 'Create in me a new heart, God, and renew a right spirit in my inner parts' (Psalm 50:12 LXX). We have been instructed also to 'Cast off the old human and to put on the new one which has been renewed in the image of its creator' (cf. Colossians 3:9–10). Paul also offers advice, saying: 'Do not be conformed to this age, but be transformed by the renewing of your mind, so that you approve what is the good and pleasing and perfect will of God' (Romans 12:2). Therefore those who have not yet obtained renewal in the Spirit do not know how to approve the good and pleasing and perfect will of God. 158-1b. The heart of the Jews is accordingly an old wineskin, and because of this it has not contained the new wine, meaning the gospel and salvific pronouncement 'which gladdens the human heart' (cf. Psalm 103:15 LXX). But Christ has made known that we are full of such good things.

¹ Scholium 158-1a: Cyril, Fragment II.65 on Luke.

 $^{^2}$ The first hand initially wrote сүсүнматігєє θ аі and corrected it *in scribendo*.

³ Scholium 158-1b: Cyril, Homily 22 on Luke.

⁴ Several pages are missing, which would have contained Luke 5:36–6:20.

171-1. ... and so on. And pursuing these things by their own deeds, this man has not obtained what he has for himself rather than for his needs. The one who weeps is not rich, but poor in spirit and an inheritor of the kingdom of heaven. This is the poverty blessed by the Spirit; this is the wealth which has also been well mastered, and like a servant and slave put at the service of good works. Accordingly, being wealthy is not forbidden, but being enslaved to the desire for wealth and being led towards it like a low-born captive slave.

171-2. From Saint Cyril. Indeed, again in Matthew he says: 'Blessed are those who hunger and thirst for righteousness, because they will be satisfied' (Matthew 5:6). Here, in contrast, he says simply that 'the hungry' will be blessed (cf. Luke 6:21). We therefore say that to hunger and thirst for righteousness is great and special, meaning to love endeavours which lead to piety just as much as laying claim to some food and drink. For righteousness shows this. But since we ought also to give an account of the meaning in these words, following the explanation of what was spoken before, we say again that the Saviour called blessed those who love voluntary poverty, to accomplish the apostolic course beyond what is fine and unhindered. But it is assuredly the case for those who practise this sort of poverty that both scarcity of necessities and finding barely enough nourishment accompanies it. For assuredly it follows having neither gold or silver in their belts, or two tunics, that they must endure the greatest hardship. This is a burden for those in toil and persecutions, and for this reason and very appropriately, the one who knows the heart does not permit us to be dispirited at what results from poverty. For, he says, those who are now hungry for the sake of piety towards him will be satisfied, meaning that they will luxuriate in the good things which will be given to them, plainly both the intelligible and the spiritual. 🐿

¹ Scholium 171-1: Severus, Fragments on Luke.

² Scholium 171-2: Cyril, Fragment II.80 on Luke (Homily 27).

¹ και τα εξης΄ και ταγτα επιτηδεγων εργοις αγτοις· ογτος ογχ εαγτω κεκτη μενός απέρ εχει μαλλον η τοις ενδεεςιν· ος πλογςιος εςτι δακργομένος. αλ λα πτωχός τω πνι και κληρονομός της Βαςιλείας των όγνων το τόγ πνς μακαρίζομενη πτωχεία τογτο ο πλογτός και καλώς δεςποζομένος· και ως ἡπηρέτης και δογλός τοις αγαθοίς έργοις διακονογμένος τοιγαρογν ος το πλογτείν απηγορεγται. αλλα το δογλεγείν τη επίθυμια τος πλογτος και αγεςθαι προς αγτης ως ανδραπόδον αγέννες: τος αγιος κγριλλ $\left({\rm o} \right)^2$

 $\stackrel{oa}{\circ}$ **K**αιτοι παλιν εν τω ματθαίω φηςιν μακαρίοι οι πεινώντες και διψώντες

ΤΗΝ ΔΙΚΑΙΟCΥΝΗΝ• ΟΤΙ ΑΥΤΟΙ ΧΟΡΤΑCΘΗCONΤΑΙ ΕΝΤΑΥΘΑ ΔΕ ΠΑλΙΝ ΤΟΥC ΠΕΙΝώντας απλώς μακαριούς εςεςθαι φηςιν φαμέν ούν ότι μεγα μεν

 $\frac{1}{2}$ Μακαριοι οι πεινώντες νγν.

οτι χορταςθης εςθε

και εξαιρέτον το πει ΝΗΝ και ΔιψΗΝ ΤΗΝ ΔικαιοςγΝΗΝ΄ ΤΟΥ ΤΈςΤΙ Καθαπέρ ΤΙΝΟς Τροφης και ποτογ

Μεταποιεισθαί φίλειν των εις εγceβείαν απογδαςματών τούτο γαρ, η δι καιοςύνη δηλοί επείδη δε χρη ταις αρτίως ημίν ειρημέναις εκδοςεςίν, ε [πομένην αποφηναί και την εν τούτοις διανοιάν παλίν εκείνο φαμέν] εμακαρίσεν ο τηρ. τούς την εθελούςιον αγαπώντας πτωχείαν ήπερ τε τού καλώς και απερισπάστως τον αποστολικόν διανύζαι δρόμον άλλ ο δεί παντώς τοις ούτω πτωχεύομενοις και την των αναγκαίων ακό λούθησαι απανίν και μολίς, ευπορησαί τροφης τω γαρ μη εχείν χρύςιο η αργύριον εν ταις ζωναίς η δύο χιτώνας επεταί παντώς πληστής οτης αυτούς ανασχέσθαι σκληραγωγίας φορτικόν δε τούτοις εν πονώ και δίω γμοίς ταύτητοι και μάλα είκοτως, ο καρδίας είδως μικροψύχειν ούκ εα προ[ς] τα έκ της πτωχείας αυμβαίνοντα. Τούς γαρ νύν πεινώντας της εις αυτού εύσεβείας ενέκα χορτασθησεςθαί φησιν. Τούτ εςτίν τοις δοθη σομένοις εντρύφησος εντρύφησος να γαθοίς. Νοητοίς δε δηλονότι και πνεύματι κοις:

мλ

τος αγιος κυριλλ(ογ): ^{1}

 $\overline{\text{OB}}$ **Μ**ακαρίζει δε τους κλαίοντας και φης οτί Γελασους: κλαίειν δε φαμέν ου τους απλώς το εξ ομματών κ[α]θιέντας δακρυον κ[οίνο]ν γαρ τουτό κ(αι) πας ι сυμβαίνον πίςτοις και απίστοις είπερ τι γενοίτο των είωθοτων κατα λυπείν εκείνους δε μαλλον τους το ίλαρον και εξίτηλον και εν τρυφαίς, όντα ταις σαρκικαίς φευγοντας Βίον εκείνους μεν γαρ εν τω τερπεςθαί και γελαν είναι φαμέν τους δε γε το τρυφαν και ανίεςθαι σαρκικώς παραίτουμενούς και μονονούχι κλαίοντας δια το μίςε[ι]ν [τ]α εν κοσμώ μακαρίους είναι φης ιν οτηρούχι ου ταυτά δυ το και τα επόμενα τη πτωχεία τίμαις στέφα νοι ταυτά δυ εςτί των είς τροφας επίτ[η]δείων η επανίς και το κατήφες δια την θλίψιν γεγραπταί γαρ ότι πολλαί αι θλίψεις των δίκαιων, και εκ παςώ αυτών ρυς εται αυτόν του αυτών.

 $\frac{1}{100}$ Ηδη και τον διωγμον απηγγείλε. πριν αποσταληναι τούς αποστολούς προελαβε

Το εγαΓΓελίον την εκ Βαςιν' εχρην γαρ παν τως αγτογς το εγαΓΓε λίκον ΔιαΓΓελλοντάς κηργγμα' και ϊογδαι [ογς μεν αφιστώντας] της κατά νομον λα τρειας· ΐνα της εγαΓ

OBΜΑΚΑΡΙΟΙ ΟΙ ΚΛΑΙΟΝΤΈς ΝΥΝ, OFΟΤΙ ΓΕΛΑСΕΤΈ [$^{\circ}$] $^{\circ}$ Γ ΜΑΚΑΡΙΟΙ, $^{\circ}$ Ε OF OF OFΟΤΙ ΓΕΛΑΓΕΤΈ [$^{\circ}$] $^{\circ}$ Γ ΜΑΚΑΡΙΟΙ, $^{\circ}$ Ε OF OF

Γελικής εγχωΐας είδειεν την όδον τογς δε γε είδωλολατράς είς την της αληθείας επίγνως αρτηρέγοντας προσκρούς αι πολλοίς αφιλοθέοις τε και ανοςιοίς ανδράς ο όγτοι γαρ πολέμους και διωγμούς τοις τον τιν κατάγγελ λούς επέγειρους ο διωκούς την ευςεβείαν τινα τοινύν ενςταντός του καίρου καθ ον εμέλλεν εςεςθαί ταυ παρά τίνων, μη είς ανόητους εμπι πτούς να κηδίας. προαπαρ[γελλ] εί χρης μπώς ότι και των σκύθρωπων η έφο δος εμμισθός εςται και επώφελης αυχήτοις ονείδιους γαρ ύμας φηςίν, ως πλανούς [c], ως απαταίωνας αφορίζους εαυτών τουτό έστι της προ [c] αυχήτους φιλίας τε και κοινωνίας, αλλά μηδείς έςτω παρ ύμιν φηςί τω τοιούτων ο λόγος. Τι γαρ αδικής είτης έκεινων γλωττής το ατάκτο τον εύβεθηκοτά νουν τοις εύςεβως είδος φιλοςοφείν, ούς ακαρ

172-1. From Saint Cyril. He calls blessed those who weep and says that they shall laugh. But we say that weeping is not simply those who shed a teardrop from the eyes, for this is common and accompanies all, believers and unbelievers, if one of the customary reasons to grieve should come to pass. Rather it is those who shun a life of hilarity and dissolution among carnal pleasures. For we say that, while some people live in enjoyment and laughter, others, who refuse luxury and unbridled carnality and are all but weeping because they hate what is worldly, the Saviour says are blessed. Therefore, having commanded us to practise poverty, he crowns with honours the things which follow poverty, which are the lack of necessities for nourishment and being downcast through affliction. For it is written that 'The afflictions of the righteous are many, and the Lord will save them from them all' (Psalm 33:20 LXX).

173-1. From the same. Already he announces the persecution, before the apostles were sent out. The gospel anticipated the outcome. For assuredly, those who proclaimed the gospel message, who made the Jews abandon their service according to the law so that they might know the way of well-being according to the gospel, and who ensnared the idolaters to acknowledgement of the truth, ought to encounter many God-resisting and unholy men. For these people stir up wars and persecutions against those who proclaim Jesus; they persecute piety. Accordingly, when the occasion arises on which these things would come to pass at the hands of certain people, in order that they do not fall into senseless apathy, he announces in advance for their benefit that even the approach of harsh things will be rewarding and advantageous for them. For, he says, they will abuse you as misled and separate you as deceivers from them, meaning from friendship and communion with them. But, he says, let no account be taken of such things among you. For what injustice will the uncontrolled tongue of such people do to the mind which is well-established? He says that, for those who know how to love wisdom piously,

¹ Scholium 172-1: Cyril, Homily 27 on Luke.

² Scholium 173-1: Cyril, Homily 28 on Luke.

³ Tregelles has μιςηςωςιν (corr. Greenlee).

endurance in such things will not be without fruit but a cause of the highest happiness.

174-1. From Saint Cyril. Having already revealed that poverty of every good thing for God's sake and hunger and weeping will not be without reward for the saints, he shifts his argument to what are the opposites to these and shows that they are productive of punishment and judgment. So that by the desire for crowns on one hand they may be captured for hard labours and the choice of poverty for God's sake, and by the fear of the impending punishment on the other hand they may flee wealth and living in luxury and laughter, meaning in worldly pleasures, he says that the former will be inheritors of the kingdom of heaven, while the latter will encounter the utmost misfortunes. For, he says, 'you receive your consolation' (Luke 6:22). It is possible to see this well depicted, as in a painting, in the parable about the rich man and Lazarus. For he says to the rich man, 'during your lifetime, you received your good things and Lazarus his evil things. But now he is comforted here and you are in agony' (Luke 16:25). But come, let us examine that matter with regard to ourselves: if there is anyone who is wealthy in the world, would such a person be completely lost from the expectation of being pitied by God? We do not say this, but rather that it was possible for the rich man to have had pity on Lazarus, so that he might also have become a participant in the other's consolation. Moreover, the Saviour showed a way of salvation to those who have wealth on this earth, saying: 'Make for yourselves friends by means of dishonest wealth, so that they may welcome you into their dwellings' (Luke 16:9). 🐿

¹ Scholium 174-1: Cyril, Homily 29 on Luke.

πον εσεσθαί φησίν την επί τουτοίς ήπομονην αλλ' ευθυμίας της ανώτα τω προξένον:-

τογ αγιογ κυριλλογ 1

οΔ-

Προαποφήνας παντός αγαθού την δια θν πτωχείαν και το πείνην και κλαιείν ούκ αμισθού εςεςθαι τοις αγιοίς είπων· μεθιστής του λόγου επί τα εναντί ως εχόντα τουτοίς και διαδείκηυς [κ]ολαςεως [ο] ντα και δικής ε[μ]ποιητικά ινα τη μέν στεφανών επίθυμια ςαγηνεύονται προς τους πονούς. Και την δια θν αιρείςθαι πτωχείαν τω δε φόβω της επηρτημένης κόλα σέως, φευγως το πλούτειν και το εν τρυφαίς είναι και γελωτί· τούτε στιν εν τερψες κοςμικαίς και τους μέν κληρονομούς εςεςθαι της των ούνων βασιλείας φηςίν. Τους δε εςχαταίς περίπεςεισθαί σύμφοραις· απέχε

αφοριςως ιν ἡμας και ονειδιςω ς ιν και εκβαλως ιν το ονομα ἡ μων ως πονηρον ενεκα τογ ἡ ογ τογ ανογ χαρητε εν εκει νη τη ημερα και [ςκι]ρ[τη]ς[ατ]ε ϊδογ γαρ ο μιςθος ἡμων πολγς εν τω ογρανω κατα τα αγτα γαρ εποιογν τοις προφηταις ο ο πατερες αγτων ο πλην ογ αι ἡμιν τοις πλογςιοις • CΘΕ ΓΑΡ ΦΗCIN ΤΗ ΠΑΡΑΚΛΗCIN Υ
ΜωΝ΄ ΕΞΕCΤΙ ΔΕ
ΤΟΥΤΟ ΙΔΕΙΝ ως
ΕΝ ΠΙΝΑΚΙ ΚΑΛως
ΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΝ
[ΕΝ ΤΗ] ΠΕΡΙ ΤΟΥ
ΠΛΟΥCΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΛΑΖΑΡΟΥ ΠΑΡΑΒΟ
ΛΗ. ΑΠΕΛΑΒΕς ΓΑΡ
ΦΗCIN ΠΡΟς ΤΟΝ
ΠΛΟΥCΙΟΝ ΤΑ ΑΓΑ[ΘΑ]
CΟΥ ΕΝ ΤΗ ΖωΗ CΟΥ΄
ΚΑΙ ΛΑΖΑΡΟς ΤΑ ΚΑ
ΚΑ΄ ΝΥΝ ΔΕ ΑΥΤΟς

ωδε παρακαλείται· τη δε οδηναζαι· αλλά φέρε καθ εαγτούς εκείνο γημναζωμε⁻· αρα εί τις έςτι πλούςιος εν κοςμώ· ούτος απολίςθε παντώς του προςδοκάν ελέει ςθαι παρα $\overline{\theta y}$ ου τούτο φαμεν εκείνο δε μαλλόν ε[ξ] ην τω πλούςιω κατελεηςαι τον λαζαρον· ινα και της αυτού παρακλης εως γενηται κοινώνος καίτοι γε ο της τοις τον επίγιον εχούςι πλούτον [0]δον ὑπεδείξε ςωτηρίας είπων· ποίης εαγτοίς φιλούς εκ του μαμώναι· ινα ὑποδεξώνται ὑμας είς τας ε αυτων ςκηνας:-

ceyhpoy αρχιεπισκο(πογ) αντιοχ(είας) από λογού $\overline{\text{pig}}^{-1}$

ΟΥ παντών των εν ευπορί τυγχανόν των ο λόγος καθαπτέται μονών δε εκείνων των επί τοις χρήμας το παν τίθεμενων και προστετηκότων αυτοίς τη διανοία και μην πτωχευόντων τω πνί και τουτό παρίστη cin² ο μαρκός αφεστέρον εκδούς την του τρς διανοίαν και γράψας ωδε πως πως δυςκόλον εστί τους πεποίθοτας επί χρημας είς την Βαςιλείαν του θυ είς είς δηθείν ου κούν ου το χρηματών είναι κυρίον. αλλά το πεποίθέ ναι επί χρημας την Βαςιλείαν απόκλιει των ούνων τις δε εστίν ο πε ποίθως επί χρημας το μη της του κύ φωνής ακούων λεγούς των θηςαυρίζετε ήμιν θηςαυρός επί της γης οπού της και βρώς αφανί σει και οπού κλεπται διορύς τους και κλεπτούς θης θηςαυρίζετε δε μπί θηςαυρός εν

ογνω οπογ ογτε chc ογ τε βρωσις αφα νιζει· και οπογ +Με κλεπται ογ Δι οργοσογοίν ογ τε κλεπτογ σιν΄ οπογ γαρ εστιν ο θησαγ ρος σογ΄ εκει ε στε και η καρ Δια σογ:-

πλην ογαι Ϋμιν τοις πλογειοις[΄]

οτι απέχετε την παρακλης να γμων ογαι οι εμπεπλης κε νοι ναν. Οτι πείνας έτε. Με ογαι ο[ι Γ]ελωντές ναν οτι πένθης ε τε και κλαγεέτε³ ογαι όταν καλως ήμας είπως να παντές οι ανοί κατα τα αγτα γαρ εποίογν τοις ψεγδοπροφηταίς οι πρές αγ των⁴

174-2. From Severus, Archbishop of Antioch, from Sermon 113. The word does not apply to all of those who are in good fortune, but only to those who place everything in their possessions and have devoted their attention to them and are indeed poor in spirit. Mark places this next, expounding more clearly the thought of the Saviour and writing as follows: 'How difficult it is for those who trust in possessions to enter into the kingdom of God' (Mark 10:24). Therefore it is not being a master of possessions but trusting in wealth which will shut off the kingdom of heaven. Who is the person who trusts in possessions? The one who does not hear the voice of the Lord saying, 'Do not store up for yourselves treasures on earth, where moth and rust consume and where thieves break in and steal; but store up for yourselves treasures in heaven, where neither moth nor rust consumes and where thieves do not break in or steal. For where your treasure is, there your heart will be also' (Matthew 6:19–21).

¹ Scholium 174-2: Severus, Sermon 113.

² The first hand wrote παριστηςι.

³ κλαγτε has been corrected to κλαγςετε by the first hand *in scribendo*.

⁴ The erasure of the first τ in ay τ | τ ω N may be by the first hand.

175-1. From Saint Titus 9.2 Whenever you hear the gospel words, do not be weighed down in your thought, but be eager in your purpose. For the one who is unmotivated is not well motivated for what is easy, but the one who is eager is also able to face difficulties. He says, 'Take my yoke and know that my burden is light' (cf. Matthew II:30). For if you bear it fully, what seems to you to be heavy will be found most light when it is tested.

175-2. From Saint Cyril. The blessed Paul speaks truly that 'If someone is in Christ, it is a new creation' (2 Corinthians 5:17). For everything has become new in him and through him, both covenant and law and also practice. But observe how extremely proper such a practice and life is for the holy teachers. They were going to announce the message of salvation to people throughout the earth, and from this it was that they should expect that those who persecuted them would not be easy to number and they would plot in many different ways. But if it had resulted that the disciples were vexed by such annoyances and then wished for revenge on those who annoyed them, they would have kept quiet and passed them by, no longer setting the divine proclamation before them or calling them to knowledge of the truth. Accordingly, it was necessary to build up the mind of the holy teachers through such a solemn sense of endurance that they should bear nobly everything that happened to them, even if some scorn them and plot against them in an unholy fashion. But he had accomplished this himself, even before the others, as a paradigm for us. For while he was still hanging on the precious cross, even though the multitude of the Jews laughed at him, he made intercession to God the Father for them, saying, 'Forgive them because they do not know what they do' (Luke 23:34). Yes, indeed, the blessed Stephen too, even though he was being pelted with stones bent his knees and prayed, saying, 'Lord, do not hold this sin against them' (Acts 7:60). And the blessed Paul: 'When we are abused, we bless; when we are reviled, we offer encouragement' (1 Corinthians 4:12). Therefore while such an exhortation was necessary for the holy apostles, it is also most useful for us in order that we should lead our life in a correct and admirable manner. For it is full of all love of wisdom. But preconceptions which are not good and the insuperable tyranny of the passions which are within us render it hard for our minds to accomplish. 🍽

¹ This cross is the same as that used to mark Vatican paragraphs, but no number is present.

 $^{^2}$ Scholium 175-1: Titus, Homilies on Luke. It is not clear whether the following θ (the number

⁹⁾ is part of the source indication or something separate.

³ Scholium 175-2: Cyril, Fragment II.81 on Luke.

⁴ εχρογς is an error for εχθρογς.

+¹

τογ αγιογ τιτογ

 $\overline{A}^2$

Οταν ακογεείς των εγαγγελικών λογών μη Βαρήθης την Διανοίαν αλλα προθυμήθητι την προαιρεείν ο γαρ ατονός. Ούλε προς τα ευκολα ευτονός ο δε προθυμός και προς τα δυρέξερη δυνατός λαβετε φης ίν τον συγγον μου και είδετε ότι ελαφρον έςτι το φορτίον μου έαν γαρ ολώς αυτον Βαστάσης. Το δοκούν είναι τοι Βαρύ ευριςκεται κούφο τατόν προς την πείραν:-

τογ αγιογ κυριλλογ 3

oε

Αληθεγει λεγών ο μακαρίος παγλος οτι εί τις εν χω καινή κτιςις παντα γαρ γεγονέν εν αγτώ τε και δι αγτογ καινά και διαθήκη και νομός και πολίτεια άθρει δε όπως πρεπωδέςτατη λίαν έςτι τοις αγιοίς μγόταγω γοις η τοιάδε πολίτεια τε και ζωή εμέλλον τοις απαντάχοςε γης το ςώτη ριον εξαγγελλείν κηργγμα και ην εντεγθέν προςδοκάν ογκ εγαριθώη τογς εςέςθαι τογό διωκοντάς αγτογό, και πολύτροπως επίβογλεγοντάς αλλ' ει ζηνέβη ταις τοιαγταίς λύπαις αχθεςθηναί τογό μαθητάς, είτα θελείν αμγ

$\overline{o\epsilon}$ αλλα γμιν λεγω τοις ακογογ cin αγαπατε τογς εχρογς ^{4} $\ddot{\gamma}$ μ(ω $^-$):

νεςθαι τογς λε ληπηκοτας εςι Γηςαν αν και πα ρεδραμον αγτογς.

ογκετι το θείον αγτοις παρατιθεντες κηργγμα· ογ καλογντες είς επί γνωςιν αληθείας εδεί τοινγν ταις ογτω σεπταίς ανέξικακιαις τον των αγιων μάγταγωγων ανατείχισαι νογν ϊνά παντα γενναίως φερωςι τα ςγμβαίνοντα καν ήβριζωςι τίνες, καν ανοσίως επίβογλεγσωςι πεπράχε δε τ[ο] γτο και προ γε των αλλών αγτος είς ήποτυπωςιν ημετεραν ετί γαρ απηρ τημένος του τίμιου σταγρού καιτοί της ιουδαίων πληθύος [ε] πίγελω > της αγτών τας προς θν και πρά λίτας ήπερ αυτών εποιείτο λεγών αφές αυ το[ί]ς ότι ουκ οιδαςί τι ποιους είν ναι μήν και ο μακαρίος στεφάνος· καίτοι βαλλομένος λίθοις· θείς τα γονατά προςηξάτο λεγών· κε μη στης αυτόις την αμαρτίαν ταυτήν και ο μακαρίος δε παύλος. λοιδορούμενοι εύλογού μεν· δυσφημούμενοι παρακαλούμεν· ουκούν αναγκαία μέν η η τοιαδή παραίνες τοις αγιοίς αποστολοίς χρης μωτάτη δε και ημίν αυτοίς είς τε το χρηναί βιούν ορθώς και θαυμασμένος μεστή γαρ εστί παςης φίλοςοφιας δυς κατορθωτον δε αποτελούς να αυτήν ταις ημετεραίς διανοιαίς· προληψείς ούκ α γαθαί· και των εν ημίν οντών παθών η δυςκαταγωνίστος τυραννίς:-

τογ αγιογ κυριλλογ 1

 $^{\overline{05}}$ Τελος νομού και προφητών γενέςθαι $\overline{\chi_N}$ ο ςοφωτάτος εφή παυλος παίδαγω ΓΕΙ ΓΑΡ Ο ΝΟΜΟΣ ΕΠΙ ΤΟ ΑΥΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ Αλλ ΑΥΤΟΣ ΕΦΗ ΠΑλΙΝ Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ ελθογοής της πίστεως ογκέτι γπο παιδαγωγον έςμεν ου γαρ έτι τας φρένας νη πιαζομέν Ηγξηθημέν δε μαλλον εις ανδρά τελείον εις μετρον ηλικίας τος πληρωματός του χυ έδει τοινύν ου γαλακτός· τροφής δε μάλλον της στέρεω τερας τουτο ημιν χαριζεται χς της ύπερ νομον δικαιος νης εμφανίζων ΤΗΝ ΟΔΟΝ΄ ΕΦΗ ΓΑΡ ΑΥΤΟς ΤΟΙς ΑΓΙΟΙς ΑΠΟΣΤΟΛΟΙς. ΑΜΗΝ ΛΕΓω ΥΜΙΝ. ΕΑΝ ΜΗ ΠΕΡΙς CEYCH Η ΔΙΚΑΙΟCYNΗ ΎΜωΝ ΠλΕΟΝ ΤωΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕωΝ ΚΑΙ ΦΑΡΙCΑΙωΝ. ΟΥ ΜΗ εισελθητε εις την Βασιλείαν των ογνών είτα τι το περίττον εν δικαι ος γνη τη κατά σε φημί το εγασσελικον και σωτηρίον κηρύσμα διείπει ana Γ kaion o nomoc o Δ ia m ω y ce ω c ^{2} to ic appaiotepoic te θ ecticamenoc Δια των ιςων ερχέςθαι πραγματών εκέλεγε κεκώλγκε δε το αδικείν και ογχι ΔΗ ΜΑλλοΝ προηδικημένους [α] Νέξικακειν οπέρ ο του ευαγγε λιογ Βογλετλι νομος ογ γαρ φονεγσεις φησιν ογ κλεψεις. Ογκ επιορκησεις

 $\overline{M\zeta^3}$ > ETI TE TIPOC TOYTOIC

οφθαλμον αντι

- οφθαλμος χει
- ρα αντι χειρος
- ποδα αντι ποδας.
- траүма анті
- трауматос мо

καλως ποιείτε τοις μιςουςι Ϋμας εγλογειτε τογς κατα ρωμένογο γμα $[c]^{[\overline{o\varsigma}]_4}$ προσέγχε cθε περι των επερεαzοντω⁻ ΫΜΑΟ Τω ΤΥΠΤΟΝΤΙ ΟΕ ΕΠΙ ΤΗΝ ΟΙ

αγονα παρέχε και την αλλην.

λωπα αντι μωλωπος ταγτι δε κελεγοντος ην μη αδικείν ετέρους Η ΓΟΥΝ ΠΡΟΗΔΙΚΗΜΕΝΟΥΟ• ΜΗ ΠΕΡΑ ΤωΝ ΪΟΟΝ ΤΑΟ ΚΑΤΑ ΤωΝ ΗΔΙΚΗΚΟΤωΝ εκτεινείν οργα[c] αλλ ην ουν παντώς αρέςκους τω θώ της κατά νόμον πολί τειας η δυναμις Γεγονε δε τοις αρχαιοτεροίς εν ταξει παιδαγωγού κατα Βρα χη προςεθιζοντός εις δικαιος νημη εγμμετρον και αναΒιΒαζοντός εγφίως επι το τελεως εχειν αγαθον. Γεγραπται γαρ αρχή οδού αγαθης, το ποιείν δικαία. παςα δε λοιπον τελειότης εν χω, και των αγτου θεςπιςματών τω γαρ τύπτο ΤΙ CE ΦΗCΙΝ ΕΠΙ ΤΗΝ CΙΑΓΟΝΑ. ΠΑΡΕΧΕ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑλλΗΝ΄ ΤΗΟ ΕΙΟ λΗΣΙΝ ΑΝΕΣΙΚΑΚΙ ας εν τουτοίς όδος ημιν ψποδεικνύται. Βουλεταί δε προς τουτώ και χρημά των είναι καταφρονήτην ωστε καν εί μονον ιματίον εχοί μη αφορήτον ηγεισθαί το συναποβαλείν αυτώ και τον χιτώνα τύχον αρέτη δε αυτή ψυ χης· ολοτροπώς απέςτραμμένης το φιλοπλούτον παθος· Μη Γαρ απαίτει ΦΗCIN ΤΟΝ ΑΙΡΟΝΤΑ ΤΙ ΤωΝ CWN· ΑλλΑ ΚΑΙ ΠΑΝΤΙ Τω ΑΙΤΟΥΝΤΙ CE ΔΙΔΟΥ ΟΠΕΡ агапнс каі філоптωχείας τεκμηριον τον δε філоіктеїрмоνа хрн пам

176-1. From Saint Cyril. Christ has become 'the end of the law' and the prophets, said the most wise Paul (Romans 10:4), for the law instructs people towards the mystery of him. But the same blessed Paul said again. 'Once faith has come, we are no longer under an instructor' (Galatians 3:25). For we are no longer children in our minds, but rather we have grown 'to maturity, to the measure of the full stature of Christ' (Ephesians 4:13). Accordingly, we have no need of milk, but rather of more solid food (cf. Hebrews 5:12). Christ grants this to us, making clear the way of righteousness beyond the law. For he himself said to the holy apostles, 'Truly I say to you, unless your righteousness exceeds that of the scribes and Pharisees, you will not enter into the kingdom of heaven' (Matthew 5:20). I say, then, that it is necessary to explain what this 'exceeding in righteousness' is which is in accordance with the gospel and message of salvation. The law which was prophesied through Moses to older generations used to command a like-for-like approach. While it prohibited wrongdoing, it was not rather the case at all that those who had already been wronged should endure it patiently, as the law of the gospel wishes. For it says: 'You shall not murder, you shall not steal, you shall not swear falsely' (Exodus 20:15); further, in addition to these, 'an eye for an eye, a hand for a hand, a foot for a foot, a wound for a wound, a bruise for a bruise' (Exodus 21:24). The point of this command is not for others to do wrong, but rather that those who have already been wronged should not extend their anger against their wrongdoers beyond equal measures. The force of the way of life in accordance with the law was assuredly not⁶ pleasing to God, but it had been in the position of an instructor for the ancients, accustoming them little by little to righteousness in due proportion and raising them up naturally to the perfect possession of what is good. For it is written that 'the beginning of the good way is doing what is just' (Proverbs 16:7 LXX), but in the end all perfection is in Christ and from his decrees. For he says, 'If anyone strikes you on the cheek, offer the other also' (Luke 6:29). In such matters, the way of obtaining patient endurance is indicated to us. In addition, he also wishes us to despise possessions so that even if someone has only a cloak, they should not think it an unbearable happening to remove with it their tunic as well. This virtue belongs to a soul which is completely turned away from the passion of desiring riches. For, he says, 'Do not ask back from the person who takes your goods, but give to everyone who begs from you' (cf. Luke 6:30), which is a proof of love and embrace of poverty. The compassionate person should assuredly also be

¹ Scholium 176-1: Cyril, Fragment II.82 on Luke.

² μως εως seems to have been corrected to μωχς εως.

³ This marginal numeral $M\zeta$ has been added by a later hand.

⁴ Most of this section number is in the gutter, and it is not entirely clear that it reads $\overline{o\varsigma}$.

⁵ Tregelles erroneously breaks CIAFONA as CIA FONA. The final line of biblical text is offset to the right and written in the same script as the catena text.

⁶ Reuss, *Lukas-Kommentare*, 260 reads oγ, 'not' (also reflected in the Syriac version), where Codex Zacynthius erroneously has oγN, 'therefore'.

one who does not bear a grudge, so that they even perform acts of friendship to enemies. 🚱

177-I. From Saint Cyril. But it was reasonable that the holy apostles might somehow perhaps think that these words were hard to put into practice. Accordingly, he who knows all things accepts the law of the love we have for ourselves as an arbiter of what anyone would wish to obtain from another. For he says, 'Become such a person yourself to others as you would wish them to be towards you.' If that is that they are harsh and unsympathetic, fierce and proud, bearing grudges and evil, then be such a person yourself. But if on the contrary it is that they are kind and do not bear a grudge, do not think it unbearable to be such a person. Somehow, perhaps, for people who are of such a disposition, the law is superfluous. For God writes on our hearts the knowledge of his own will, as it says, 'For in those days, says the Lord, I will give my laws into their mind and I will write them on their heart' (Jeremiah 31:33).

¹ Scholium 177-1: Cyril, Fragment II.83 on Luke. κιργλλογ sic.

 $^{^2}$ Tregelles claims that the Vatican Number Mz is in the margin but has been erased: neither number nor erasure are visible on our images.

³ Tregelles erroneously has the line break at aγa πωςιν.

τως είναι και αμνητείκακον ωςτε και τα φίλων είς εχθρούς εργαζεςθαιτού αγιού κιρυλλού ^{1}

 $\overline{OZ}$ Δλλ' ην είκος τους αγιούς απόστολους οιήθηναι ταχά που δύς [κατορ] $\theta[\omega]$ τα είναι τα ειρημένα ο τοινύν πάντα είδως τον της εν ημίν φιλαυτίας

Και απο τογ αιροντος σογ το ϊμα τιον και τον χιτωνα μη κωλγ ςης $^{1/2}$ παντί δε τω αιτογντί σε δίδογ και απο τογ αιροντος τα ςα μη απαίτει και καθως θελετε ϊνα ποιωςιν ζμίν οι ανοί και ζμεί ς ποι ^{1} εί ^{1} αγτοις ομοίως και εί α ^{1} απατε ^{1} ογς αγαπωντας γμας. ποια ζμίν χαρις εςτιν ^{1} ^{1} και ταρ οι αμαρτω ^{1} λοι τογς αγαπωντας αγτογς α ^{1} Γαπωςιν ^{3} ^{1} ^{1}

νομον δεχετα[ι] Βρα Beythn. ωn an Boy [λοιτο τις πε]ρ ετερογ τγχε[ιΝ] Γενογ Γαρ тогоүтос фисім εις ετερογς αγτος. οποιογς περ αν θε λεις είναι περί σε. ει μεν σκληρούς κ(αι) [α] εγμπαθείε θράς είς [και ο]ρΓιλογς ΜΝΗ **CIΚΑΚΟΥC ΚΑΙ ΠΟΝΗ** ρογς. εςο και αγτος τοιογτος ει δε τογ NAN[TION] XPHCTOYC каі аминсікакоўс мн афорнтон нгоү

το είναι [τ]οιογτος· κα[ι] ταχα πογ [το]ις ογ[τω] διακείμενοις περίττος ο νομός εγγραφοντός θ ταις καρα[ιαις] ήμαν την [το ιδίογ θελ] ήματος γνως ίν ανοίαν αγτών και επί την καρδίαν αγτών επίγραψω αγτόγς:-

τος αγιος κυριλλος 1

Δριστον και τούτο χρημα και $\theta \omega$ θυμηρεστατον και οσίαις ψυχαις ότι αμαλίστα πρέπον ότι δε πλουσίωτερα χείρι ληψομέθα την αντικτί σιν παρά του πάντα πλουσίως νεμοντός $\theta \gamma$ τοις αγαπωσίν αυτον

αγτος πεπληροφο ρηκεν είπων ·

- $\rightarrow$ oti metpon ka λ o-
- γ πεπιεςμένου γ
- > περεκχγνομένο-
- λωςογείν είς τον
- γονμου ένων:-

Και εαν αγαθοποίητε τούς αγα θοποιούντας Ϋμας, ποία ϔ μιν χαρίς εςτιν΄ και γαρ οι α μαρτωλοί το αύτο ποιούς ιν·

Και εαν Δανισητε παρ ω ελπι Ζετε λαβείν. ποια Ϋμίν χαρις εστιν΄ και οι αμαρτωλοι αμαρ τωλοίς Δανιζογοίν³ · ϊνα απο λαβωςίν τα ίσα πλην αγαπα τε τογό εχθρογό ϔμων και αγαθ[οποιείτε και Δανι]ζ[ετε] μηδενα απέλπιζοντες και εσται ο μίσθος ϔμων πολγο και εσεσθε ϔίοι ϔψίστογ ο τι αγτος χρίστος εστίν επι τογό αχρίστογο και πονηρ(ογ)ς ·

+ MH OH ΓΙΝΕΟΘΕ ΟΙΚΤΕΙΡΜΟΝΕΟ KAΘωC O ΠΗΡ

178-I. From Saint Cyril. This matter is also excellent and most pleasing to God and extremely fitting for holy souls. But that we shall receive the recompense with a more generous hand from the God who distributes everything generously to those who love him, he has himself given full assurance, saying 'A good measure, pressed down, running over, will be put into your lap' (Luke 6:38).

¹ Scholium 178-1: Cyril, Homily 32 on Luke.

² This last word on the line, от, may be a later addition.

³ Tregelles has ΔαΝΕΙΖΟΥCIN (corr. Greenlee).

179-1. From Saint Cyril. He excises a very difficult passion from our minds, the beginning and source of contempt. For while it is necessary for people to examine themselves and order their lives according to God, when they do not do this they meddle instead with other people's business. If they see anyone unwell, just as if they reach forgetfulness of their own weaknesses, they make the matter the pretext for finding fault and a starting-point for slander. For they condemn them: not knowing that they are equally sick as those who suffer at their hands, they pass sentence on themselves. Thus the most wise Paul also writes somewhere, 'For in passing judgement on another you condemn yourself, because you, the judge, are doing the very same things' (Romans 2:1). Yet we ought rather to pity those who are weak, as they have been subjected to the onsets of the passions and inescapably entangled in the snares of sin. We ought to pray for such people and encourage them and rouse them to sobriety and endeavour not to fall into the same faults. 'For the one who judges his brother,' as the disciple of the Lord says, 'speaks against the law, and judges the law. There is one lawgiver and judge' (James 4:11–12). For the judge of sinful nature should be above it. As you are not such a person, why do you judge your neighbour? The sinner will defend themselves before the judge. But if you dare to condemn, even though you do not have the authority for this, you will rather be condemned yourself, as the law does not allow judging others. &

¹ Scholium 179-1: Cyril, Fragment II.85 on Luke.

τος αγιος κυριλλος 1

oθ

Παν χαλεπον αποκείρει παθός των ημετέρων διανοιών γπεροψίας αρχην και γενεςίν καιτοί γαρ δεόν τίνας εαγτούς κατακεπτέςθαι και κατά θν πολιτεύεςθαι τούτο μεν ου δρωςί πολυπραγμονούς δε τα ετέρων καν αςθενούντας ιδωςί τίνας ωςπέρ εις λήθην ερχομένοι των ίδιων αρρώςτηματων φιλοψογίας ύποθεςίν ποιούνται το χρημά και κα ταλαλίας αφορμήν καταψηφίζονται γαρ αυτών ούκ είδοτες ότι τα ιςα νοσούντες τοις παρ αυτών διαβεβλημένοις εαυτόύς κατακρίνους είν ούτω που και ο σοφωτάτος γραφεί παύλος σεν ω γαρ κρίνεις τον ε

γωων οικτειρμών εςτιν Και ων μη κρι θητε και μη καταδικάζετε και ος μη καταδικάζετε και ος μη καταδικάζετε και ος μη καταδικάζθητε α πολγετε και απολγθης εςθε διδότε και δοθης ετε γμιν μετρον κάλον πεπιεςμένο γπερεκχγνομένον δώς ος ςιν εις [τον κολπον] γ μων]

- > τερον• εαγτον κα
- > TAKPINEIC TA FAP
- γ αγτα πραςς είς ο κρί
- νων καιτοι μαλ λον έχρην ασθένος τας έλεειν ως ταις των παθών έφο δοις ἡπεστρώμε νογς, και τοις της αμαρτίας Βροχοίς [α]φ[γκτώς ένειλημ]

μενούς. Και υπέρευχεςθαι των τοιούτ[ων· και παρακαλείν αυτούς και] Διεγείρειν είς νηψίν και πείραςθαι μη τοις ιςοίς περιπέςειν αιτιαμάςιν ο γαρκρινών τον αδελφον καθά φηςίν ο του $\overline{\chi \gamma}$ μαθητής γκαταλάλει νομού

- > KAI KPINEI NOMON EIC ECTIN O NOMO θ ETHC KAI KPITHC[ ] ANW FAP Δ EI THC AMAP
- Τανογεής φγεθώς είναι τον ταγτής κρίτην εγ δε μη τοιογτός, ων, τι κρι νείς τον πληςιον απολογης τα κρίτη ο αμαρτάνων εί δε τολμάς κατα κρινείν καιτοί τογτογ μη έχων την εξογείαν κατακρίθησει μάλλον αγτός ως ογκ εωντός τογ νομογ το κρινείν ετέρογς:-

τογ αγιογ κγριλλογ 1

- πλοκει μοι πως αντιφερεσθαι τω πρωτώ το λεγτέρον ει γαρ μετρον λήψομε θα καλον και πεπιεςμένον και υπέρεκχυνομένον πως, ω μετρώ με τρούμεν αντιμέτρηθης ται ημίν εοίκε γαρ εν τούτοις ις της μαλλον ου πλεοναςμός είναι τις της λοθης ομένης ήμιν αμοίβης τι ούν αρά φα μεν απαλλάξει πραγμάτων ήμας ο σοφωτάτος παύλος τοις ζητούμε νοίς την λύςιν επένεγκων εφή γαρ ότι ο ςπ[ει]ρών φ[ε]ιδομένως.
-) ΑΝΤΙ ΤΟΥ CYMMETPWC ΚΑΙ CYNECTΑΛΜΕΝΗ χΕΙΡΙ ΦΕΙΔΟΜΕΝWC ΚΑΙ θΕΡΙ
- > cei [κ]αι ο cπειρών επ εγλογιαίς. επ [ε]γλογιαίς και θερίσει τούτεςτι πλούς σίως ει δε τις μη εχοί ούχ ημαρτε τούτο μη δρών καθ ο γαρ εαν εχη εύπρος δεκτος ού καθ ο ούκ εχεί τούτο και ο δια τού πανς οφού μωύς ε ως ψπετύπου νομός προσκομίζον γαρ είς θύςιαν τω θών το κατά χείρα τε

και ἰςχγη εκαςτος
 τοη ἡπο τοη νομο⁻
 οι μεν μοςχογς• οι δε
 κριογς ⁻ η αμπογς η
 τργγονάς η περίστε
 ρας ⁻ η σεμίδαλιη ελαι
 [ο] Βρεχη ⁻ πληη ο και

т о гар метро метреіте антіметрнөнсетаі ўмін

πα Ειπεν δε και παραβολην αΫτοις Μητι δίνατ[αι] τγφλός τγφλον οδηγείν:-

[τογτο προςαρων το ογτω μικρον και εγποριστον Δια το μο]σχον μη εχειν [ισος ην εκεινώ κατα προθεσίν:-]

TOY AYTOY 3

€ Μελλον εςεςθαι μυςταρωροι και διδασκαλοι της ύπ ούνον οι μακαριοι μαθη ται εδει τοινύν αυτούς αρτίως εχοντας εις ευςεβείαν αναφαίνεςθαι τοις απαντάχου εχρην είδεναι της ευαιαρούς πολείτειας την όδον και τέχνι τας είναι προς παν έρρον αραθον και τον ακρίβη και σωτηριον και απέξες μενού εις αλήθειαν ενίεναι λορόν τοις παιδευόμενοις ως ήδη προαναβλε ψάντας και τω θείω φωτι καταλαμπομένη πλουςίως την διανοίαν εχοντας ίνα μη τυφλοί τυφλων είεν όδη [ρ]οι καν ει γενοίτο προελθεί είς τούτο τίνας ώςτε και είς αμίλλον τ[ο]ίς παιδευόυς κατακτησασθαί την αρέτην είς τε των διδασκοντών στης όνης η κείνων εςονταί μι μηται και πίστως έται παλίν ο παυλός λεγών > μιμηταί μου γίνεςθε 4 καθώς καρώ χτ του τοίνυν διδασκαλού μηπώ κρινοντός τι κρίνεις αυτος όυ γαρ ηλθε κρίναι τον κοςμον αλλ ελεησαί:-

180-1. From Saint Cyril. It seems to me somehow that the second declaration is opposed to the first. For if we will receive 'a good measure, pressed down and running over', how will 'the measure you give be the measure you get back' (Luke 6:38)? For it appears rather that these things are commensurate: there is no sort of excess in the recompense which will be given to us. What, then, are we to say? The most wise Paul will free us from difficulties and supply a solution to these questions. For he says that 'the one who sows sparingly,' instead of fittingly, and with hand withdrawn, 'will also reap sparingly. And the one who sows bountifully will also reap bountifully' (2 Corinthians 9:6), meaning richly. If someone does not have anything, they have not sinned by not doing this. For a person is acceptable based on what they may have, not based on what they do not have. This is also what the law which came by the all-wise Moses set as a type, for each person of those under the law takes as a sacrifice to God what they have at hand and at their disposal. Some take bullocks, others rams or sheep or turtle-doves or pigeons, or wheat flour steeped in oil, but even the one who brought the last of these, which is so small and cheap, because they did not have a bullock was equal to the first in respect of their offering.

181-1. From the same. The blessed disciples were going to be initiators and teachers of what was under the heaven. Accordingly they should display to people everywhere that they possess everything fitting for piety: they ought to know the path of a pure way of life, and be craftsmen for every good work, and implant in those who were instructed the word which is correct and saving and completed for truth, since they had already seen in advance and had their mind richly illuminated by the divine light, so that they should not be blind guides of the blind (cf. Matthew 15:14). Even if it came to pass that some people advanced to such a point that they obtained virtue in rivalry with their instructors, they will be made to stop at the level of their teachers and be imitators of them. Again Paul confirms this, saying, 'Become imitators of me, just as I am of Christ' (1 Corinthians 11:1). Accordingly, as the teacher does not yet judge, why do you yourself judge? For he did not come to judge the world (cf. John 12:47) but to show mercy.

¹ Scholium 180-1: Cyril, Homily 32 on Luke.

² The first hand appears to have written eyoi.

³ Scholium 181-1: Cyril, Homily 32 on Luke.

⁴ The first hand wrote the first two letters of καθως at the end of this line before the whole word on the next line: they have been deleted.

182-1. From Saint Cyril. He convinces us from compelling arguments to refrain from wishing to judge others, and instead to be concerned with our own hearts and to seek to separate them from the passions which are within them, asking this from God. For he is the one who cures those who are crushed in their heart and frees us from spiritual sicknesses. For why, if you are sick in a greater and more painful way than is the case for others, do you ignore what affects you and criticise them instead? Therefore the commandment is compelling for the benefit of all who wish to be pious, but especially for those who have been entrusted with teaching others. For if they are good and sober, arranging their affairs according to the image of a pure life, then they may reasonably criticise those who have not chosen to act in a comparable fashion, because they have not received the impression of the conduct from the goodness which is within them. If some people were careless and easily captured by the pleasures of what is bad, how could they rebuke others who suffer from the same sickness?

¹ Scholium 182-1: Cyril, Homily 33 on Luke.

² Tregelles карфос (corr. Greenlee).

³ According to Greenlee, [efkeyeipic] menoic is a correction from [efyeipic] menoic.

⁴ The first hand wrote ay for ayroic.

τογ αγιογ κυριλλογ 1

Εξ αναγκαιών ημάς αναπείθει εγλλογιεμών αποεχέεθαι μεν τος Βογλέεθαι κρινείν ετέρογε· τας εαγτών δε μάλλον καρδίας περιέργαζεεθαι και τών ενοντών αγταις παθών απαλλαττέεθαι ζητείν· αιτογντάς τούτο παρα τος θ αγτός γαρ εςτιν ο ϊώμενος τούς εγντετριμμένους την καρδίαν

ογχι αμφοτεροι εις Βοθγνο πεσογνται ογκ εστιν μα θητης Ϋπερ τον Διδασκα λον κατηρτισμένος πας εσται ως ο Διδασκαλος αγτ(ογ).

πΒ Τι Δε βλεπεις το καρφος το εν τω οφθαλμώ τος αδελ φος σος την δε δοκον την εν τω ιδιω οφθαλμώ ος [κα] τανοείς η πως δίνα ςαι λεγεί[ν] τ[ω αδελφω σος] [αδελ]φ[ε α]φ[ες εκβαλω το] καρπος το εν τω οφθαλμώ σος αγτος την εν τω οφθαλ μω σος δοκον ος βλεπων ηποκρίτα εκβαλε πρώτον την δοκον εκ τος οφθαλμί(ος)

και ψυχηκών η MAC N[0] CHMATωN ∈λεγθερων• τι Γαρ ει ΝΟCωΝ ΑΥΤΟC ΤΑ ΕΤΙ **Μ**ΕΙΖώΝ Κα[ι] χαλεπώ τερα των οντων ен етероіс• афеіс та ката саутой екеі νοις επιτιμάς ογ ΚΟΥΝ ΑΠΑΟΙ ΜΕΝ ΤΟΙΟ εθελογειν εγεεΒειν **ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΕΙ** ΟΝΗCΙΝ Η ΕΝΤΟΧΗ ΜΑΧΙΟΤΑ Δ [ε ΤΟΙΟ ΤΟ ΔΙΔΑΟΚΕΙΝ] [ετερογο εγκεχειρι] [c] $M \in NOIC^3 \cdot EI MEN FAP$ ειεν αγαθοι και νη φαλιοι καθαπέρ είκο Να Ζωής εγαγούς τα κα $\theta \in AYT \mid 0 \mid YC ANACTHCO^{-}$ тес тоіс мн та їса Δραν ελ[ομεν]οις εγ προςωπως [ε]πιτιμ

cωcin οτι μη τους της [ε]νους αυτοις επιεικίας ανέμαξαντο τροπούς ει δε ραθυ μοι τίνες είεν, και ταις είς το φαυλον ηδοναίς ευαλωτοί πως αν ετέροις τα ει κουούς επιτιμής είαν:-

+ M θ

ωρ(ιγενογο) 1

πρ • $\frac{1}{4}$ δενδρον αγαθον• το πνα το αγίον δενδρον πονήρον ο διαβολός και οι το $\hat{\gamma}$ τον $\hat{\gamma}$ πηρεται ο έχων το πνα το αγίον• τονς τουτού καρπούς επίδεικνυ ται ους απαριθμείται ο αποστολός παυλος ο δε δυναμίν αντικείμενην έχων της ατίμιας τα παθή ακανθάς και τριβολούς καρποφορεί:
του αγίου τίτου $\frac{1}{2}$

 Δ іафугωмен тни фворан тнс амартіас каі отан легеї о снр каі кс нмю оук есті дендрон агавон поіоун карпон сапрон мн лавнс сугнюмни еаутю тнс равуміас то мен гар дендрон фусеї кеїнеїтаї су де про агресеї політеун каї пан дендрон мн ферон карпон єїс алдни хреїа катескеўасвн су де еїс ергасіан аретнс анедеїхвно мн тіс тоїнун аї ретікни аконн пареїсферюн, какюс ноеїтю таута єї гар фусеї ка

κος τγγχανεις τί μανθανεις εις τι Διδαςκή το γαρ φγ σει, ον αμεταβλητον πραγμα ει δε η μετα [Βολη] διδαςκει και ο [λογος εντρεπει και] η παρ[αινεςις μετα] 3 κον εκ τογ οφθαλμογ σογ και τοτε Διαβλεψεις εκβαλει το καρφος το εν τω οφθαλμω τογ αδελφογ σογ

Оү⁴ гар естіп депдроп калоп• [поіоүп карп]оп сапроп

ποιεί και η διδασκαλία μεταβαλλει την διανοιαν η μεν υποψία της [ανας] κης εκβαλλεταί το δε δογμά της προαιρέσεως ομολογείται δια τούτο και διδασκαλία δια τούτο νης του του του τα πραγματά ματην αν ταύτα έχι παρεγενέτο η γαρ ην αμέ ταβλητα φύσει τα πραγματά ματην αν ταύτα έγινετο νύν δε όρα μοι την μεταβολην και νόει μοι την προαιρέσιν ούδεις αιτίαται τα αλόγα χωα φύσει κινούμενα αλλά τούς προς την ομοιοτροπίαν των αλόγων αυ τέξους ως εκκλινοντάς ανούς:-

183-1. From Origen. The good tree is the Holy Spirit. The bad tree is the devil and his servants. The one who has the Holy Spirit displays its fruits, which the Apostle Paul enumerates, but the one who has the opposing power brings forth briars and thistles, the passions of dishonour.

183-2. From Saint Titus. Let us escape the destruction of sin. When our Lord and Saviour says 'there is no fine tree that bears bad fruit' (Luke 6:43), do not consider it permission to be lazy. For the tree is set in motion by nature, but you lead your life by your decision. Every tree which does not bear fruit has been made ready for another purpose (cf. Luke 3:9), but you have been dedicated to the practice of virtue. Let no one read into this a heretical opinion and understand these things wrongly. For if it is by nature that you are evil, why do you learn? For what purpose are you taught? For what is so by nature is an unchangeable matter. But if change is the teacher and the word makes you turn and encouragement remodels you, and teaching shifts your understanding, the apprehension that all is from compulsion is cast out and the teaching is acknowledged that it is from choice. For this reason, there is teaching; for this reason, fasting; for this reason, even, Christ came to be present. For otherwise, things which were unchangeable by nature would have been pointless. So now, I ask you, look at the change and understand the choice. No-one holds responsible irrational animals who are set in motion by nature, but humans who turn aside of their own volition to the same behaviour as irrational creatures.

¹ Scholium 183-1: Origen, Fragment 112 on Luke.

² Scholium 183-2: Titus, Homilies on Luke.

³ Tregelles and Greenlee note that this line is repeated from the previous page. Greenlee suggested that it might be preceded here by εκβαλε πρώτον την δο, in order to give better sense, but there is no sign of this on the images. The repetition may be accidental.

⁴ The γ is inside the o.

⁵ омоютропіам has been corrected from оімоютропіам.

183-3a. From Saint Cyril. Therefore the life of each person will be the proof of their behaviour. For the beauty of a true and well-lived life is not characterised by external adornments and contrived virtues, but from the deeds a person performs. Again, Christ said somewhere: 'Beware of those who come to you in the clothing of sheep, but inside are ravenous wolves' (Matthew 7:15). See again how Christ commands that the people who approach us should be distinguished not from their clothing but from how they truly are: 'For,' he says, 'the tree is known by its fruit' (Luke 6:44). **183-3b.** And just as it is senseless to search for the choicer kinds of fruit on thistles (I mean grapes or figs), so it is ridiculous to imagine we can find in hypocrites and fools any admirable qualities, that is to say the nobility of virtue. One would say that among such people there are thorns and thistles, but nothing sweet: everything is bitter and malformed. For figs do not grow on briars, nor are grapes produced on a thorn bush. Therefore the teachers must be distinguished not from appearances but from how each of them lives their life.

¹ Scholium 183-3a: Cyril, Homily 33 on Luke.

² Scholium 183-3b: Cyril, Homily 33 on Luke.

³ Greenlee believes that there is punctuation after akanθec which was later erased, but there is no evidence of this on the images.

του αγιου κυριλλου 1

- Ογκογη ο εκογη ο εκαστογ Βιος· των αγτογ τροπων εσται παραδεικτικός ογ Γαρ το [i]ς εξωθεν ωραϊσμοίς και πεπλασμέναις επιεικιαίς το της αληθογς εγχωΐας χαρακτηρίζεται καλλος αλλ' εξ ων αν εργασαίτο τις τογτο παλιν
  - ightarrow ефн поу $\overline{\text{ус}}$ просехете апо тым ерхоменым прос $\ddot{\text{y}}$ мас ен ендумасі про
  - > Βατών• εςωθεν δε είζι λύκοι αρπαγες ϊδού δη παλίν ούκ εκ των ενδύ ματών• αλλ' εξ ων είζι κατ αληθείαν οι προς ήμας ερχομένοι διαγινώς εθαι δείν αυτούς επίτατει $\overline{\chi c}$ από γαρ του καρπού φηςίν το δενδρον γι

ποιογη καρποη ςαπροη ογ Δε παλιη δεηδροη ςαπροη ποιογη καρποη καλοη εκα στοη γαρ δεηδροη εκ τος ϊ διος καρπος γινως κεται ος γαρ εξ ακαηθωη σγλλεγος σιη σγκα ογδε εκ Βατος στα φγλη τργγωσίη[ ] ο αγαθος ανός εκ τος αγαθος θησας ρος της καρδίας αγτος προ φερεί το αγαθοη και ο πονη ρος ανός εκ τος πονηρος προφερεί το πονηροη Nωckεται² και ως περ εςτιν αμαθες TO EN AKANθEC ^{3} ZH ΤΕΙΝ ΤΑ ΤωΝ ωρι μων εξαιρετα стафүхни те фн MI KAI CYKON' OY τω καταγελαςτον εννοειν εν Ϋπο крітаіс каі ВєВн λοις εγρειν Δγνα **C**θαΙ ΤΙ ΤωΝ ΤΕθαΥ ΜΑCΜΕΝώΝ ΗΓΟΥ αρετης εγγενειαν. τογτογς και τρι Βολογς και Βατογς φαιή τις αν παρα TOIC TOIOYTOIC. Γλγκγ μεν ογδεν. πικρά δε πάντα και

ΔΥCΓΕΝΗ ΟΥ ΓΑΡ ΕΝ ΑΚΑΝθΑΙΟ ΦΥΕΤΑΙ ΟΥΚΑ΄ ΟΥΔΕ ΕΝ ΒΑΤΩ ΤΙΚΤΕΤΑΙ ΟΤΑ ΦΥΛΗ ΟΥΚΟΥΝ ΑΠΌ ΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΏΝ, ΑΛΑ΄ ΕΞ ΑΥΤΏΝ ΤΩΝ ΕΚΑΌΤΑ ΒΕΒΙΏΜΕ ΝΩΝ ΔΙΑΓΝΏΣΤΕΟΝ ΤΟΝ ΔΙΔΑΚΑΛΟΝ:-

TOY AFIOY TITOY 1

Τοτε γαρ ογκ εκαλείτο καν πλην ήπο ολίγων μετά δε το κηρυγμά της ευςεβεί ας και την πίστιν των εθνών εμέλλεν η εκκληςία καν κάλειν τον ον[τως] κνίτου αγίου κγριλλού ^{2}

 $\overline{^{\Pi \Delta}}\, \mathbf{M}$ оин препеі тн паит ω и епекеіна каі ан ω татн ^{3} фүсеі то тнс күріотнтос онома

- $\rightarrow$ TE KAI TPACMA KPATEI CAP KAI KATEZOYCIAZEI TWN ONWN EIC CAP KC MIA TICTIC
- $\rightarrow$ en Batticma, kai ma[yin 0] mayyoc phcin, kai lab eineb eici θ e[0]! moyy[0]! kai
- > κγριοι πλλοι εν τε ογνω και επι της γης αλλ' ημίν εις θα ο πηρ εξ [o] γ τα παν τα και εις [κc ιc] χς δι ογ τα παντα και ημείς δι αγτογ΄ μονον ογν ειδοτές τον φγεει τε και αληθώς κν τον εγμβαειλεγοντα τω θω και πρι θν λογον ογτώς αγτον ονομαζομέν:- και μετ ολίγα ^{4}

επισφαλές ογναρα και της εςχατής αξ[ιον δικ]ης το μη ἡποκεις[θαι θέλε]ιν τω

των ολών κρα τογντι χω κατ' $\ddot{i}$ λη $\dot{\Delta}$ ' αν τις έκ πολ λών μεν και αλλώ και έκ τωνδε λ[ε] γο μένων. Τον μέν γνηςίον οίκετην

Εκ γαρ περισσεγματός καρ Διας λάλει το στομά αγτος.

Τι δε καλείτε με [κε] κε και ογ [ποιείτε α] λεγω

εξαιρετώ τίμη στεφαν[ουμένο]ν τον δε απείσθη και [ραθ]ύμον• είς το c[κο] τος δραμοντά το εξώτερον• οι γαρ λαβοντές ταλάντα και διπλαςιαςαντές τω δεςπότη το δοθεν επαινοίς τετίμηνται τοις παρ αυτού. [ε] φη γαρ εκα στω» ευ δούλε αγαθε και πίστε [επί] ολίγα ης πίστος επ[ί] πολλών σε κατάστηςω εισελθε είς την χαράν του $\overline{κυ}$ τον γε μην είς γην κατάχωσαντά το δοθεν ως ραθύμον σκληρά και αφύκτω περί[βεβ]ληκε δίκη:-

184-1. From Saint Titus. He was not then addressed as Lord, except by a few. But after the proclamation of the religion and the coming to faith of the nations, the Church began to address as Lord the real Lord.

184-2. From Saint Cyril. Both the name and fact of lordship are fitting only to the nature which is beyond all and most high. For he rules and has dominion over all things. 'For there is one Lord, one faith, one baptism' (Ephesians 4:5). And again Paul says, 'For even if there are many gods and many lords in heaven and on earth, for us there is one God, the Father from whom all things come, and one Lord, Jesus Christ, from whom all things come, and we from him' (I Corinthians 8:5). So, knowing the only Lord in nature and truth, God the Word who reigns with God the Father, we name him in this manner.

184-3. And a little later on. Dangerous and worthy of the utmost condemnation is the wish not to be subject to the Christ who rules all things. One should understand this from many other sayings as well as those which appear here. While the true servant is crowned with special honour, the disobedient and lazy one rushes into outer darkness. For those who received the talents and doubled for the master what was given were honoured with these praises from him, as he said to each one, 'Well done, good and trustworthy slave. You were trustworthy in small matters: I will put you in charge of great ones. Enter into the joy of your lord' (Matthew 25:23). But he surrounded with harsh and inescapable condemnation the one who, as a lazy slave, buried in the ground what he was given.

¹ Scholium 184-1: Titus, unknown work.

² Scholium 184-2: Cyril, Homily 34 on Luke.

³ ανωτατη is a correction from ανωτη, with the two additional letters written above the line, following the source indication. Reuss, *Lukas-Kommentare*, 71 reads ανωτατω here.

⁴ Scholium 184-3: Cyril, Homily 34 on Luke.

185-1. From an unattributed source. Many are the ongoing battles, and against many is the struggle which humans face: evil spirits, passions of the soul, bodily pains, afflictions of circumstances. Even these come upon those steadfast in the commandments of the Lord through their daily observances, so that unsound things may not come up like a rush of violent waters and disperse the beliefs we hold, but our excellence may be unassailable through a good reputation in the face of hostile circumstances. Let us not become conspicuous in falling, but in victory. For the falling of those who have displayed greatness is indeed conspicuous when they fall from their greatness, but conspicuous too is the glory of those who are steadfast in faith, since they are fixed on greatness.

185-2. From Saint Cyril. The one who is obedient and easily led does not so much become a hearer of the law as a doer of deeds. They will have a most stable balance in every fine and good deed. They will be like a house which is well-established and has an unshakeable foundation, so that if temptations and the savagery of the passions which are in us should attack in the manner of a winter storm or floods of waters, they will suffer nothing dreadful. But the one who only inclines their ear to whatever Christ should say, keeping nothing stored up in their mind nor, indeed, accomplishing any of the commandments, shall be similar, again, to a house which is on the very brink of falling. For they shall readily be led away to that which is not permitted, when pleasure arouses them and carries them off into the pits of sin.

¹ Scholium 185-1: Source unknown (also in Cramer's edition of the Catena on Luke).

² Scholium 185-2: Cyril, Homily 34 on Luke.

εξ ανεπιγραφογ 1

Πολλα τα προςπολεμούντα και προς πολλούς ο αγών ανοίς δαίμονας παθή ψύχης οδύνας σωματών θλίψις πραγματών πλην ταύτα επέλθη. Βεβαίούς αυτόν εν τοις του κύ παραγγελμασίν δια της καθ εκαστην ημέραν ασκησέως ϊνά μη καθάπερ βιαίων ύδατων εμβολή προςελθούςα ςαθρά τα εν ημίν δογματά δι ασκεδάσει αλλ' εν ευδοκιμησεί τοις εναντιούμενοις πραγμασίν ακατάλυ τος ούςα η αρέτη. Και μη τω πτωματί περιφανείς άλλα τη νίκη γενωμέθα περιφανές γαρ και το πτώμα των μεγάλα δεδίδαγμενων [οταν] μεγάλων από πίπτους περιφανής δε και η δόξα των εν πίστει βεβαίων ότι επί μεγάλοις στηρίζονται: του αγιού κυριλλ $(ου)^2$

Νπε Πας ο ερχομένος προς με.

και ακογων μος των λογω

και ποιων αγτογς Ϋποδει

Σω Ϋμιν τινι εςτιν ομοι
ος ομοιος εςτιν ανω οι
κοδομογντι οικιαν

Τος [σ] Υκ ακροατής νομογ Γος [σ] Υκ ακροατής νομογ Γενομένος μαλλον, αλ λα ποιήτης έργων έδραι ότατην έξει την στα ςιν την έν παντί πραγ ματί καλω τε και αγα θω έςται δε οικία παρα πληςιος ίδργμενη κα λως και αςείςτον έχος

[CH T] ΟΝ ΘΕΜΕΛΙΟΝ΄ ΦΟΤΕ ΚΑΝ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΔΙΚΗΝ ΗΤΟΙ ΠΛΗΜΜΥΡΑΟ ΫΔΑΤΦΝ ΠΡΟΟ ΒΑΛΦΟΙΝ ΟΙ ΠΕΙΡΑΟΜΟΙ ΚΑΙ Η ΤΦΝ ΕΝ ΗΜΙΝ ΠΑΘΦΝ ΑΓΡΙΟΤΗΟ [ΠΕΙΘΕΤΑΙ ΤΦΝ ΑΠΕΥΚΤΦ] ΟΥΔΕΝ΄ Ο ΔΕ ΜΟΝΗΝ ΫΠΕΧΦΝ ΤΗΝ ΑΚΟΗΝ• ΟΙΟ ΑΝ ΛΕΓΟΙ ΧΟ• ΑΠΟΘΕΤΟΝ ΔΕ ΕΙΟ ΝΟΥΝ ΕΧΦΟ ΟΥΔΕΝ΄ ΟΥΤΕ ΜΗΝ ΚΑΤΟΡΘΦΟΣΑΟ ΤΙ ΤΦΝ ΚΕΚΕΛΕΥΟΜΕΝΦΝ΄ ΕΟΤΑΙ ΠΑΛΙΝ ΟΙΚΙΑ ΠΡΟΟ ΕΟΙΚΦΟ• ΕΤΟΙΜΟΤΑΤΗ ΠΡΟΟ ΠΤΦΟΙΝ΄ ΚΑΤΕΝΕΧΘΗΟΕΤΑΙ ΓΑΡ ΕΤΟΙΜΦΟ ΠΡΟΟ Α ΜΗ ΘΕ ΜΙΟ ΚΑΤΕΡΕΘΙΖΟΥCHO ΗΔΟΝΗΟ• ΚΑΙ ΕΙΟ ΤΟΥΟ ΤΗΟ ΑΜΑΡΤΙΑΟ ΑΠΟΦΕΡΟΥCHO ΒΟΘΡΟΥC:-

Toy afioy titoy ^{1}

Τοις τελειοτεροίς των μαθηματών μονόν οχχι κατακορές το τος αρίοτς μα θητάς αυτού και θες πις ματών αυτοίς ευαργελικών απλώς ας τράπεζαν οίνον τε κεράς ας τον ευφραινόντα καρδίαν ανόύ κατίς να είς καπέρνα ούμ εκεί τε μεγάν και παράδοξον εργαζεταί και της εαυτού μεγαλόπρε πείας αξιονί ανήρ γαρ επιείκης και τη τών ηθών χρης τότητι διάπρεπω και στρατιώτων ηγούμενος τοις οικούς την καφαρνάουμό συνεςτίος η

τογτογ ςγνεβη τινα Των Γνηςιών οίκε των αρρωςτια περι πεσείν και ως εν εσχαταίς οραςθαί³ λοιπον εκπνοι αις∙ και ηκογς€ φηςι τα περι τογ Ιγ΄ ειτα πεμ πει προς αυτόν ως πα ρα θΥ ΔΗλονοτι τα γ $\pi \in P$ anoy $\Phi \cap T \in \kappa(a)$ ΔΥΝΑΜΙΝ ΑΙΤώΝ Η ΣΙΟΥ ΓΑΡ ΤΟΝ ΤΟΥ ΘΑΝΑ τογ δεςμών απαλλατ τεςθαι τον εςχατή νο ςω κατειλημμενον:και μετ ολίγα ⁴

Αξιος εςτι φηςιν ω παρε ξη τούτο ω παραδοξού πραγματος οι τη χύ δο ξης κατηγοροί θαύμα τούργειν αυτον απεί θούςιν 6 οι την είς αυτοπιστιν παραιτούμενοι τα είς πίστιν επαγωγα τοίς ούπω πίστευς αςιν δεικνύςθαι παρεκαλού

ος εςκαψεν και εβαθύνεν. και εθηκέν θεμέλιον επί тни пєтран пунммурнс **ΣΕ ΓΕΝΟΜΕΝΗΟ** πΡΟ**Ο** ΕΡ **ΡΗΖΈΝ Ο ΠΟΤΆΜΟ** ΤΗ ΟΙ KIA EKEINH KAI OYK ICYYCE **CAλ**ΕΥCAΙ ΑΥΤΗΝ ΔΙΑ ΤΟ ΚΑ λως οικοδομής θαι αυτήν Ο δε ακογεάς και ΜΗ ποιήςας. ομοίος εςτην₂ ανώ οικόδο ΜΗ ΚΑΝΤΙ ΟΙΚΙΑΝ ΕΠΙ ΤΗΝ ΓΗΝ χωρις θεμελιογ' Η προς ερρήξεν ο ποτάμος και εγ θγε εγνεπέσεν και έγενε TO TO PHEMA THE OIKIAC EKEINHE ΜεΓα^{· Ν[Δ]} επει Δε επληρωςε⁻ παντά τα ρηματά αυτού $ειc^7$

+Nδ

πως είπε μοι προσέρχη παρακαλών αρ' οισθα και πεπιστεύκας ότι δύναται κα τορθούν τα θεοπρέπει και ζωοποιείν δύναςθαι και των του θανατού βρο χων εξελέςθαι τίνας πως ούν ελέγες ότι εν Βεελζέβουλ αρχώντι των δαίμο νίων εκβάλλει τα δαίμονια:-

186-1. From Saint Titus.¹ With these fuller teachings, he has not only satisfied his holy disciples, but he has also spread out a table of gospel commands for them and mixed a wine which gladdens the heart of humans (cf. Psalm 103:15 LXX). He goes down to Capernaum. There a great and marvellous event takes place, which is also worthy of his own greatness. There was a virtuous man, also prominent for the goodness of his character; a commander of soldiers and a fellow citizen to the inhabitants of Capernaum. It came to pass that sickness fell on one of of his faithful servants, who seemed to be about to breathe their last. It says, 'He heard about Jesus' (cf. Luke 7:3): then he sends to him, asking as from God things clearly beyond the nature and power of a human. For his request was to release from the chains of death the man who was gripped by his final illness. §

186-2. And a little later on. They say 'He is worthy of having you do this for him' (Luke 7:4). How marvellous a deed! Those who slander the glory of Christ persuade⁶ him to perform wonders; those who reject faith in him urge him to show those who do not yet believe things that lead to faith. Tell me, how do you come with this request? Do you know and trust that he is able to accomplish divine wonders, able both to bring people to life and to drag them out of the snares of death? How, then, did you say that 'He casts out demons by Beelzebub, the ruler of the demons' (Luke II:15)?

¹ Scholium 186-1: Cyril, Homily 35 on Luke; the written attribution is incorrect.

² The first hand wrote Toy for Toyc.

³ The first hand initially wrote εςχα | ταιςθαι and overwrote it to εςχαταις | οραςθαι.

⁴ Scholium 186-2: Cyril, Homily 35 on Luke.

⁵ Tregelles has ectin and Greenlee has ectiin (sic) here but it is clearly ecthn.

⁶ Reuss, *Lukas-Kommentare*, 72 (supported by the Syriac) reads ἀναπείθουσιν ('persuade') rather than ἀπείθουσιν ('disobey').

⁷ Tregelles incorrectly has a small displaced TAC after EIC (corr. Greenlee).

187-I. From an unattributed source. So, while the elders of the Jews ask for a favour for the sake of something small, the costs incurred for the synagogue, the Lord gives himself, not for this reason but for the far greater cause of wishing to bring about faith for all humans by his power. Also, he then wishes to benefit a centurion, who keeps all in order, and to guide the others to faith by this. And in no way is he unaware of what will happen, what the centurion, on seeing him arriving in his house, intends to ask. But, knowing that the forthcoming request is from reverence, he acknowledges a commander with trustworthy esteem: he will set each side in motion, applying what is proper for a human. So in his esteem there is the promise and its fulfilment, and in his request there is the power for the healing which had not yet come to pass.

¹ See also Plate 5.

² Scholium 187-1: Source unknown.

³ Kephalaion 18: On the Centurion.

€ξ αΝεπιγραφογ 2

Οι μεν ουν πρες βυτέροι των ιουδαίων μικρών ενέκα την χαρίν αιτούς των εις την ςυναρωγήν Γενομένων αναλωματώ $\left[\mathbf{n}\cdot\right]$ ο δε $\overline{\mathbf{kc}}$ ουκ επί τουτώ δίδω cin εαυτόν αλλ' επί τω πολύ μείζονι πίςτιν κατεργασάσθαι δια της δύναμεως

 $\overline{\mathsf{IH}}$ $\overline{\mathsf{IH}}$

акоас тоү лаоү^{*} єіснлθен єіс кафарнаоүм^{*}

Θκατονταρχος δε τίνος δος λος κακως εχων ημελλεν τε λεγταν ος ην αγτω εντίμος ακογςας δε περί τος ις απε στείλεν προς αγτον πρές βγ τερογς των ιογδαίων ερω των αγτον οπως ελθων δι αςωςη τον δογλον αγτος πος πος ελθων δι αςωςη τον δογλον αγτος πος ελθων δι αχειών τον δι αχειών τον

Οι Δε παραγενομένοι προς το[-]

π, ηρωτων αγτον επογδαι

ως λεγοντες οτι αξιος εςτιν

ω παρέξη τογτο αγαπα γαρ το

εθνος ημων και την εγναγω

γην αγτος ωκοδομησεν ημι

ο δε ις επορεγετο εγν αγτοις

EIC TIANTAC AN ANOYC Βογλομένος κλι το те екатоптарун уа ριςαςθαι Βογλομένος επιτηδείως εχοντά και τοις αλλοις δια тоүто прос тни пі CTIN ΚΑθΗΓΗCΑCΘΑΙ και ογδηπογθέν α **LNOEI ΤΟ ΜΕΥΥΟΝ.** οτι μελλει πυθομε ΝΟΟ Ο ΕΚΑΤΟΝΤΑΡΧΟΟ αφεικνογμένον [EIC THN OIKIAN TIA] ραιτεισθαι αλλ' ειδως την μεγγολός σαν έξ ελ λαβειας παραιτηςιΝ. επινεγει τη πιςτη καταρχην αξιωςει. εκατέρα κινήςει ΤΟΥ ΑΝΟΥ ΤΟ ΟΙΚΕΙΟΝ ефармогой тн мей

αξιώς εί την επαγγελείαν και την ακολογθης ιν. τη δε παραίτης εί την δύνα μιν είς το και μη παραγενομένος $\ddot{i}$ ας αςθαί:-

€ξ αΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ 1

πη αρχοντα νενοήκε τον $\overline{\text{IN}}$ δεςπότην ου δουλον ουκ αιτούντα και λαμβανείν δεο μένον αλλ' εχοντα και παρέχον δυναμένον επιταττούτα και ουκ επίταττομε νον εί γαρ εγώ φης ου υπέξους ιαν έχων κελεύω και γίνεται του ομή εξούς ιαν αλλ' αυθέντιαν θεότητος έχων τι ούκ αν ποιηςείας νεύματι:-

TOY AFIOY TITOY 2

 Δ θρει όπως οι μέν των ἰογδαίων πρέςβγτεροι είς αυτήν την του παρακάλουν τος εςτίαν ηθέλον παραγενέςθαι τον $\overline{\text{IN}}$ ως ουχ' ετέρως δυνάμενον ανα ςτηςαι τον κείμενον εί μη αφοικοίτο προς αυτόν ο δε πεπίστευκεν ότι και απών ενέργηςει και ρηματί κατορθοί ουκούν την κρείττονα ψηφον δίκαιως ηρπάζεν εφή γαρ ο $\overline{\text{IC}}$ αμήν λέγω ύμιν ουδε εν τω $\overline{\text{IH}}$ τοι

αγτην πιστιν εγρο απειλαττε το Δε πα ραχρημα τος νοσεινο ο παρα Βραχὸ τω θανα τω κατησχημονος οσια Δη ογν ψηφω θη της μεν προς ας τον οικειότητος απο λίσθεν ο πηλο αν [τίσκε] κληται Δε και προσε ληφθη τα εθνηο εχοντα

ΠΗ ΗΔΗ Δε αγτογ ογ μακραν απε χοντος απο της οικιας επεμ ψεν προς αγτον φιλογς ο ε κατονταρχος λεγων αγτω κε μη εκγλλογ ογ γαρ ειμι ικα[νο]ς [ινα] μ[ογ γπο την στε] γην εισελθης.

ΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑΝ· ΕΙC ΓΕ ΤΟ ΧΡΗΝΑΙ ΠΙΟΤΕΥΕΙΝ ΕΙC ΑΥΤΟΝ· ΚΑΙ ΠΙΟΤΩΘΕΤΑΙ ΠΑΛΙΝ Η΄
ΜΑΟ ΤΟΥΤΟ ΛΕΓΩΝ Ο ΘΕΟΠΕΟΙΟΟ ΜΕΛΩΔΟΟ ΠΕΡΙ ΑΥΤΩΝ· ΠΟΤΕ ΜΕΝ· ΟΤΙ ΤΗΝ ΕΤΟΙΜΑΟΙΑΝ
ΤΗΟ ΚΑΡΔΙΑΟ [Α]ΥΤΩΝ ΠΡΟΟΕΟΧΕΝ ΤΟ ΟΥΟ COY ΠΟΤΕ ΔΕ ΠΑΛΙΝ ΕΠΛΗθΥΝΘΗΟΑΝ ΑΙ ΑΟΘΕ

- > νιαι αγτων μετα ταγτα εταχγναν $\varepsilon[\iota \, \Gamma a]$ ρ και πολλαις αμαρτιαις ής βεβαρημέ νοι· αλλ' όμως εταχγναν προς παραδοχην των δια $\overline{\chi \gamma}$ παιδεγματών $\overline{\iota}$ περι δε
-) Fe toy ihà prophtikoc qhcin logoc) amwcetai aytoyc o θc oti oyk eichkoy can aytoy kai econtai mlanhtai en toic e θ necin:- ^{4}

188-I. From an unattributed source. He perceived that Jesus was the ruler; the master, not the slave. He was not the one begging and bound to receive, but the one who possessed and was able to supply: who gave commands and did not receive commands. 'For,' he says, 'if I, who have authority, order and it comes to pass, you who have not authority but the absolute power of divinity, what could you not do with a nod?' (cf. Luke 7:8).

188-2. From Saint Titus. Observe how the elders of the Jews wanted Jesus to go to the actual house of the one who made the request, as if he were not able otherwise to raise the one who lay there except by coming to him. But the other man had faith that he would effect it even at a distance, and accomplish it with a word. Therefore he rightly won the stronger decree. For Jesus said, 'Truly I tell you, not even in Israel have I found faith of this sort' (Luke 7:9). He right away made the man recover from sickness who shortly before was gripped by death. So by the holy decree of God, Israel fell from its relationship to him, and instead he called and adopted the nations, whose heart was better prepared for the faith in him which is required. The divinely-inspired singer will confirm this to us again when he says about such things on one occasion that 'Your ear paid attention to the promptness of their heart' (Psalm 9:38 LXX), and again, on another, 'Their weaknesses were multiplied and after this they went quickly' (Psalm 15:4 LXX). For even though they had been weighed down by many sins, nevertheless they went quickly to receive teachings through Christ. But about Israel, the prophetic word says: 'God will reject them, because they have not listened to him, and they will be wanderers among the nations' (Hosea 9:17). 🍽

¹ Scholium 188-1: Source unknown.

² Scholium 188-2: Cyril, Homily 35 on Luke

³ The first hand wrote the first letter of the biblical text (H) on the line above, then erased it and started it one line lower.

⁴ At least one page is missing, which would have contained Luke 7:7–11a.

190-IA. From an unattributed source. This is also the source of our comfort about those who die, as we imagine the resurrection before our eyes. But these people rose again at the point of death. 'Christ once risen dies no more: death no longer has dominion over him' (Romans 6:9). For he has become for us the first fruits of the resurrection and 'the first-born from the dead' (Colossians 1:18) and life according to nature. **190-1b.** Yet why did he not accomplish the miracle with only a word, but touched the bier as well? So that you might learn how effective the holy body of Christ is for human salvation. For it is a body of life and flesh of the all-powerful Word, and it bore his power. For just as when iron meets fire it makes the character of the fire effective and fulfils its function,4 since this flesh became that of the Word, who instilled life in all things, accordingly, this itself is also life-giving and destroys death and corruption. §

¹ Scholium 190-1a: Titus, Homilies on Luke.

 $^{^{2}}$ εςπλαγχνιςθη was initially written as εςπλαχνιςθη.

³ Scholium 190-1b: Cyril, Homily 36 on Luke.

⁴ This follows Reuss, *Lukas-Kommentare*, 74 in reading χρείαν πληροῖ. If χροίαν ἀποπληροῖ is read with the manuscript, the translation might be 'and finishes its surface'.

εξ ανεπιγραφογ ¹

Τογτο καταρχεί και ημίν της επί τοις αποθνηςκογεί παραμγθίας προ οφθαλμώ την αναςταςιν ποιογμένοις αλλ ογτοί μεν επί τω αποθανείν ανέςτηςαν χς Δε αναςτας ογκετί αποθνηςκεί θανατός αγτογ ογκετί κγρίεγει αγτός γαρ γε

και ςγνεπορεγοντο αγτω οι μα θηται αγτογ και οχλος πολγς ως δε ηγείσεν τη πγλη της πο λεως και ϊδογ εξεκομίζετο τεθνηκως μονογενης γι ος τη μητρι αγτογ και αγτη ην χηρα και οχλος της πολε ως ϊκανος ην ςγν αγτη

Και ειπεν νεανίζκε τοι λεγω εγερθητί και ανεκαθίζεν ο νεκρός και ηρέατο λαλείν και εδώκεν αγτον τη Μρίαγ τογ

LONEN HWIN THC αναςτας€ως απαρ γη και πρωτότο кос ек некршн каі zωн κατα φγcιn^{*} ^{3} Dia ti De oy Norw mo νον επληρού, το θαύ **ΜΑ.** ΑλλΑ ΚΑΙ ΗΨΑΤΟ THC COPOY INA MA θης ως έςτιν ένερ Γες προς σωτηριαν ανογ΄ το αγιον ςω ма хү∙ сшма гар € CTI ΖωΗC ΚΑΙ CAPΞ τογ παντα ϊςχγον [τος λογογ· και την] αγτογ πεφορηκε ΔΥΝΑΜΙΝ ωςπερ Γαρ CIΔΗΡΟC ΟΜΙλΗ сас пүрі• та пүрос є ΝΕΡΓΕΙ· ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΥ τογ χροιαν αποπλη ροι· ⁴ ογτως επειδΗ περ ϊδια γεγονε τογ λογογ Η ςαρξ τογ πα τα ΖωοΓονογντος. ταγτη τοι Ζωοποι

ος έςτι κε αυτή και θανατού και φθοράς αναιρετική:-

 $\pi(\mbox{\rm epi})$ των αποσταλέντων Ϋπο ιωάννος ^{1} του αγιου κυριλλού ^{2}

 $\overline{Q}_{a}^{a}$ Μεγα δε τούτο παρά γε ανέςθητω και αχαρίστω λάω. Μικρον γαρ υστέρον. Ούδε προφητήν ούδε αγάθον του λαού πεφηνότα νομίζους τον αλλά τον

θανατού καταλύτη θανατώ παραδίδο αςίν ούκ είδοτες ο τι τότε δη τότε κα τέλυε θανατον ή νικα εφ εαυτού τη ανασταςίν εποίηςατο:τού αυτού ³

ΘΒ Ελαθέν γαρ το παρα Δοξον τος θαγμα τος. ογδένα των εν όλη τη ιογδαία απαγγελλογεί δε τοςτο και αγτω τω αγίω Βαπτίς [τη των επίτηδειω] τινές:-

Ογκ ηγουρίεν ο μα καρίος Βαπτίστης τον ενανθρώπη ςαντά του προ λόγο... μη τούτο ὑπολαβης.

Θ̄α Ελαβεν δε φοβος απαντάς και εδοξάζον τον θν λεγοντές στι προφητής μεγας ηγέρθη εν ημιν και ότι επέςκεψατο ο θς τον λαον αγτογ σ̄β και εξηλθέν ο λογός ογτός εν όλη τη ϊογδαία και πάζη τη περίχω ρω περί αγτογ και απηγγείλαν ϊωάννη οι μαθηταί αγτογ περί παντών τογτών σ̄ρ και προς κάλε [ςάμενος δγό τιν] ας τών μαθητών αγτόγ ο̄ ιωάννης επέμψεν αγτόγς προς τον κν λεγών ς ει ο ερχόμε νος η ετέρον προςδόκωμε."

ΗΔΕΙ [Γ] ΑΡ ΚΑΙ ΜΑΛΑ CΑΦως· ΟΤΙ ΑΥΤΟΣ ΕΣΤΙΝ Ο ΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΕΙΡΓΑΖΈΤΟ ΔΕ ΤΙ CΟΦΟΝ ΚΑΙ ΕΥΜΗΧ[ΑΝ] ΟΝ ΚΑΙ ΟΠΕΡ ΗΝ ΕΙΚΟΣ ΟΥ ΜΕΤΡΙωΣ ΟΝ ΟΝΙΝΗΣΙΝ ΤΟΥΣ ΫΠ ΑΥΤΟΥ ΜΑΘΗΤΕΎΟΜΕ ΝΟΥΣ ΟΙ ΜΕΝ ΓΑΡ ΟΥΠω $\sqrt{N}$ ΕΙΔΟΝΤΕ[c] ΗΤΟΙ ΤΗΝ ΔΟΞΑΝ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑ ΠΑΝ Των ΥΠΕΡΟΧΗΝ ΗΡΕΜΑ Πως ΚΑΙ ΥΠΕΔΑΚΝΟΝΤΟ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓ(oΥ)ΝΤΟΣ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΤΑ[iC] Των Δρωμ[ϵ] Νων ἡπερβολαις νικωντος τον Βαπτίστην και μετ ολίγα ^{8}

 $T_1[oην α]$ ρα Βογλεται νοείν ερωτών και λεγών τος ει ο ερχομένος. Η ετέρον προσδοκώμε το έφην τοινήν ότι πλα[τ]τεται την ανοίαν οικ[o]νομικώς τος ϊνα μαθοί μαλλον αγτο[c] ηδεί γαρ ώς πρ[o]δρομός το μοςτηρίον αλλ΄ ϊνα πληροφορήθειεν οι αγτογ

191-1. From Saint Cyril. This 'great' is said by a senseless and ungracious people. For a little later, they consider him neither a prophet nor a benefit which has appeared for the people, but they hand over to death the one who destroyed death, not knowing that, at that very moment, he brought an end to death when he brought about resurrection for himself.

192-1. From the same. For the marvel of the miracle did not escape the notice of anyone in the whole of Judaea. Some of his friends also announce this to the holy Baptist.

193-1. From the same. The blessed Baptist did not fail to recognise the Word of the Father which had become human. Do not imagine this. For he already knew very clearly that this was the one to come. But he contrived something which was wise and well-planned and which was likely to be of no small benefit for those who had been taught by him. For they did not yet know Christ, or his glory and his superiority over all things, and were somehow silently stung when he wrought miracles and surpassed the Baptist in the pre-eminence of his deeds. **6**

193-2. And a little later on. What, then, does he wish to understand in asking and saying, 'Are you the one who is to come or are we to wait for another?' (Luke 7:19). He spoke accordingly because he was purposefully pretending ignorance, not so that he himself should find out—for as the forerunner he knew the mystery—but rather so that his disciples should be given full assurance how great the superiority is of the

¹ Kephalaion 20: On Those Sent by John.

² Scholium 191-1: Cyril, Fragments on Luke.

³ Scholium 192-1: Cyril, Homily 37 on Luke.

⁴ Scholium 193-1: Cyril, Homily 37 on Luke.

⁵ Tregelles says that section number $\nu\gamma$ is in the left margin but has been erased.

 $^{^6}$ Tregelles has chapter number κ here but this actually occurs two lines above, with section number ρ_Γ at this point.

⁷ This o has been inserted by a corrector.

⁸ Scholium 193-2: Cyril, Homily 37 on Luke.

Saviour, and that the word of the divinely-inspired scripture had indicated in advance that he was the God and Lord to come. All the others were servants sent in advance of a master to prepare the way of the Lord, as it is written: he was called by the prophets 'the one who is to come' (cf. Psalm 117:26 LXX), the Saviour and Lord of all people.

194-1. From the same Saint Cyril. As he was God, Christ knew the purpose of the matter and the cause for the arrival of the disciples of John. Then, indeed, especially for this moment, he brought about many more signs of divinity than those which had already happened. So they became witnesses and spectators of the magnificence which was within him, and they gathered among themselves much wonder at the power and effectiveness within him. They bring forth the question, asking as if from John whether he is 'the one to come' (Luke 7:20). Next, I ask, look at the skill of the Saviour's purpose. For he did not simply say 'I am', but rather he brings them to full assurance which is through the works themselves, so that after they have appropriately received faith in him they should return to the one who sent them. For he says, 'Go and tell John what you have seen and heard. The blind receive their sight, the lame walk' (Luke 7:22) and so on. The blessed prophets announced before that all these things would come to pass through me at their appointed moments. If I have become the one who has accomplished what was said long ago and you yourselves have become spectators of these things, then 'blessed is anyone who takes no offence at me' (Luke 7:23). 8

¹ Scholium 194-1: Cyril, Homily 37 on Luke.

² Tregelles has ayth Δε for εκεινή.

³ Tregelles has exapica | το Βλεπείν (corr. Greenlee).

Μαθηται· οch τις εςτιν η του τρς ἡπεροχη· και οτι [τ]ης θεο[πνε]ύςτου γραφης ο λο γος· τον μεν ως θν και [κν] η[ξ]οντα προμέμην[κεν] οι δ[ε αλλοι] πα[ντ]ες ηςαν οι κεται προαπέςταλμενοι δεςποτού ετοιμάς[οντες την οδον κ καθά γε]γραπται· εκλήθη τοινύν δια των προφητών ο ερχομένος ο τ[ω]ν [ολ]ων την και κα:- του αυτού αγτού αγτού κυριλλού [ω]

парагеноменої де прос аү тон ої андр $[\varepsilon]$ с єїпан і ішан ннс о Ваптістнс апесталкє нмас прос сє легшн су єї о єрхоменос. Н єтєрон прос $\bar{\rho}\bar{\Delta}$ докшмен $\bar{\rho}\bar{\Delta}$ єн єквінн² тн шра єθєрапеусєн поллоус [апо носшн каї мастігшн] каї пнеуматшн поннршн каї туфлоїс поллої єхарісато ^{3} то Влепєїн $\bar{\rho}\bar{\Delta}$

των ήδη ζεγένημε νων ειργαζετο θεο[c]Η $M[\varepsilon]$ $\Delta[c \ \Gamma \varepsilon \Gamma o]$ $NOT[\varepsilon c \ o]$ YNара тнс ενογсис αγτω μεγαλοπρεπειας επο πται και $\theta[\varepsilon]$ ωροι• και $[\pi 0]\lambda \gamma \tau [0] \theta \lambda \gamma M \lambda THC ENOY$ **CHC ΑΥΤ** ΔΥΝΑΜΕ ωC τ[ε] και [εn]εργειας εn ε αγτοις ςγλλεξαντές. προςαγογεί την έρω [THCIN WC EZ IWANNOY] [LELONTEC ELAYTOC E] [CTIN] O EPYOMENOC. EN ταγ[θ]α μοι Βλεπε της T[0]Y CPC OIKONOMIAC TO εγτεχνες ογ γαρ απλως

εφή το εγω είμι αλλ απόφερει μαλλον αγτούς είς την δι αγτών των πραγματών πληροφορίαν ιν [ε] γαφορμώς την είς αγτόν πίςτιν παράδεξαμε νοι ήπονος τρώς προς τον α[πος] τείλαντα αγ[τούς] πορεύθεντες [α]ρ φης είν απαγγείλατε ιωάννη α ιδέτε και ηκούς τη [φλοι α] ναβλεπούς ι χω λοι περιπατούς και τα έξης ταύτα πάντα προα[πης] γελκας ιν ως εςόμενα δι εμ[ού] κατά καιρούς οι μακαρίοι προφηταί εί δε εγω γεγονά των πάλαι προ είρημενων αποτέτελες της και τούτων αυτοί γεγονατέ θεωροί μακαρίος τοίνην δς εάν μη ςκανδάλισθη εν εμοί:-

+ΝΔ

TOY AFIOY TITOY 1

 $N\Delta$

ōε

ΘΕ Νομίζετε ότι ϊωαννής μεταφέρεται ωδε κάκει· ως ἡπο πνέγματων ςα λεγομένος ωστε πότε μεν μαρτγρείν ότι αυτός είμι ο χς αλλότε δε ερωτάν ει αυτός εγω είμι οίδα α ποιεί έμον το πίνα εμή η χάρις εμή η εκείνου οίκονο

ΜΙΑ ΤΙ ΤΟΙΝΎΝ ΕΞΗλ θατε εις την ερημο την μησεν εχολςς. τερπνον• ϊν' ως Δι α την εκείνου θεαν е і е профасісн cθε[·] ΔΗλοΝ ΤΟΙΝΥΝ[·] ως δι ογδεν ετέρον καταλειψαντες τας πολεις. ΤΗΝ ΕΡΗ μον κατελαβετε ει μη ως αντίποι ογμένοι τος ανδρος και τογ αξιωματος. ερωτα με ογκ αγνο [ων αλλ οιδα τι ποιει] ΟΥ ΓΑΡ ΝΥΝ ΜΕΝ [ωΔε] ετερωθι δε αλλοτε метаВаінеін:-

Και αποκριθεις είπεν αγτοις πορεγθεντές απαγγείλατε ϊωάννη α είδετε και ήκος ςατε τγφλοι αναβλεπος ςίν λεπροι καθαρίζονται κωφοί ακογογείν νέκροι εγείρονται πτωχοί εγαγγελίζονται και μακαρίος έςτιν ος έαν μη εκανδα λίςθη εν έμοι απέλθον [των δε των αγγελών ιω] αννος ηρξατο λεγείν προς τ(ογ)ς² οχλογς περί ιωάννος Τι εξηλθατε είς την ερημο

θεαςαςθαι καλαμον Ϋπο α

NEMOY CALEYOMENON

195-1. From Saint Titus. Do you think that John changes here and there, like one tossed by winds, so that at one point he bears witness that I am the Christ, and at another he asks if I am he? I know what my spirit does: mine is the grace, mine is the dispensation he has. Why, then have you come out into the desert, which has nothing pleasant? Do you claim that you went out because of the sight of him? It is clear, then, that for no other reason have you left the cities and arrived in the desert except to seek after the man and the reputation. He asks me, not in ignorance, but I know what he is doing. It is not the case that he changes and is now here, then elsewhere.

¹ Scholium 195-1: Titus, Homilies on Luke.

² This $\tau(oy)c$ has been added to the left of the biblical text by a corrector.

196-1. From Saint Titus. Surely he has no admirable appearance? Surely no kingly honour? Surely he had no kingly commands? Surely he bore no writings and beliefs and kingly laws? Surely he was not a man to be sought for his appearance? Did he not wear a cloak of hair? Did he not have food from the wild? Surely nothing of this sort persuaded you to go away there? **5**

197-1. From the same. If you went away for a good reason, like a prophet, 'Yes, I tell you, and more than a prophet' (Luke 7:26). For a prophet foretells, but this man has not only come and foretold, but he has also pointed, saying, 'Behold the Lamb of God who takes away the sin of the world' (John 1:29).

197-2. From the same. He calls John an angel, not because he was an angel, for he was human by nature, but because he did the work of an angel, announcing the arrival of Christ. This man preached a baptism of repentance, so that repentance should receive forgiveness. For without repentance, forgiveness is not granted.

198-1. He had also been borne witness by the voice of the prophets that he was 'sent before my face to prepare my way before me' (Luke 7:27, cf. Malachi 3:1).

¹ Scholium 196-1: Titus, Homilies on Luke.

² Scholium 197-1: Titus, Homilies on Luke.

³ Tregelles has нмфіє | сменон but Greenlee reads нмфі! | сменон and states that the last two letters of the line are almost certainly not ie. This may be confirmed by the angle of the descenders, and we have recorded the letter as lacunose because of a hole in the parchment.

⁴ The first hand corrected its original ÿπαρχτε | cen to ÿπαρχον | τεс.

⁵ Scholium 197-2: Titus, Homilies on Luke.

⁶ Scholium 198-1: Cyril, Homily 38 on Luke.

⁷ The Greek word *angelos* also means 'messenger'.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΤΙΤΟΥ 1

- $\mathbf{M}$ н сұнма еуеі перівлептон' мн Васілікон а $\mathbf{z}$ і $\mathbf{c}$ има' мн Васілікас еіуен ен τολας ΜΗ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΟΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΥ ΕΠΕΦΕΡΕΤΟ ΒΑΓΙλΙΚΟΥ Ο MH ΑΝΤΙΠΟΙΗCIMOC ΗΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΝ' ΟΥΧΙ ΤΡΙΧΙΝΟΝ ΪΜΑΤΙΟΝ € Φορει: ογχι αγτος χεδίον είχε την τροφην ΜΗ τι τοιούτο γμας προέτρε ψατο εκει απελθειν:-TOY AYTOY 2
- $\bar{Q}^{Z}$ ϵ_{1} ω_{c} προφητην χρηςιμώς απηλθατε ναι λές ω $\ddot{\gamma}$ μιν και περιςсότερον προ
  - οζ αλλα τι εξηλθατε ίδειν ανον EN MANAKOIC ÎMATIOIC HM ϕ [.] CMENON3. IDOY OF EN IMATICMO ενδοξω και τριφή Ϋπαρχον TEC4, EN TOIC BACINEIDIC EICIN
  - $\bar{o}_z^-$ **λ**λλα τι εξηλθατε $\ddot{i}$ Δειν προφη την, ναι λεςω γμιν και περιςςο τερον προφητογ ∘ ϙℍογτος ε [CTI]Ν ΠΕΡΙ ΟΥ ΓΕΓΡΑΠΤΑΙ· ΙΔΟΥ Α ποςτελλω τον αγγελον μου ος, καταςκεγαςει την οδον σογ εμπροσθεν σογ

фнтоу о мен гар профитис проде Γει∙ ογτος δε ογ μο νον ήξοντα προ και Ϋπεδειξεν• ειπων ϊδε ο αμνος τον θ ο αιρών την αμαρτίαν του κο смоү:-

TOY AYTOY 5

ΔΓΓΕλΟΝ ΔΕ ΤΟΝ Ϊω άννην καλει ογχ' οτι ην αγγελος ANOC FAP HN THN ΦΥCΙΝ' Αλλ' ΟΤΙ ΑΓ **Γ**έλοΥ έΡΓον εποιεί· αΓΓΕλλων τοΥ ΧΥ την παρογείαν. оүтос Ваптісма єкн

ργξε μετανοίας ϊνα προλάβη η μετανοία την αφέςιν ανέγ γαρ μετανοίας αφεςις ογ διδοται:-

 $ar{\mathsf{Q}}ar{\mathsf{H}}^6$ $oldsymbol{\mathsf{M}}$ емартүрнтаі $oldsymbol{\mathsf{\Delta}}$ е каі $\ddot{\mathsf{Y}}$ по профнтом фомнс ос проапеста $oldsymbol{\mathsf{A}}$ мемос про про cωπου μου ¨ινα κατασκευασεί την όδον μου εμπροσθέν μου:-

$\varepsilon \Xi$ ane π i Γ Pa φ o γ 1

- $\overline{Q}\overline{Q}$ Ορα την ακρίβειαν ΄ μείζων εν Γεννητοίς Γυναίκ [ων λ] εγεί ΄ ΐνα εξελή την παρθένο΄ εγεννηθή μεν γαρ εκ γυναίκος ΄ και κατηξίως ες σωμά εκ του ημετέρου φύραμα τος λαβείν ΄ ΐνα το όλον αγιασθή δια της απαρχής ΄ γεννητών [δε φης] ι γυναί κων, των κατά φυςίν τικτούς ων ΄ ίνα ἵδία θη την παρά φυςίν τικούς αν παρθένον: αλλός ^{2}
- $\overline{Q}\overline{Q}$ Οιον μέγα είχεν αξίωμα ο ιωαννής και φοβέρος ην την ενςτας και σέμνος την προσοψίν και αγίος την προαίρες ιν και ανεπιλήπτο[c] τον β[i0]ν και καθα ρος την διανοίαν και πνεγματοφορός την χαρίν και δύνατος εν παςί και εύγενες κατά παν[τα] του γαρ αρχιέρεως ην γίος και φοβέρος τω λάω συγκρινομένος δε προς τους ηδη $[\pi]$ ρος $\overline{Q}$ ν εκδημης καν μέγας έςτιν αλλύ ομω[c] έτι εν βίω αναστρέφεται $[\sigma]$ υλέπω απέλαβε την προσδοκωμένην ελπίδα.

ο μικροτέρος τοινή των έν τη Βαςιλεία των ούνων μει Ζων αυτού έςτιν ούχ ότι και ΐωαν

 $[\bar{\mathbf{q}}\bar{\mathbf{\theta}}]^3$ amhn lerw ymin' meizwn en rennhtoic rynaikwn ïwannoy oyleic ectin'

νης ογκ αποληψεται· αλλα ςγγκρινώμεν το ενταγθα αξιώμα εκείνη τη προςδο κωμένη χαρίτι:- του αγιου κυρίλλου ^{4}

- $\overline{\varphi\theta}$ Ο δε μικροτέρος ως κατά γε την [κατά νομον ζωην μείζων αγτού εςτιν πώς η] τινά τροπον ιωάννης μέν ο μακάριος όμου τοις αλλοίς οι και προ αυτ[ο] η γεγονα εί γεννητός εςτι γυαίκος οι δε γε την πίςτιν προςηκάμενοι γεννητοί μέν ουκέτι χρηματίζους γυαίκων αλλή φηςιν ο σοφωτάτος ευαγγελίστης εκ $\overline{\theta\gamma}$ εγεννηθηςαν οςοί γαρ ελάβον αυτού φηςιν $\overline{\chi\nu}$ δηλονοτί εδωκέν αυτοίς
  - $\rightarrow$ ezoycian tekna $\theta \gamma$ renec θ ai $\cdot$ toic ticteyoycin eic to onoma aytoy $\cdot$ oi, $\theta \gamma$ k ez aima
  - ightarrow των ογδε εκ θεληματος ταρκος· ογδε εκ θεληματος ανδρος. αλλ' εκ θη εγεννη
  - $\rightarrow$ θ HCAN ANEFENNH θ HMEN FAP EIC $\ddot{\gamma}$ IO θ ECIAN $\theta \dot{\gamma}$ KAI OYK EK CTOPAC ϕ θ APTHC KATA
  - το Γεγραμμένον· αλλά δια λογού θη ζώντος και μενοντός Βεβαίοι δε προς τού
  - > το ημάς και ο πανοφός παγλός ωδε γεγραφώς ότι δε έςτε γίοι εξαπέςτειλεν
-) ο θε το πνα του γυαντου εις τας καρδίας ύμων κράζον αββά ο πηρ οτέ γαρ ανέβιω
- χ̄C ο cκγλεγcac τον αδην. τοτε τοις πιστεγογείν είς αγτον το της γιοθεσίας δεδο
   ται πνα.

199-I. From an unattributed source. Note the exactness of the phrase: he says 'greater among those born of women' (Luke 7:28) so that he might exclude the Virgin. For while he was born from a woman and consented to receive a body from our stuff, so that he might make holy the whole through the first-fruits, he speaks of the offspring of women who give birth according to nature in order to set apart the Virgin who gave birth contrary to nature.

199-2. Another. John had such a reputation, and was awesome in his origins, noble in his appearance, holy in his purpose, unimpeachable in his life, pure in his intention, spirit-bearing in his grace, powerful in all things and noble in every way. For he was the son of the chief priest, and awesome to the people, as he was compared to those who had previously departed this life for God. While he was great, nevertheless he still faced reversals in life: he had not yet received the promised hope. Accordingly, 'the least in the kingdom of heaven is greater than he' (Luke 7:28), not because John too will not be set apart, but we may compare his reputation at that point with that grace which is expected.

199-3. From Saint Cyril. The one who is least, at any rate in respect of life according to the law, is greater than he. How, or in what way? The blessed John, together with the others who were also born before him, was born of a woman. But those who have accepted the faith are no longer called the offspring of women but, as the most wise evangelist says, 'They were born from God' (John 1:13). For 'to all who received him' he says, meaning Christ, 'he gave power to be become children of God, to those who believed in his name, who were born not of blood or of the will of flesh or of the will of man, but of God' (John 1:12–13). We have been born again into God's adoption, and 'not of perishable seed', according to what is written, 'but through the living and enduring word of God' (1 Peter 1:23). The all-wise Paul also makes us confident of this, having written as follows: 'But because you are children, God has sent the spirit of his Son into your hearts, crying "Abba, Father".' (Galatians 4:6). For when Christ, who ransacked Hades, came back to life, he then gave to those who believe in him the spirit

¹ Scholium 199-1: Titus, Homilies on Luke.

² Scholium 199-2: Unknown source (also in Cramer's edition of the Catena on Luke).

³ Tregelles omits this page.

⁴ Scholium 199-3: Cyril, Homily 38 on Luke.

⁵ κραzon appears to be a correction from κραzων.

to the holy disciples, indeed, before everyone else. For he breathed on them, saying 'Receive the Holy Spirit. If you forgive the sins of any, they are forgiven; if you retain them, they are retained' (John 20:22–23). For since they have fully become participants in the divine nature, they have been enriched with the lordly and authoritative Spirit. Through this, he has conferred upon them the divine dignity, I mean, the ability to forgive sins to whomever they wish, but also to retain those of others. Before the resurrection of Christ and his ascension into heaven, the spirit of adoption was not among human beings: the all-wise evangelist John makes this plain when he says, 'For as yet there was no Spirit, because Jesus was not yet glorified' (John 7:39), meaning the glorious resurrection from the dead and the entrance into heaven. For, having ascended into heaven, the only-begotten Word of God sent to us the Advocate in his place, and it is among us through him. And he taught us this when he said, 'For I do not go away, the Advocate will not come to you; but if I go, I will send him to you' (John 16:7). Therefore even though we are inferior to those who have established the righteousness which is in the law, I mean in respect of the dignity¹ of life, yet we have entered into greater things through Christ. 602 It is necessary to remember that although the blessed Baptist was so great in virtue, it says that he confessed that he stood in need of holy baptism. For he said somewhere in conversation with Christ, the Saviour of all, 'I need to be baptised by you' (Matthew 3:14). But he would not have had need of holy baptism unless there were something greater in it and it surpassed the righteousness in the law. 🐿

¹ The Greek аєтютнта is corrupt, perhaps for а Іютнта: the meaning is taken from the Syriac.

 $^{^2}$ Although the hedera symbol is placed here, this scholium is a single continuous text in Reuss, *Lukas-Kommentare*, 77.

- και προ Γε των αλλων τοις αγιο[ι]ς μαθηταις· ενεφύς και τινών λαβετε πνα

  > [αγιον· αν τινών] αφητε τ[ας αμαρτι]ας αφεώνται αν τινών κρα[τητε κ]εκραντην
- > τα[ι] επειδή [Γα]ρ ο[λω]ς Γεγον[α]ςι θε[ι]ας φύς εως κοινωνοί το δεςποτικόν και κατέξους είαζον των όλων [κ]αταπλού[τ]ης αντές πνα ταύτη τοι και θεοπρέπες αξίωμα πε ριτέθεικεν αυτοί[ς·] του αφί[εναι] φημι τας αμαρτίας οις αν Βούλω[ντ]αι κρατείν δε κα[ιτας ε] τέρων [ο]τι γαρ προ της αναστάς εως του χύ και αναφοίτης εως τη[ς εις ού]νον. ούκ ην εν ανοίς τη[ς υιο]θ[ες] ιας το πνα εαφηνίει λεγών ο πανοσφός ευαγγελίστης ιωλννης ούδεπω γαρ ην πνα ότι ις ούδεπω εδοξάς θη δοξάν την εκ νέκρων αναστάς ιν λεγών. Και την εις ούνους ανόδον αναφοίτης γαρ εις ούνον ο μονό

αμην γεία μπιν μείζων εν Γεννητοίς Γλναίκων Ιωάννολ ολγείς έςτιν Γεν[hc] το γ θ γ λογος επέμ ψεν ημίν ανθ' εαγτο γ τον παρακλητόν και εν ημίν εςτι δι αγτο γ και το γ το ημάς εδι δαςκέν είπων εάν

- > мн гар а $[\pi]$ є λ θω ο парак λ нтос оу мн є λ θн прос $\ddot{\gamma}$ мас $\dot{}$ ота[n Δ $\varepsilon <math>]$ а π є λ θω $\dot{}$ π є M ψω
- > αγτον προς γμας ογκογν καν ελαττογς. ωμέν των την εν νομω δικαιος νην κα $[\tau]$ ορ θωκότων κατά γε την της ζωής αετιότητα φημίν αλλ εν μείζος γεγοναμέν δια χν:- ^{2} μέμνη [cθαι] δε αναγκαίον [τι] καιτοί τος όγτος γπαρ[χει]ν είς αρέτην [ο] μα [καριος Βαπτίςτης] ωμολογ[μςαι] φης ης χρεία καθέςτηκεναι τογ αγίογ Βαπτίς] ματός εφη γαρ που τω παντών [τρι] χω προςδιαλεγομένος [τρι] εγω χρείαν εχω [τρι] τος δαπτίς ηναι αλλ ογκ αν εδεήθη του αγίον Βαπτίςματος εί μη τι πλέον ην εν αυτών και της εν νομω δικαιος νης [τρι] ξπερκείμενον:-

λλοc¹

- P Μαρτυριθέντες γαρ ύπο του $\overline{\text{срс}}$ ευχαριστής οι καταξιωθέντες:-
- Α Ην ταχα πογ παιγνίος τι[c] τροπος παρά τοις ϊογδαίων παιςίν ουτώς εχών είς μέρη δύο πλήθυς παιδιών ετέμνετο $\dot{a}$, και την του Βίου γελώντα τύρ

BHN' KAI TWN EN AY τω πραγματών το ανομάλον και την ετέρων εις έτερα δεί νην και αθροάν με τα Βολην τα μεν ηγλογη τα Δε εθρη νογν' αλλ' ογτε τοις αγλογει και χαιρογ cin οι θρηνογντές **CYNH**Δ**ONTO OYTE** ΜΗΝ ΤΟΙΟ ΚλΑΙΟΥΟΙ. οι τον αγλον έχον τες ςγνεπλαττον το ειτ' αλληλοις ενε καλογη τροποη τι να το αςγμπαθες ή γουν αδιαθέτον τοιογτον τι πεπον θαναι τογς των ϊ ογδαιών δημούς омоү тогс просестн κοςιν ϊςχγριζετο χς:-

ο Δε μικροτέρος εν τη Βαςι λεια τογ θη μειζων αγτογ ε Ε τιν. Ε και πας ο λαος ακογ ςας και οι τελωναι· εδικαιω ςαν τον θν Βαπτιςθέντες το Βαπτιςμα ϊωάννογ΄ οι Δε φαριςαιοι και οι νομικοι΄ την Βογλην τογ θη ηθε τηςαν εις εαγτογς΄ μη Βα πτιςθέντες ἢπ αγτογ΄ ογ κετι εκεινοις διελεγετο αλλα τοις μαθηταις΄

τινι ογν ομοιωςω τογς απογς

της Γενέας ταγτης και τινι
ειςιν ομοιοι ομοιοι ειςιν

παιδιοις τοις εν αγορα καθη

μενοις και προςφωνογςιν

αλληλοις λεγοντα['] ηγληςαμε

γμιν και ογκ ωρχηςαςθε ε

θρηνηςαμέν και ογκ εκλαγ

ςατε ΄

200-1. *Another.* For when the Saviour had borne witness to them, those who were made righteous gave thanks.

201-1. From Saint Cyril. Perhaps it was some sort of a game among the Jewish children, which went as follows: a crowd of children was divided into two parts, which laughed at the disorder of life and the uneven course of the matters in it and the terrible and sudden change of one set of affairs to another. While one part piped, the other lamented. But those who lamented did not sing along with those who piped and rejoiced, nor indeed did those who had the pipe match with those who were weeping. Then they used to reproach each other other in some fashion for their lack of sympathy or rather their disorder. Christ contended that the peoples of the Jews experienced something similar with those who were their rulers.

¹ Scholium 200-1: Source unknown.

² Scholium 201-1: Cyril, Homily 39 on Luke.

202-I. From Saint Titus. It was not reasonable for our Lord Jesus to abstain from such foods, in case he provided an opportunity for the heretics. They claim that created products are bad, and they attack wine and bread. For if they attack when the Lord eats and drinks, what a more compelling excuse would they have for attacking created products if he did not eat. Besides, the Lord had no need of self-denial, for he was Lord of holiness and master of nature itself.

202-2. From Saint Cyril. By which matter will you be made captive for belief, foolish Pharisee? You disparage everything indiscriminately and judge nothing worthy of praise. The blessed Baptist preceded the Saviour, saying 'Repent, for the kingdom of heaven has come near' (Matthew 3:2). He was worthy of confidence and was able to persuade, as attested by that very life which was so bright and admirable. Later on, you dare to speak ill of such a man as this, who should have been considered worthy of all wonder. You said that the man was possessed by a demon, who by his abstinence put to death the law of sin which lurks in the limbs of our flesh and makes war against the law of our mind. The blessed Baptist was the way of piety to Christ. But let us also see the other man, who appears somehow to be the opposite path to the conduct of the holy Baptist. Christ was not in the desert, but rather spent his time in the city with the holy apostles. His way of life did not have such harshness as there was in that of the holy Baptist. So do you then praise that? Not at all. You became a fault-finder even against Christ himself. For you⁶ said: 'Look, a glutton and a drunkard, a friend of tax-collectors and sinners!' (Luke 7:34). §

¹ Scholium 202-1: Titus, Homilies on Luke.

 $^{^2}$ elkoc is a correction from elko.

³ Scholium 202-2: Cyril, Homily 39 on Luke.

⁴ oc is a correction from ωc .

⁵ A corrector has added this THN in the right margin.

⁶ ἔφης in Reuss, *Lukas-Kommentare*, 78, for єфн in Codex Zacynthius.

TOY AFIOY TITOY 1

- $\overline{\mathsf{B}}^{-}$ Оүте гар апосуєсваї том тою том Вроматом том $\overline{\mathsf{KN}}$ ниом $\overline{\mathsf{IN}}$ еїкос ^{2} ни. ϊνα ΜΗ ΤΟΙΟ ΑΙΡΕΤΙΚΟΙΟ ΠΑΡΑΟΣΗ ΛΑΒΗΝ∙ ΦΑΟΚΟΣΟΙ ΤΑ ΔΗΜΙΟΣΡΓΗΜΑΤΑ ΕΙΝΑΙ κακα και τον οινον και τον αρτον Δια Bαλλογείν [ε]ι γαρ τον $\overline{KY}$ φαγον τος και πιοντός διαβαλλούςι. πώς ει ούκ εφαγέν ημέλλον εναργέςτεραν λαμβανείν προφαςίν εις Διαβολήν των Δημιογργηματών αλλώς δε o kc oy xpeian eixen ackhce ωc kc rap hn the ariocynhc kai aythc the ϕy сеюс деспотнс:τογ αγιογ κυριλλογ ³
- Δ ια ποιού πραγματός ςαγμνεύθηςη προς πίστιν αςύνετε φαριζαίε· πάντα
  - ^{B} $\in$ λ H λ Y θ $\in$ N ^{A} P I ω ANNHC O BA πτιστής μη έςθιων αρτο. ΜΗΤΕ ΠΙΝώΝ ΟΙΝΟΝ΄ ΚΑΙ ΛΕ **ΓΕΤΕ ΔΔΙΜΟΝΙΟΝ ΕΧΕΙ' ΕΧΗ** λγθεν ο Ϋίος τον ανογ ε CθΙών και πίνων[·] και λεγε τε ϊδογ ανός φαγός και οι νοποτης φιλος τεγώνω και αμαρτωλων
- Διαςγρών αδιακρι τως και ουδεν αξιών επαινειν προεβαδι СЕ ТОҮ СРС О МАКАРІОС Βαπτιςτης Μετανο
- γαρ η Βαςιλεία των ογνων αξιοχρεως ΗΝ ΕΙΟ ΤΟ ΔΥΝΑΟθΑΙ πειθείν και έξ αγτης της ούτω υαμπράς και αξιαγαςτού ζω [HC MAPTYPOYMENOC]

EITA KAKYNEIN TON τοιούτον αποτολμάς.

ον έδει του πάντος αξιούςθαι θαυματός. Δαιμονάν έφης τον κατάνε ΚΡΟΥΝΤΆ ΤΑΙ CACITIAIC ΤΗ CAMAPTIAC ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ ΤΟΝ ΕΜΦωλεγοντά ΤΟΙ C μελεςι της capkoc · και αντιστρατεγομένον τω νομώ του νοος ημών · οδος ην ο μακαρίος Βαπτίςτης εις χη εγςεBείας $\ddot{i}$ δωμεν δε και τον ετέρον ος ^{4} δοκεί πως την εναντίαν ειέναι τρίβον της του αγίου Βαπτίστου πολιτείας ου κ HN εΝ ερΗΜω χc εΝ Αςτεί, δε Μαλλον εποιείτο ΤΗΝ διατρίβΗΝ ομού τοις αγι οις αποςτολοις και η διαιτά δε. ου ςκληραγωγιάν είχε τοιαυτήν οποία τις HN H ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΠΤΙCΤΟΥ ΑΡ' ΟΥΝ ΕΠΑΙΝΕΙC ΚΑΝ Τ(OY)ΤΟ· ΟΥΔΑΜως ΓΕΓΟΝΑC ΔΕ

ΤΕλωνών Φιλος και αμαρτώλων:-

Κà περι της αλειψα[c]η[c το]ν κη μέρω 1

του αγιου κυριλλου 2

 Γ Κεκληται μεν παρ ενός των φαριζαίων [ε]π[ε]ι[Δη] δε εςτί χρηςτός και φίλαν θρωπος και παντάς ανούς θελεί ςωθηναι και είς ε[πίζν]ωςιν αληθείας ελθείν. κατενεγςεν αιτογντι την χαριν και ειςελθων κατεκ $[\lambda_1]$ θη ειτα γγναιον ETECTPEXEL AKOVA [T] ON M [EN EN T] ω [BI ω] renomenon ticth λ [ε] the difference of the state of t Δεικηγμένον· και τον [επιτ]οις φ[θ]αςαςι μώμον ογκ αγνοήςαςα παρέκα λει χη ως αποςμήξαι δυναμένον και απαλλάξαι πάντος αιτιαμάτος και των ημαρτημένων δωρηςαςθαί αφέςιν:-

τογ αγιογ σεγηρογ αρχ(ι) επισκο (πογ) αντιοχ (ειας) απο λογ (ογ) $\overline{\text{pih}}^3$

0 φαριζαίος τύπον επέχει της των ιογδαίων ςυναρωρης ο του $\theta \gamma$ λογος κατέλυ

KΔ

CEN WC EN OIKIA MIA TH παλαιςτινή γινώς κο ΜΈΝΟς ΜΟΝΟΝ ΚΑΙ ΕΠΙ ΦαΙΝΟΜΈΝΟς ΤΗ ΤΟΥ мартүріоү скнин:και μετ ολίγα ⁴

+NC Επεισηλθέν η αμάρτω λος γίνη τη οικία και ηγτομολής εν η εκ τω ANA TIACAN THN OIK O Y μενην εθνών εκκλη [CIA CYNAθροΙΟΘΕΙΟΑ ΚΑΙ]

και εδικαιωθη η ςοφια απο των τεκνών αγτης [πα]ν[των] $\overline{NS}$ HPWTA $\Delta \varepsilon$ TIC AYTON TWN φαριζαίων τνα φαγή με Τ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΕΙΟΕΛΘώΝ εις τον οικον τογ φαρι

εις $\sqrt{N}$ αγθαιρετώς πιστεγρασά τον τοις αγαριστοίς σγνανά [κ]είμ[ενον κ]αι αγνώ ΜΟΟΙ ΚΑΛΟΟ ΔΕ ΑΓΑΝ ΕΙΠΕΝ ΙΔΟΥ ΓΥΝΗ ΑΜΑΡΤ[ΟΛΟΟ] ΟΥ ΜΟΝΟΕΙΔΗΟ Α [Λλ] ΠΑΝ[ΤΟ] ΔΑΠΗ ΤΗΝ [ΑΜΑΡ]ΤΙΑΝ [ΚΑΙ Τ]ΗΝ ΠΟΡΝΕΙΑΝ ΠΑΟ[Α]Ν Γ[ΑΡ] ΑΜΑΡΤΙΑΝ ΓΕΝΙΚώς ΠΟΡΝΕΙΑ ςγνηθες [ο]νομαζει[ν τη θει]α γραφη∙ και μαλίστα την μεταθέςιν τογ θείογ ceBacmato[c] otan ayyyoic zoa[n]oic anti toy monoy $\overline{\theta y}$ kai $\lambda i\theta oic$ kai $zy\lambda oic$ προςενεχθειμ:-

caloy κατεκλιθη[·]

203-I. From Saint Cyril. He had been invited by one of the Pharisees, but since he is kind and benevolent and 'wishes everyone to be saved and to come to the knowledge of the truth' (I Timothy 2:4), he assented to the one who asked a favour and entered and reclined at the table. Then a woman came up, who had led a licentious life but was shown to be faithful in her devotion. Not unaware of the disgrace in her former behaviour, she began to call to Christ, as he was able to wipe her clean, set her aside from all blame and grant release from her misdemeanours.

203-2. From Saint Severus, Archbishop of Antioch, from Sermon 118. The Pharisee is a type of the synagogue of the Jews. The Word of God came to dwell as if in a single home: he was only recognised in Palestine and appeared in the tent of witness.

203-3. And a little later on. The sinful woman entered the home and the Church came of its own accord, assembled from the nations throughout the world, and it believed in Christ of its own accord, as he reclined with ungracious and senseless people. But remarkably well did it say 'See, a woman who was a sinner' (Luke 7:37), not in one kind only, but in every sort of sin and sexual immorality. For it is the custom of the divine scripture to name every sin generically as sexual immorality, especially the supplanting of divine worship whenever there is a preference for lifeless carved idols and stones and wood instead of the one God.

¹ Kephalaion 21: On the Woman who Anointed the Lord with Myrrh.

² Scholium 203-1: Cyril, Homily 40 on Luke.

³ Scholium 203-2: Severus, Sermon 118.

⁴ Scholium 203-3: Severus, Sermon 118.

⁵ Tregelles says that + before $N\zeta$ is almost entirely cut off. However, what is visible may be a small ζ , indicating that $N\zeta$ was originally written in a smaller hand before the page was trimmed and the number was re-added later on.

204-1. From Saint Severus, Archbishop of Antioch, from the Letter to Anastasia the *Deacon.* You asked if it is according to the narrative of the holy gospels. One might inquire whether it was one woman or two who anointed the Lord with myrrh, for the four evangelists have written that he was anointed with myrrh by a woman. Accordingly, I have considered this myself and made a careful study of the narrative. Having looked intently at the accuracy of the gospel writings, I reckon there are three women and one man, from the quality of the characters and from the manner of the deed itself and from the difference of the occasions. For John says this about Mary, the sister of Lazarus and Martha, who is exceedingly praised and pious, and is reckoned among the disciples of Jesus, giving his account as follows: 'Six days before the Passover Jesus came to Bethany, the home of Lazarus, whom he had raised from the dead. There they gave a dinner for him. Martha served, and Lazarus was one of those at the table with him. Mary took a pound of costly perfume made of pure nard, anointed Jesus' feet, and wiped his feet with her own hair' (John 12:1-3). Six days before the Passover, at the house of Mary and Lazarus and Martha, the evangelist clearly recounted that this happened, just as earlier he voiced in advance the very same thing: 'Mary was the one who anointed the Lord with perfume and wiped his feet with her hair; her brother Lazarus was ill' (John 11:2). For the divine scripture has voiced in advance many such things which are ... just as with regard to Judas, Mark counts out the names of the twelve apostles and says 'and Judas Iscariot, who betrayed him' (Mark 3:19), even though he had not yet betrayed him: rather, he wrote what was going to happen as though it had already taken place. Matthew introduces a long discourse spoken to the disciples, when Jesus wanted to walk to the cross which would be for salvation, about the

¹ Scholium 204-1: Severus, Letter to Anastasia the Deacon.

² Part of this line is illegible.

τος αγιος σεγηρος αρχιεπισκ (οπος) αντιοχείας εκ της προς αναστασίαν Δ ιακονον επιστολης:- 1

Α Ηρωτής Ας, εί η κατά την διηγης ινόν ιέρων εγαγγεδιών ιςτορή μεν η τον κν αλείψας μέρω γίνη μια τις ην η δύο και γάρ οι τές ξαρες εγαγγεδι [ςτα] ι μέρω του του τόν εγω και κατέξεταζων επίμεδως [τ] ην δι[η] γη[ςίν] · και των ευαγ[γ] ε λικών γραμματών ενατενίζων τω ακρίβει τρείς [είν] αι [τας γη ναίκας [λο] γίζομαι κ[αι] ε[ι]ς της των προςωπών ποιότητος · και έξα του του τροπού της πρα [ξ] εως και έκ της διαφοράς των καίρων ο μέν γα[ρ] ιωάννης περί τη μαρίας τ[η]ς αδελφη[ς] λαζαρού και μαρθάς επαίνουμενης ζφοδρά και θ[εο] ςεβούς · και εν ταις μαθητίως αις λε[λ] ορισμένης τω του του φης μια δε πως δίη γούμενης οις προ εξημέρων του πάςχα ηλθέν είς βηθανίαν όπου ην λαζαρος · ον ηγείρεν εκ νέκρων ο του πάςχα ηλθέν είς βηθανίαν όπου ην λαζαρος · ον ηγείρεν εκ νέκρων ο του εποίης αναλακείμενων αυτώ των αυτώ αυτώ.

 Και ϊλογ γνην ητις ην εν τη πο λει αμαρτωλος επιγνογςα ο τι κατακειται [εν] τη οικία τογ φαριζαιογ• > н оүн маріам давоу[с]а

- > AITPAN MYPOY N[AP]
- [>] Δογ πιστικής πολγ
  - > τιμογ· ηλειψε τογο
  - > πο∆ας τογ π· και εξε
- > Mažen Taic θ[p]ižin ay
- [>] [της τογς ποδας αγτογ']
  [π]ρο εξ ημ[ε]ρων

- $\rightarrow$ mpoane ϕ onhcen hn $\Delta \epsilon$ mapia haaeiyaca ton kn mypo kai ekma
- > Ξαςα τογς ποδας αγτογ ταις θρίξιν αγτης ης ο αδ[ε]λφ[ος λαζ]αρος ηςθενεί πολλα γαρ τοιαγτα κατα προαναφωνής [.]τιν εγ[...] η μεν τη θεία γρα φη· καθα και περί τογ ιογδα φης οι ναρκ[ος] τα [ο]νομ[α]τ[α] των δωδεκα αποςτολών απαριθμογμένος [κ]αι ιογδας ιςκαριώτης ος και παρεδώκεν αγτον καίτοι γε ογ[δε]πω παραδογς ην αγτον αλλά το μ[ε]λλον ως ήδη γενο μένον εγραψεν· ο δε γε ματθαίος μακραν διαλέξιν μελλοντά προς τον ςωτηρίον ςταγρον ο θελοντά Βαδίζην τον τν ειςαγεί διαλέχθεντα τοις μαθηταίς.

περί τε της εγντελείας τος αίωνος τούτος και περί της των έργων αγαθών παρακεύης της την μελλούς η ημίν προξενούς τος χωην και ούτως επα γει λεγών και έγενετο ότε ετέλες οις πάντας τούς λογούς τούτούς εί

- > πεν ο ic τοic μαθηταίς αγτογ οιδατε οτι μετά δλο ημέρας το πάςχα Γι
- $\rightarrow$ NETAI· KAI TA EZHC. TOY $\Delta \epsilon$ IY TENOMENOY EN BH θ ANIA EN OIKIA CIMONOC
- > τογ λεπρογ προςηλθεν αγτω γνη εχογςα αλαβαςτρον μάγρος πολγ
- ΤΙΜΟΥ΄ ΚΑΙ ΚΑΤΕΧΕΕΝ ΕΠΙ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΥΤΟΥ ΑΝΑΚΕΙΜΕΝΟΥ΄ ΚΑΤΑ ΝΟΗΤΕΟΝ ΚΑΝΤΑΥΘΑ΄ Πως ΕΙΠΟΝΤΟς ΤΟΥ ΙΥ΄ ΟΤΙ ΟΙΔΑΤΕ ΟΤΙ ΜΕΤΑ ΔΥΟ ΗΜΕΡΑς ΤΟ ΠΑСΧΑ ΓΙΝΕΤΑΙ· ΟΥΤως ΪСΤΟΡΗς ΑΥΤΟΝ Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙ ΤΗς ΓΕΝΟ ΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΒΗΘΑΝΙΑΝ ΕΝ ΤΗ ΟΙΚΙΑ CΙΜώΝΟς ΤΟΥ ΛΕΠΡΟΥ΄ ΚΑΙ ΥΠΟ ΤΗς ΓΥΝΑΙΚΟς ΤΙΜΗΘΕΝΤΑ Τω ΜΥΡω· ΜΗ Των ΠΟΔων Αλειφο ΜΕΝών· Αλλα¹ ΤΟΥ ΑλαΒαςτροΥ ΚΑΤΑΧΕΟΜΕΝΟΥ ΤΗς ΚΕΦΑΛΗς΄ ώςτε και απο ΤΟΥΤΟ ΠΟΥ ΦΑΙΝΕΤΑΙ

Το Διαφορον Τογτο

Μεν Γαρ εν οικία Γεγο

νε ειμώνος τος λεπρος
το Δε ξπο τος ΐωαν

νος Γραφεν εν τω
οικώ μαριας και μαρ
θας και απο τος τροπ
[ος παλιν της πρα]

και ϊΔογ Γγνη ητις ην εν τη πολει αμαρτωλος∙ ε πιγνογςα οτι κατακειται εν τη οικία τογ φαριςαιογ∙

Σεως εκεί μεν γαρ τους ποδάς ηλείψεν και απέμαζεν της ίδιας κε φάλης ταις θρίξιν η αλίψαςα ενταύθα δει κατέχεεν επί της του ίυ κεφά λης και από του χρονού προ μέν γαρ έξ ημέρων εφησέν ο ιωάννης του πα σχα γενέσαι το δείπνον εκείνο ματθαίος δε προ ημέρων δύο και μόνον μάρκος δε σύμφωνως κατά πάντα το αυτό τω ματθαίω γεγονης ήμει τη και μέτ ολίγα ^{2}

Λογκας γε μην ου περί του καίρου του παθούς αλλά περί μεςα που του εύας γελίου φης τη και ετί προ τουτού τίνα των φαριζαίων είς εςτίας ικ καλικέναι του κν ημών και θυ ιν χν ωδε πώς συγγεγραφώς $\dot{}$ γρώτα

- $\rightarrow$ δε τις αυτόν των φαριζαίων ινα φαγή μετ αυτόυ και εισέλθων είς τον
- ' οικον του φαριζαίου ανέκλιθη' και ϊδού γυνη έν τη πολεί· ητις ην αμαρτωλος' και επίγνουςα ότι ανακείται έν τη οικία του φαριζαίου' ^{3}

completion of the present age and about the preparation of good works which would introduce to us the life to come. He brings them in as follows, saying, 'When Jesus had finished saying all these things, he said to his disciples: "You know that after two days the Passover is coming",' and so on (Matthew 26:1-2). 'Now while Jesus was at Bethany in the house of Simon the Leper, a woman came to him with an alabaster jar of very costly ointment, and she poured it on his head as he sat at the table' (Matthew 26:6-7). Next, it must be understood how, when Jesus said that 'You know that after two days the Passover is coming', the evangelist thus recorded that he arrived in the same Bethany, in the house of Simon the Leper, and that he was honoured by the woman with myrrh, not when his feet were anointed but when the alabaster jar was poured over his head. So, from this too, then, the difference appears. For while this happened in the house of Simon the Leper, what was written by John was in the house of Mary and Martha. Again, it appears from the nature of the deed: in one the woman anointed his feet and wiped them dry with the hair of her own head, but in the other she pours it on the head of Jesus. And it also appears from the time: John said that that meal took place six days before the Passover, but Matthew two days before: only Mark speaks in accordance with Matthew that the same happened in every respect.

204-2. And a little later on. Luke, indeed, does not speak about the occasion of the Passover, but somewhere around the middle of the gospel or even slightly before this, he has written that one of the Pharisees invited Jesus Christ, our Lord and God, to a feast, as follows: 'One of the Pharisees asked Jesus to eat with him and he went into the Pharisee's house and took his place by the table. And a woman in the city, who was a sinner, having learned that he was eating in the Pharisee's house' (Luke 7:36–37) ... ³

¹ αλλα is a correction from αλα.

² Scholium 204-2: Severus, Letter to Anastasia the Deacon.

³ At least one page is missing, which would have contained Luke 7:37b-39a.

208-1. From Saint Titus. When Simon answered and said, 'The one for whom he cancelled most' (Luke 7:43), in response to this Jesus says, 'What, then, do you conclude? For neither are you without sin. What benefit is it if you are less in debt but, however, are still not delivered from your sins? Do not be proud: you yourself also have need of the forgiveness of sins. It often happens that the one who has stumbled much is delivered by the confession of their sins. Yet the one who has sinned little may, through arrogance, not reach the remedy of confession and receive no benefit. For it is not through not having many possessions that judgment is averted, but condemnation even applies to the lowly. For in the same measure in which it is sinful, so is the soul deprived of speech before the judgment seat of Christ.

¹ Scholium 208-1: Titus, Homilies on Luke.

² Tregelles πεντηκοντα (corr. Greenlee).

TOY AFIOY TITOY 1

 $\stackrel{\vdash}{\mathsf{A}}$ αποκριθέντος δε του ειμώνος και φηςίν ω τα πολλα εχαρίζατο· προς τουτό φης είν τι τοινύν συ ενεθυμήθης ουδε γαρ συ αναμαρτήτος τι γαρ εί ελαττώ χρεωστείς αλλου μεντοί απηλαγμένος τυγχανείς αμαρτημάτων μη με

оүтос єї ни о профитис. ΕΓΙΝως ΚΕΝ ΑΝ ΤΙς ΚΑΙ ΠΟΤΑ ΠΗ Η ΓΥΝΗ ΗΤΙΟ ΑΠΤΕΤΑΙ ΑΥΤΟΥ οτι αμαρτωλος εςτιν[·] $\overline{\mathsf{H}}$ Και αποκριθείς είπεν ο $\overline{\mathsf{IC}}$ προς αγτον ειμων εχω coi τι ειπειν^{*} ο Δε Διδαςκα λε ειπε φηςιν' Δγο χρεο Φιλεται Ηςαν Δανίςτη τινι 0 εις [ω]φ[ιλ]εν Δηναρία πέντακοςια ο δε ετέρος. πεντικο ΤΑ 2 ΜΗ ΕΧΟΝΤώΝ ΑΥΤώΝ ΑΠΟ Δογναι. αμφοτεροίς εχαρί **CATO** ΤΙ**C** ΟΥΝ ΑΥΤώΝ ΠλείοΝ αγαπηςει αγτον αποκριθείς **CIM**ων **EI**ΠΕΝ΄ Υπολαμβανω. οτι ω το πλειον εχαριζατο ο δε είπεν αγτω ορθώς εκρίνας.

Γα Φρονει χρειαν εχεις και αγτος αμαρ τηματών αφέςε ως πολλακις δε Γι νεται τον μεν πολ λα επταικότα δι ε Σομολογης εως των αμαρτηματών α παλλαΓΗΝΑΙ ΤΟΝ Δε ολίγα ημαρτικό τα Δι Ϋπερηφανίαν **ΜΗ προςελθείΝ Τω** φαρμακώ της έξο ΜΟΛΟΓΗCΕωC ΚΑΙ ΜΗ [Δεν ωφελης θ] Δι' [ΟΥ] ΓΑΡ ΔΙ[Α] ΤΟ ΜΗ ΕΧΕΙΝ πολλα της κρισέως απαλλαςς εται· αλλ' ο ΜΟΙϢϹ ΚΑΙ ΕΠΙ ΤΟΙΟ ολιγοις κατακρινέ Tai EN OCω Γαρ αΜαρ τωλος η ψυχη απαρ **ΡΗCIACTOC ECTIN EΠΙ** τογ Βηματος τογ χγ:-

TOY $\Delta\Gamma(IOY)$ TITOY 1

- $^{ar{ heta}}$ $\mathbf{e}$ γκολώς των τάλατων η χρηςις ^{2} ογκ εγκολός δε των δακρύων η εκχύς cic cy, τοις ετοιμοίς ογκ εχρηςώ αυτή τα ανετοίμα εξεκένωςε, και τοις δακρύςι εβρέξε μου τούς πόδας και τα εαύτης απέπλυνεν αμαρτηματά.
  - ε ξεμάζε ταις θρι ξιν ινά δια των τριχων λαβή τον χρωτά τον αγιον και δι ων εθηρες σε προς αμαρτίαν νεότητα, εθηρες σεν αγιως γνην:- τος αγτος 3
- Катефроннсас моч. аүтн етімнсе ме cy δε ολδε εγεнθης εις εξομολογηςιν. αγτη εγαιςθητώς **CYNEIΔEN ΤΑ ΕΑΥ** της κακα. Δια τογτο λεγω coi a Φεωνται αι αμαρ τιαι αυτής αι πολ λαι ειπεν το αληθες, їна понсн о фарі caioc οτι ηδει ο κc AMA KAI TON OFKON των αμαρτημα των και ηκογσεν αγτογ των ενθγ **ΜΗΜΑΤώΝ:-** ⁴
- $\bar{\theta}$ **K**ai ctpa ϕ eic π poc thn Γ ynai κα. τω ειμωνι εφη Βλεπεις ΤΑΥΤΗΝ ΤΗΝ ΓΥΝΑΙΚΑ ΕΙCΗλ θον coy εic thn oikian. Υ Δωρ Μογ επι τογς ποδας ογ κ εδωκας αγτη δε τοις δα κργειν εβρέξεν μου τούς ποδας και ταις θριξιναγτής εξεμαξεν Τφιλημα μοι ογκ εδωκας αγτη δε αφ ης ειτηλθον, ογ διελειπεν καταφιλογεα μου τούς πο Δας ελαιω την κεφαλην μ(ογ) ογκ ηλειψας αγτη δε μγρω τογς ποδας μος ηλείψεν ογ χαριν λεγω coi· αφεωντ(αι) αι αμαρτίαι αγτής αι πολλαι οτι ΗΓΑΠΗCEN ΠΟλΥ΄ Ο ΔΕ ΟλΙΓΟΝ Α

209-I. From Saint Titus. The provision of water is easy, but the pouring out of tears is not easy. You did not provide what was prepared; she emptied out what was unprepared, and she watered my feet with tears and washed away her own sins. She wiped them dry with her hair so that by her hair she might touch the holy skin, and through the means by which she had sought for fresh sin, she sought holiness.

210-I. From the same. You despised me; she honoured me. You did not lack anything to confess; she knew keenly her own evils. For this reason, I say to you 'Her many sins are forgiven' (cf. Luke 7:48). He spoke what was true so that the Pharisee should understand that just as the Lord knew the weight of the sins, he also heard his thoughts.

¹ Scholium 209-1: Titus, Homilies on Luke.

² xphcic is a correction from xphchc.

³ Scholium 210-1: Titus, Homilies on Luke.

⁴ Several pages are missing, which would have contained 7:47b–8:4a.

216-1. ... to come to faith in him. They also opposed in an unholy fashion even the commands given through him, and they criticised those who wanted to sit before him and thirsted for instruction from him. They dishonoured him, saying: 'He has a demon and is mad. Why do you listen to him?' (John 10:20). Therefore it was not granted to them to know the mysteries of the kingdom of heaven, but rather to us who are more ready for faith. For he himself has given to us the sole ability to understand 'parables and dark speech, the words of the wise and riddles' (Proverbs 1:6). For they are images, like the parables, of deeds which are not seen but are rather understood and spiritual in nature. For what the eyes of the body are incapable of seeing, this the parable shows to the eyes of the mind, beautifully shaping the subtlety of spiritual things through matters which are perceptible and similar to touching. Let us see, then, what sort of understanding the word of the Saviour weaves for us. 'A sower,' he says, 'went out to sow' (Luke 8:5) and so on. §

216-2. From Saint Titus. 'He went out': for the coeternal Word of the Father was in the bosom of the Father before every age. For it is not only then when he sows, nor then when he is born of Mary that he takes the beginning of his existence, but he was born before the ages and 'he was in the world and the world did not know him' (John 1:10). The sower went out to sow his own seed. Why is it his own? For he does not borrow the word. The Word of God as it exists by nature is not Paul's own seed, nor John's, nor of any other of the apostles or prophets. But while it was seed, it was not their own: instead, they have what they received. Christ, however, has his own seed, from his own nature, as he brings forth teaching. For if Paul says: 'I planted, Apollos watered' (1 Corinthians 3:6), he assigns the act of sowing to the Saviour, but the planting to himself. For the one who plants takes from one place and transfers to another. The one who sows does not transplant, but he takes from his own storehouses and scatters, sowing with a generous hand. Paul said, 'Since you desire proof that Christ is speaking in me' (2 Corinthians 13:3). But the Saviour says: 'Do not call anyone teacher on earth. For your one

¹ Scholium 216-1: Cyril, Homily 41 on Luke.

² παΒολαι is an error for παραΒολαι.

³ Kephalaion 22: On the Parable of the Sower.

⁴ Scholium 216-2: Titus, Homilies on Luke.

- ^{1} εις αγτον προςηκάςθαι πιστιν΄ αντεπράττον δε ανόςιως και τοις δι αγτον κηργγμάςιν και γογν επετιμών τοις εθελούς προςεδρεύειν αγτώ και την παρ αγτώ δείψως μυςταγωγιαν΄ δύςςεβούντες τε και λεγοντές ^{1}
- ΔαΙΜΟΝΙΟΝ ΕΧΕΙ ΚΑΙ ΜΑΙΝΕΤΑΙ ΤΙ ΑΚΟΥΕΤΕ ΑΥΤΟΥ ΟΥΚΟΥΝ ΟΥΚ ΕΚΕΙΝΟΙΟ ΔΕΔΟΤΑΙ ΓΝώνια ΤΑ ΜΥΟΤΗΡΙΑ ΤΗς ΒΑΟΙΛΕΊΑς Των ΟΥΝών ΗΜΙΝ ΔΕ ΜΑΛΛΟ ΤΟΙΟ ΕΤΟΙΜΟΤΕΡΟΙΟ ΕΙΟ ΠΙΟΤΙΝ ΔΕΔωΚΕ ΓΑΡ ΗΜΙΝ ΑΥΤΟΟ ΤΟ ΔΥΝΑΟΘΑΙ ΜΟΝΟΝ ΠΑΡΑΒΟΛΑΟ ΚΑΙ ΟΚΟΤΙΝΟΝ ΛΟΓΟΝ ΡΗΟΕΙΟ ΤΕ ΟΦΦΩΝ ΚΑΙ ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ ΕΙΚΟ ΝΕΟ ΓΑΡ ΕΙΟΙΝ ως ΠΕΡ ΑΙ ΠΑΒΟΛΑΙ ΤΡΑΓΜΑΤών ΟΥΧ ΟΡΑΤών ΝΟΗΤών ΔΕ ΜΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚών Ο ΓΑΡ ΊΔΕΙΝ ΟΥΚ ΕΝΕΟΤΙ ΤΟΙΟ ΤΟΥ ΟΦΜΑΤΟΟ ΟΦΘΑΛΜΟΙΟ ΤΟΥΤΟ ΔΕΙΚΝΎΟΙΝ Η ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΤΟΙΟ ΤΗΟ ΔΙΑΝΟΙΑΟ ΟΜΜΑΟΙ ΔΙΑ Τών ΕΝ ΑΙΟΘΗΟΕΙ ΚΑΙ ΟΙΟΝ ΑΠΤών ΠΡΑΓΜΑΤών ΔΙΑΜΟΡΦΟΥΟΚ ΚΑΛώς ΤΗΝ Τών

 $\overline{\mathsf{KB}}$ пері тнс паравойнс тоу спеіронтос $^{\cdot 3}$

ις ειπεν δια παραβολής.

TOY AFIOY TITOY 4

ΝΟΗΤωΝ ΪΟΧΝΟΤΙ
ΤΑ ΙΔωμέν ΤΟΙ
ΝΥΝ ΟΠΟΙΑΝ ΗΜΙΝ
ΕΞΥΦΑΙΝΕΊ ΤΗΝ
ΝΟΗΟΙΝ ΤΟΥ ΌΡΟ
ΛΟΓΟΟ ΕΞΗΛΘΈΝ
ΦΗΟΙΝ Ο ΟΠΕΊΡωΝ
ΤΟΥ ΟΠΕΊΡΑΙ ΚΑΙ ΤΑ ΕΞΗΟ:-

ΕΞΗλθεν ην Γαρ εν τοις κολποις τοις πατρικοις προ παντος αιώνος ο ςγναϊδι ος τον πρς λογος ου Γαρ ότε επειρει τότε εςτι μονόν, ου ότε εκ μαρίας γεννα ται τότε αρχην του είναι λαμβάνει αλλά προ αιώνων γενναταί και εν τω κόσμω ην και ο κόσμος αυτόν ου εξηλθεν ο επειρών του επειραί τον ιδίον επορον δια τι τον ίδιον ου Γαρ δανίζεται λογον λογος θυ ηπάρ χων την φυςίν ου εξινι ίδιος επόρος παύλου ου όλε αλ λου τίνος των απόστολων η προφητών αλλά επόρος μεν ην όυ κ ην δυ αυτόν αλλά λαβοντές εχουςίν χε δε ίδιον έχει επόρον εκ της ίδι ας φυςέως την διδασκαλίαν προφέρων εαν γαρ λεγεί παύλος επώ εφύτες ται απόλλως επότισεν διδωςί μεν τω τρί το επείρειν εάυτω δε το φυτές ται ο γαρ φυτέυμν αλλόθεν λαμβάνων αλλάχου μετατίθηςιν ο δε επεί ρων ου μεταφυτέυς αλλ εκ των ίδιων ταμείων λαμβάνων ε[κό] ρπ[ίζ] εί αφθόνω χείρι επείρων ο παύλος ελέγεν εί δοκιμήν ζητείτε του εν εμοί λα λούντος χυ ο δε επρ μη καλες τε διδασκαλόν επί της γης είς γαρ εςτίν

Ύμων ο ΔιΔαςκαλος εν τοις ογνοις ποιος ΔιΔαςκαλος ο Διχα τος μαθειν Διαλεγομένος Δια τογτο ελέγον οι ϊογΔαιοί πως γραμματα ογτος οι Δεν μη μεμαθηκώς Δια τογτο είπεν τον ίδιον επορον ϊνά μαθης οτι αγτος της φγςεως ο επορος και γαρ αγτος έςτιν ο παντος αγαθος επορέγς και ημείς γεωργιον αγτος και αγτος τε και παρ αγτος καρπο

φορία παςα πνέγμα τική και τούτο ήμας Διδάςκει λέγων > χω ρις έμου ου δύναςθαι

ποιειν ογδεν:τογ αγιογ κγριλλογ^{· 1}

Kai en τω cπειρειν αγτον. Ο ΜΕΝ ΕΠΕCEN ΠΑΡΑ ΤΗΝ οδον και κατεπατήθη. ΚΑΙ ΤΑ ΠΕΤΕΙΝΑ ΤΟΥ ΟΥ ρανογ' κατεφαγέν αγτο και ετέρον κατέπεςε παρα την πετραν και φγ εν εξηρανθη δια το μη eyein ϊκμαδα και ετε ρον επέςεν εμ μέςω των ακανθων και сүм Φγειςαι αι ακανθαι απε TNIZAN AYTO KAI ETEPO **ΕΠΕCEN EIC THN ΓΗΝ ΤΗΝ** αγαθην και φυέν εποίη **CEN ΚΑΡΠΟΝ ΕΚΑΤΟΝΤΑΠλΑ** ciona ταγτα λεγων εφωνεί ο ε χων ωτα ακογειν ακογετω

teacher is in heaven' (cf. Matthew 23:8). What sort of teacher? The one who discourses without having studied. This is why the Jews said 'How does this man know letters without having studied them?' (John 7:15). This is why he called the seed his own, that you might learn that the seed is of his nature. For he is also the sower of all that is good, and we are his land: of him and from him is all spiritual fruit-bearing. He teaches us this too, saying, 'Without me you can do nothing' (John 15:5).

217-1. From Saint Cyril. What the aim is of the discourse, and whither the deeper meaning of the parable points, let us learn from him who puts it together. The blessed disciples before us were ignorant of these things. They went up to the Saviour entreating him and saying, 'What is this parable?' (cf. Luke 8:9). And what did Christ say to this? 'The seed is the word of God' (Luke 8:11) and so on.

¹ Scholium 217-1: Cyril, Homily 41 on Luke.

218-1. From Saint Cyril. What is the reason that what falls on the paths is snatched up? We may see right away that the answer is in the solidity. Every path is hard and unploughed, because it is exposed to the feet of all, and none of the seeds can be buried in there. Instead, they lie on the surface and are ready to be snatched away for those birds who wish. Therefore all those who have a mind in them which is hard and closed up, these do not receive the divine seed. For the divine and sacred warning does not work its way into them, by means of which they could bear the fruits of the glories which lead to virtue. These people have become the path trampled by unclean spirits and by Satan himself, which has no ability ever to become nourishing for what is holy as they have a heart which is barren and unproductive. §

¹ Scholium 218-1: Cyril, Homily 41 on Luke.

 $^{^2}$ Tregelles erroneously records the section number 10 here in the column left margin; in fact, it occurs at the beginning of the next verse on the following page.

τος αγιος κυριλλος 1

ΙΗ Και ποια τις εςτιν η προφαςις δι ην αρπαζεται τα εν ταις οδοίς ϊδωμέν τε ως ως εν παχέςι πραγμαςι το ζητογμένον ςκληρα και ανηρότος παςα πώς εςτιν όδος δια το τοίς των απάντων ξποκείςθαι ποςιν και ογδεν αγταίς ενχωννίται των επέρματων κείται δε μάλλον επιπολα[10]ς και τοίς ε

 $\mathbf{E}$ пнрстой $\mathbf{\Delta}\mathbf{e}$ аүтөй он майн тан аүтөү $\dot{}$ тіс аүти и параводи $\dot{}$

Ο δε είπεν $\ddot{\gamma}$ μιν δεδοται γνω ναι τα μγςτηρία της Βαςιλείας τον $\theta \dot{\gamma}$ τοις δε λοιποίς εν πα ραβολαίς $\ddot{i}$ ινα Βλεποντές μη $\ddot{i}$ ιως ιν $\ddot{i}$ και ακογοντές μη ςγ νίως $\dot{i}$ νιως $\dot{i}$

- $\overline{\mathsf{H}}$ **E** CTIN Δε αΥΤΗ Η ΠαραΒΟλΗ ο CΠΟ ρος εςτινο ο λογος τογ $\overline{\mathsf{θ}_{\mathsf{Y}}}$
- Οι δε παρά την όδον ειςινό οι α κογςαντές είτα ερχεται ο δια Βολος και αιρεί τον λογόν από της καρδίας αγτών ΐνα μη πιςτεγςαντές ςωθωςινό

CTEIPAN ΚΑΙ ΑΓΟΝΟΝ ΕΧΟΝΤΕC ΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑΝ:-

θελογει των πτη Νων ετοίμα εις Διαρπαγην ογκογ οςοι τον νογν έχογ CIN EN ΕΔΥΤΟΙC CKλΗ ρον και οιον πεπι λημενου, ολτοι τον θείον ου παρα δεχονται επορον ογκ ειςδγεται γαρ εν αγτοις θειον [TE KAI IEPON NOY] θετημα δι ογ δγ νανται καρποφο PEIN TA EIC APETHN αγχηματα ογτοι τοις ακαθαρτοις πνεγμαςι και αγ τω δε τω ςατανα πεπατημένη **LELONYCIN ΟΣΟC**, ΗΝ ΟΥΚ ΕΝΕCTΙ ΠΟ τε καρπον αγιων Γενεςθαι τροφον.

τογ αγιογ κυριλλογ 1

 $\overline{^{10}}~\varepsilon$ ici fap eici tinec aπεριεργαστώς εχοντές την πίστιν εν ελυτοίς ως εν απλότη ΤΙ ΛΟΓωΝ΄ ΤΟΝ ΔΕ ΝΟΥΝ ΟΥ ΚΑΘΙΕΝΤΕΌ ΕΙΟ ΤΗΝ ΤΟΥ ΜΥΟΤΗΡΙΟΥ ΒΑCANON ΟΥ τοι κογφην τε και αρίζον εχογεί την είς $\overline{\theta v}$ εγceβείαν είςειοντές γαρ εν εκ κληςιαίς. επίζανληται μεν τω πληθεί των ςλναζηζεδμένων, και άςμε νως προσιένται τας μύςταςωγιας πλην ου κεκριμένως. αλλ έξ ελαφρών θεληματών αποφοιτης δε των εκκληςιών εις λήθην εύθυς από феронтаі тων їєрων маθиматων каν мен є доуріас феритаї та хрісті ανών πραγματά ογδενός αυτά καταχιμάζοντος πειράςμου ςωζούς τα τηνικάδε μολίς εν εάγτοις εκείνοι την πίστιν θορυβηςαντός δε διώγμου. αφιλοπολεμον εχούςι την καρδιαν· και φύγαδα τον νούν· προς ούς ο προφή тнс ієрємеї ас фн

> cin· αναλαβετε ο

πλα και αςπιλας μα AICTA MEN FAP AMA ² exeithn χοN χειρα ο Διαςωzων θς καθα φηςιν ο πα [co]φος παγλος• πιςτος

> 0 θc oc oyk eacei ÿ

> μας πειραςθηναι

 $\overline{\ ^{10}}$ Oі $\Delta \varepsilon$ ε пі тнс пєтрас оі отан ακογεωείν μετα χαράς δε χονται τον λογον και ουτοι ΡΙΖΆΝ ΟΥΚ ΕΧΟΥCΙΝ' ΟΙ ΠΡΟΟ καιρον πιστεγογοίν [κα]ι εν καιρω πειρασμού αφιστανται.

- > Υπέρ ο δυνάσθε αλλά ποιήσει σύν τω πειράσμω και την εκβασίν του δύνα Cθαι Υπενεγκειν πλην ει γενοίτο πως και της εις χν εγceβείας Υπεραθλογν τας παθείν τότε πάντη τε και πάντως εςόμεθα ζηλωτοί και γούν τοις α
- $\rightarrow$ гюіс апостолоїс єфаскей о сир мін фовивне апо тым апоктейонтым το σωμα΄ την δε ψυχην μη δυναμένων αποκτείναι φοβήθητε δε μαλλον τον δυναμένον και ψυχην και σωμά απολέσαι εν Γεέννη ου μο νον δε λογοίς ταυτά ήμας εξεπαίδευεν. αλλά και εργοίς τεθεικέ γαρ ύπερ ή μων την εάγτος ψύχην και αίματι τω ίδιω κατέκτης την ξπ ος ρανον εςμέν τοιγαρούν ολά εσλτών του πρισμένου δε μαυχού και δια **C** CωCANTOC · ΚΑΙ ΑΥΤΏ ΤΗΝ ΕΑΥΤΏΝ ΟΦΕΙλΟΜΕΝ ΖΏΗΝ · ϢC ΓΑΡ ΦΗCΙΝ Ο
- θεςπεςίος παγλος δια τογτο χς απεθανέν και εχήςεν ιινα και νέκρων
- και ζωντων κγριεγch:-

219-1. From Saint Cyril. For there are people who hold faith within themselves without careful examination, as if it is simply from words, but they do not apply their mind to the testing of the mystery. Such people have piety towards God which is light and without roots. They go into the churches, they feel pleasure at the multitude of those who are assembled and they gladly accept instruction in the mysteries, but in an undiscriminating way and from shallow wishes. Once they have gone out of the churches, they are straightaway carried off from the holy teachings to forgetfulness. While Christian affairs are carried on a fair wind and there is no trial disturbing them, even at such a time these people scarcely keep safe the faith within them. But when persecution is raging, they have a heart which avoids conflict and a mind which runs away. To them the prophet Jeremiah says: 'Take up weapons and shields' (Jeremiah 26:3), especially as the God who saves has an unconquerable hand. As the all-wise Paul says, 'God is faithful, and he will not let you be tested beyond your strength, but with the testing he will also provide the way out so that you may be able to endure it' (1 Corinthians 10:13). Yet even if it might somehow happen that we suffer in the cause of championing piety in Christ, then we would be completely and thoroughly worthy of envy. Indeed, the Saviour declared to the holy apostles, 'Do not fear those who kill the body but cannot kill the soul; rather fear the one who can destroy both body and soul in hell' (Matthew 10:28). He did not only teach us these things with words, but also with deeds. For he laid aside for us his own soul, and he won for himself all that is under the heaven with his own blood. Accordingly, we do not belong to ourselves but rather to the one who bought us and ransomed us, and we owe to him our life. For, as the marvellous Paul says, 'For this reason Christ died and lived again, so that he might be Lord of both the dead and the living' (Romans 14:9). 🐿

¹ Scholium 219-1: Cyril, Homily 41 on Luke.

² This is not an erasure but blank space.

220-1. From Saint Cyril. For while the Saviour sows, although the seed remains within the souls of those who have received it and has already risen, so to say, and has shot up to the point of being visible, it is choked by the worries of the world. Just as Jeremiah says, it becomes 'A handful which does not have strength to make wheat-meal' (Hosea 8:7!). 'Change, then, the changes for yourselves,' says another prophet, 'and do not sow among thorns' (Jeremiah 4:3). Therefore, so that the divine seed shall flourish within us, let us cast out worldly worries from our minds. But the rich and fertile soil, which produces fruit one-hundredfold with regard to such things, might very justly be considered what was spoken from God by one of the holy prophets: 'And all nations will call you blessed, because you will be a desired land' (Malachi 3:12). For whenever the divine word is brought down at some point into a mind which is pure of the customary annnoyances, then it fixes its root deeply and like an ear of corn shoots up and produces fine fruit. But I think that fact is also beneficial to say to those who have chosen to learn. For Matthew, when he is recounting this very same chapter to us, said that the good soil produces fruit in three different ways. For he says that one brought forth one hundred, one sixty, and one thirty (cf. Matthew 13:8). Observe, then, how Christ said that there were three types of failure, and these are likewise equal in number to the successes. For those of the seeds which fall on the path are snatched up by birds; those in the stony ground only blossom and are withered not a long time after; those in the thorns are choked to death. But the desirable land brings forth fruit in three different ways, as I have said: one hundred, and sixty, and thirty. As the all-wise Paul writes, 'Each has a particular gift from God, one having one kind and another a different kind' (1 Corinthians 7:7). For we do not find that the successes which happen for the saints are always and everywhere in equal measure. It is simply necessary to be eager for what is better and superior to the more earthly things.

¹ Scholium 220-1: Cyril, Homily 41 on Luke.

τογ αγιογ κυριλλογ 1

- και οιον αναςχων ηδη και εν αρχαις τον φαινέςθαι διελαςας ήπο μέρι μνων εγμπνίγεται κοςμικών και καθα φηςινί ερεμιάς γινέται κ
  - Δραγμα μη εχον ιζχην του ποιηςαι αλεγρον νεωςατε τοινήν εαγτοις νεωματα ετέρος προφητής φης τη και μη ςπε[ιρη]τε εν ακανθαίς ος κογν ίνα ο θείος εν ημίν εξανθής ει σπορός αποβαλωμέν της αγτών δι ανοίας μεριμνάς κοςμικάς γη δε πίων και εγτοκός η ποιούζα καρπον εκατονταπλάς ίονα πέρι των τοιούτων αν λογοίτο και μάλα δικαίως το δι ένος των αγιών προφητών ειρημένον πάρα $\theta \overline{\gamma}$ και μακαριούς ημάς πάντα τα εθνή διότι ές ες θε γμείς γη θελητή όταν γαρ είς νούν
    - Το δε εις τας ακανθάς πεςον ογτοι ειςιν οι ακογςάν τες και Ϋπο μεριμνών και πλογτογ και ηδονών τογ Βιογ πορεγομένοι [c]γμπνι Γονται και ογ τελεςφορογςι.

καθαρον των παρε νοχλειν ειωθοτω θειος ποτε λογος κα τενεχθι τοτε δί δωςι ριζαν εις Βαθος και α ςταχγος δικι [επιπηδα] και τε λ[ε]ςφορειται καλως πλην εκεινο χρη ςιμον οιμαι μαθείν

ελο[με]νοις είπειν ο γαρ τοι ματθαίος αυτό δε τουτ[ι] κεφαλαίον ημαίν εξηγούμενος την αγαθην έφη. Γην εκδούναι καρπούς εν τριςι διαφοραίς η μέν γαρ φης εποίης εν έχα έχαι κοντά η δε τριακοντά αθρεί δη όυν οπώς τρείς έφη χς είναι τας βλαβάς και ομοίως ιςαριθμούς αυταίς τας ευδοκιμησείς τα με γαρ είς την όδον πίπτοντα των επέρματων ύπο πτηνών διάρπα ζεταί τα δε εν τοις πετρωδές ιν έξανθης αντοί γπο πτηνών ουκ είς μακρά ξηραίνεται τα δε εν ταίς ακανθαίς. εναποπνίγεται γη δε η θέλητη καρπούς αποτικτεί τους εν τρίς νως έφην διάφοραις $\vec{p}$ και $\vec{ξ}$ και $\vec{λ}$ ω[ς] γαρ ο πανοφός γραφεί παυλός εκαςτός ημών ιδίον έχει χαρισμά εκ $\vec{θ}$ ο μέν ουτώς ο δε ουτώς. Ου γαρ [ε]ν ιζώ μετρώ πάντη τε και πάν τως τας των αγιών ευδοκιμησείς γεγενημένενας ευριςκόμεν πλην ζηλούν αναγκαίον τα μείζονα τε και υπέκειμένα των χθαμάλω τέρων:-

τογ αγιος ιωαννος επισκ(ο)π(ογ)· κω σταντινος πολ (εως) ^{1}

Ταγτα λεγων εις ακριβείαν αγεί Βιογ παιδεγών εναγωνιογό είναι ως ἢ πο τοις απάντων οφθαλμοίς κείμενογό και εν μέσω τω της οικογμέ νης αγωνίζομενογό θεατρώ μη γαρ δη τογτο ϊδητε φηςίν ότι ένταγ θα καθημέθα νίγν και εν μικρώ γωνίας έςμεν μέρει γενησέσθε γαρ παςί καταδηλοί ωρ(ίγενογό) 2

κα Τογτο γαρ ο ποιών ογ προνοείται των ειςπορεγομένων είς την οικιαν.

[ο] ις δει τιθέςθαι τον λγχνον οι τω αλΗ θινω φωτι και λο Γω τω λαμπρω και TAIC AKTICI THC CO Φιας αναπτοντές TON EN AYTOIC NOYN φγειν εχοντα κα θ ην κατέςκεγα **CEN AYTON Ο ΔΗΜΙΟΥΡ** Γος λγχη[ογ Δεομε] ΝΟΥ ΤΗС ΑΠΌ ΤΟΥ λογογ και ςοφιάς και της αληθείας τον αληθείνον Φω ΤΟς ΑΝΑΨΕως:απολιναριογ³

Το Δε εν τη καλη τη ογτοι εις οι οιτινές εν καρδια καλη και αγαθη ακογςαν τες τον λογον κατέχογ ςιν και τελεςφορογςιν εν γπομονη.

Ογδεις δε λγχνον αψας καλγπτει αγτον ςκεγει Η ἢποκατω κληνης τιθη ςιν αλλ επι λγχνιας τιθη ςιν ϊνα οι ειςπορεγομε νοι βλεπωςιν το φως

Κα **C**πογδαζείν γαρ χρη την δοθείζαν ημί

λαμπρότητα φυλαττείν εν ψήμλω και μη συγκαλύπτειν αργία ης σύμ Βολον η κλίνη αναπαγούς το σώμα ταις σαρκικαίς ηδοναίς ου γαρ φυς σίκον ημίν αλλ' εκ δοσέως το καλον το δε τοιούτον αμελούμενον αφισταταί απαγεί δε ημάς της ίδιας φιλοδοξίας την θ δοξάν τελος των έργων προτίθεις:-

221-1. From Saint John, Bishop of Constantinople. Saying these words, he leads them to strictness of life, training them to be energetic, as if they are under the gaze of all people and competing in the middle of the theatre of the world. 'For do not look at this,' he says, 'that we are now sitting here and are in a small part of a corner, as you will become visible to all.' **6**

221-2. From Origen. The one who does this does not take thought for the people entering the house, for whom it is necessary to set up the lamp. They attach to the true light and the bright word and the rays of wisdom the mind within them, which has a nature according to how the Creator prepared it when the lamp still lacked the kindling from the Word and Wisdom and the truth of the True Light. **5**

221-3. From Apollinarius. One ought to be eager to keep the brightness which is given to us in the height, and not to conceal it in laziness, of which the bed is the symbol: it slows the body down with carnal pleasures. For we do not have by nature what is good, but from a gift. Leave aside such a failure to take proper concern: instead he leads us away from the love of our own glory by setting the glory of God as the goal of our deeds.

¹ Scholium 221-1: Chrysostom, Homily 15 on Matthew.

² Scholium 221-2: Origen, Fragment 121c-d on Luke.

³ Scholium 221-3: Apollinarius, Commentary on Matthew (?).

222-1. From Victor the Presbyter. For when there is such great excellence, it is impossible for it to lie hidden.

223-1. *From the same.* For the one who has an eager purpose will receive the grace of the Spirit and wisdom and knowledge and a worthy reward for their labours.

224-I. From the same. For what is within us is from nature or it is given by grace. Unless we guard these things through constant attention and industrious eagerness, we will be punished: not only do we receive nothing, but we also lose even what we thought we had.

225-1. From Saint Titus. From this it is clear that the Saviour was not with his relatives according to the flesh. For he had left them behind and devoted himself to his father's teaching. But when he was missed because of his absence, and they desired to see him because of his long time away, his mother arrives, and his brothers, the earlier children of Joseph, who were called brothers. The family of the Lord is not restricted, nor is his friendship with humans circumscribed to only a few people, for he came to call the whole world into a generous relationship with him. Anticipating this, he said to his Father in the prophets, 'I will announce your name to my brothers' (cf. Psalm 21:23 LXX),

¹ Scholium 222-1: Victor (also in Cramer's edition of the Catena on Luke).

² Scholium 223-1: Victor (also in Cramer's edition of the Catena on Luke).

³ Scholium 224-1: Victor (also in Cramer's edition of the Catena on Luke).

⁴ Scholium 225-1: Titus, Homilies on Luke.

⁵ The first hand erroneously started a new line in the shorter column, reading κοςμον εις αδελφο and then continuing with thta καλεςαι αφθονον on the same line but at the far left hand side. Realising the mistake, the whole phrase was erased and rewritten from the far left hand side as the penultimate line of the page.

Вікторос пресвутєр $(oy)^1$

 $\overline{\text{KB}}$ Отан гар тосаүтн $\acute{\text{h}}$ аретн, адүнатон аүтнн ла θ ein:-

 $\overline{\rm KF}$ Ο εχών γαρ απουδαίαν προαίρες in· ληψεταί πνα χαρίν και αφίας και γνω σέως και αξίαν των πονών την αμούβην:- του αυτού ^{3}

 $\overline{\mathsf{K}\Delta}$ Τα γαρ εκ φυσεώς ημίν ενοντα η δια χαρίτος δοθέντα εάν μη δια της

κΒ ογ Γαρ εςτιν κργπτον· ο ογ φανερον Γενηςεται ογ Δε αποκργφον, ο ογ μη Γνωςθη· και εις φανερον

κΓ ελθη κΓ Βλεπετε ογν πως ακογετε· ος αν Γαρ εχη δο

 $\overline{\mathsf{K}\Delta}$ θης εται αγτω $\overline{\mathsf{K}\Delta}$ και ος αν Μη εχη και ο δοκει εχειν

νθ κε αρθης εται απαγτος κε παρε Γενοντο δε προς αγτον η μηρ και οι αδελφοι αγτος κ(αι) ογκ ηδγνοντο ςγντγχειν αγτω δια τον οχλον απης Γελη δε αγτω οτι η μπρ ςος

και οι αδελφοι σογ εστηκα

cin έξω ϊδείn θελοντές ce.

CΥΝΕΧΟΥC ΠΡΟCΟ
ΧΗC ΚΑΙ CΠΟΥΔΗC
ΦΙΛΟΠΟΝΟΥ ΦΥΛΑΞω
ΜΕΝ ΤΑΥΤΑ ΖΗΜΙω
ΘΗCΟΜΕΘΑ΄ ΟΥ ΜΟΝΟΝ
ΜΗΔΕΝ ΠΡΟCΛΑΜΒΑΝΟ
ΤΕC, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΠΡΟCΑΠΟΛΛΥ
ΤΕC ΚΑΙ Α ΕΧΕΙΝ ΕΔΟΞΑΜΕΝ:-

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΤΙΤΟΥ 4 κε Εκτογτογ Δηλον οτι ογκ ην ο chp μετά τω ката сарка сүггеншн καταλειπων γαρ τογ τογς εςχολαζε τη πα τρικη Διδαςκαλια. επειδη δε ποθητός ΗΝ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟλΕΙ ψιν και επιθυμη τος εις θεαν δια την χρονιαν αναχωρηςιпарагінетаі н мнр αγτογ και οι αδελφοι οι προγονοι τογ ϊωснφ• οι κληθεντές άδελ φοι ογκ εςτι δε ςτε ΝΗ ΤΟΥ ΚΎ Η CYΓΓ€ΝΕΙ α· ογδε εν ολίγοις πε ριγραφεται αγτογ η προς ανογς φιλια. Hλθε Γαρ απαντα τον 5

κος μου εις αδελφότητα καλές αι αφθονον $\cdot$ και προλάβων έλεγεν εν προφηταίς τω πρι $\cdot$ απαγγέλω το όνομα σου τοις αδελφοίς μου ποιοίς δε

αδελφοις ερμηνεύει λεγων εμμέςω εκκληςιας ήμνηςω σε οπού τοινύν εκκληςια $\overline{\theta\gamma}$, εκεί αδελφότης $\overline{\chi\gamma}$:

Τού αγιού τίτου 1

Ο λογος τογ θ λογος ην αγτογ΄ προ γαρ και γ μια διδασκαλία εν προφηταίς και εν εγαγγελίσταις δια της ενεργείας τογ αγιογ πνος λέγει δε τον λογον τογ θ ινα την τιμην αναπέμψη προς τον πρα ως γαρ επρέπε τω πρι γεννης γν, ογτω πρέπει γεγενημένω τίμαν τον γεννησαντά μηρ μέντοι και αδελφοί ογτοι είςιν οι τ[ον] λογον τογ θ ακογοντές και ποιογντές χρεί αν γαρ εχεί ακοη και εργασίας:-

του αγιου κυριλλου 2

Τογτο θγμηρες αγτω και φιλον παρ ημών εςται δώρον και θγεια πνίκη το ήπακογειν αγτογ΄ ογτω και γεγραπται΄ ει θελητόν τω κώ ολοκαγ τωμάτα και θγειαι΄ ως το ακογεαι φωνής αγτογ΄ ϊδογ ακοή ήπερ θγει αν αγαθή και η επακροαςίς ήπερ στέαρ κριών οιέςθω δε μηδείς τοις είς την μρα τίμης ολιγωρηςαι χν ηγογν αφείδηςαι της είς αδελφογς α γαπης αγτος λέλα

ληκε γι[ν] μω[λςε]ως του νοψου γιη Τοδέλκεν σφώς.

- $\rightarrow$ TIMA TON $\overline{\text{пра}}$ COY
- > coy kai thn mpa coy
- ΙΝΑ [ε] Υ COI ΓΕΝΗΤΑΙ΄
  ΑΥΤως Δε ΑΠΕωςΑ
  ΤΟ ΤΗΝ ΕΙς ΑΔΕΛΦΟΙς
  ΑΓΑΠΗΝ΄ Ο ΚΑΙ ΗΜΙ΄
  ΑΥΤΟΙς ΑΓΑΠΑΝ ΕΠΙ

Ο δε αποκριθείς είπεν προς αγτ(ογ)ς μητηρ μογ και αδελ φοι μογ ογτοι είς οι τον λογον τογ $\overline{\theta_Y}$ ακογ

ΟΝΤΕΌ ΚΑΙ ΠΟΙΟΥΝΤΕΟ

Τάξας ογχι μονούς αδελφούς αλλά και τούς εν τάξει ημίν πο[λε]μ[ι]ων γε γονότας αγτατές γαρ φης τούς εχθρούς Ϋμων τι όγν αρά δίδαξαι Βούλε

ται χς εις Ϋψος αίρει μεγά την εις ούνούς αγαπην είπερ [α]ν εθελοιεν τοίς πα ραύτου θεςπιςμάςι καθυφείναι τον αγχενα και τίνα τροπόν ερώ τας ανώτα τω τίμας και τας εις ληξιν διαθεςείς οφείλομεν απάντες μητ[ρ]αςι και άδελ φοίς ούκουν [ο]ι μρά και αδελφούς αυτούς είναι φης ντίς ο θυς ακουοντάς τον λογοαυτός και ποιούντας αυτού πω[ς] ούκ [απάς]ιν εναργες ως εκκεκριμένην και αξί οληπτον χαρίζεται την αγαπην τοίς επόμ[ε]νοίς αυτώ:- 3

and he explains what sort of brothers, saying 'in the middle of the assembly⁴ I will praise you' (Psalm 21:23 LXX). Accordingly, where the assembly⁴ of God is, there is the brotherhood of Christ. &

226-I. From Saint Titus. 'The word of God' (Luke 8:21): the word was his, for there is one teaching from the Father and the Son in the prophets and in the evangelists through the activity of the Holy Spirit. But he says 'the word of God' in order to direct the honour to the Father. For as it befits the Father to beget a Son, so it befits the one who is begotten to honour the begetter. However, his mother and brothers 'are those who hear the word of God and do it' (Luke 8:21). For hearing also needs to be put into practice.

226-2. From Saint Cyril. What will be well-pleasing to him and a dear gift and spiritual sacrifice from us is obedience to him. It is written as follows: 'Are sacrifices and burnt offerings as desirable to the Lord as obedience to his voice? See, obedience is better than sacrifice, and listening than the fat of rams' (1 Samuel 15:22). Let no-one think that Christ neglected the honour due to his mother, or was sparing in love towards his brothers. He himself had spoken the law through Moses and had stated clearly: 'Honour your father and your mother that it may turn out well for you' (Exodus 20:12). Did he thus reject love towards one's brothers, he who also instructed us to love not just brothers but even those who are found in a relationship of hostility to us? For he says 'Love your enemies' (Matthew 5:44). What, then, does Christ wish to teach? He exalts to a great height love towards heaven, if only they would be willing to submit their neck to the commands from him. I will tell the manner of this: we all owe the highest honours and arrangements for support to mothers and brothers. Therefore he says that his mother and brothers are those 'who hear his word and do it' (cf. Luke 8:21). How is it not clear to all that he grants to those who follow him a love which is choice and worthy of acceptance?

¹ Scholium 226-1: Titus, Homilies on Luke.

² Scholium 226-2: Cyril, Homily 42 on Luke.

³ At least one page is missing, which would have contained Luke 8:22–25a.

⁴ The Greek word corresponding to 'assembly' is often translated as 'church'.

230-I. ... for a wonder and a benefit to those who hear. For the creation obeys those whom Christ wishes to instruct. The manner of the rebuke does not matter. Matthew says that it happens in divine authority, for he said that the Lord says to the sea: 'Be silent, be muzzled' (Mark 4:39!), and along with the word there followed the deed. The sea too knows the one who gathered it together in the beginning by a command: 'Who put the sand as a limit for it which it would not exceed' (Jeremiah 5:22).

231-1. From Saint Cyril. The Saviour came to harbour in the land of the Gergesenes together with the holy disciples. Then a man met them, who had been the dwelling-place for many unclean spirits: he was out of both his mind and his senses.

231-2. And a little later on. For the God of all purposefully permits some to come under their power, not so much that they should suffer, but so that we might learn through them what their nature is with regard to us, and thus we may avoid wishing to be subject to them. So, when one person has suffered, many are brought under control. **6**

¹ Scholium 230-1: Cyril, Homily 43 on Luke.

² Kephalaion 24: On the Man who had Legion.

³ First hand προ for προς.

⁴ Scholium 231-1: Cyril, Homily 44 on Luke.

⁵ Scholium 231-2: Cyril, Homily 44 on Luke.

¹ το προς θαγμα και ονης τοις ακροωμένοις $\ddot{\gamma}$ πακούς Γαρ η κτίς ις οις αν επι ταττείν Βουλεται $\chi \dot{c}$ αμέλει και τον της επιτιμής εως τροπον εν εξούς ια θεοπρέπει Γινές θαι φης ιν ο ματθαίος $\ddot{c}$ εφη Γαρ είπειν τη θαλάς τον κν ςιώπα πεφιμώς και αμά τω λογώ, ηκολούθης το πραγμά και η θαλάς ς Γι

κλ περί του εχοντός τον λεγεώνα²

εθαγμαςαν προς αλληλογς λεγοντες τις αρα ογτος εςτιστικαι τοις ανεμοίς επίτας σει και τω Ϋδατι και Ϋπακογογείν αγτω και κατεπλεγ ςαν είς την χωράν των γερ γεςηνών ητις εςτιν αντίπε [ρα της γαλιλαίας] κα [εξελθοντι δε] αγτω επί την γην ήπηντης ανηρ τις εκ της πολεως ός εί χεν δαίμονια και χρονω ϊκάνω ογκ ενεδγςατο ϊματίον και εν οικία ογκ εμενεν αλλ εν τοις

MNHMACIN'

 $\left[+\overline{z}_{\lambda}\right]\left[\kappa\overline{\lambda}\right]$

Νωςκει τον απαρ
 χης αγτη ςγναγα
 γιον προσταγμα
 τι΄ τον θεμενον
 αμμον ορίον αγ
 τι΄ ο ογχ Ϋπερβη
 τος αγιος κγριλλος 4

Προσορμίσθη ο σης
τη γεργεσημών ο
μος τοις αγιοίς μα
θηταις είτα τις ζ΄
πηντησεν ανης
[ος ην ενδιαίτημα]
πολλών και ακα
θαρτών πνεγμα
των εξώ και νος
και φρένος ζπαρχώ:και μετ ολίγα. 5

+ ~~Z~~ \(\lambda \)

€φιης Γαρ τίνας οικονομικώς ο τω⁻ ολών θς Ϋπ αγτοίς Γίνεςθαι ογχ ϊνα παθως μαλλον αλλ' ϊνα ημείς δι αγτών

μαθωμέν οποίοι τίνες είς ν εκείνοι περί ημας ούτω τε παραίτωμέθα το υπόκ[ε]ιςθαί θελείν αυτοίς ένος ουν πεπονθότος οικονομούνται πολλοι:-

τογ αγιογ κυριλλογ 1

 $\overline{\mathsf{AB}} \ \mathsf{E}$ νταγθα Βλεπε θραςει πολλω και απονοία ςγμπεπλεγμένην Δειλίαν $\cdot$ Δειγμά ΜΕΝ ΓΑΡ ΑΠΟΝΟΙΑΣ ΔΙΑΒΟΛ[1]ΚΗΣ ΤΟ ΤΟΛΜΗΣΑΙ ΛΕΓΕΙΝ΄ ΤΙ ΕΜΟΙ ΚΑΙ ΣΟΙ <math>ΥΕ ΤΟΥ ΘΥ ΤΟΥγψιστογ ει γαρ οιδας ολω[ς ο]ντα αγτον γν τογ γψιστογ θγ ομολογε[ι]ς οτι θς **Ε**CTIN ΟΥΝΟΥ ΤΕ ΚΑΙ ΓΗΣ ΚΑΙ Των ΕΝ ΑΥΤΟΙΣ ΕΙΤΑ Πως ΤΑ ΜΗ CA ΜΑλλον ΔΕ ΤΑ

αγτογ Διαρπαζεις. ειτα λεγεις τι εμοι και COL KA I TIC ANEZETAL των επί γης Βαςίλε ων μεχρι παντος α Νείναι Βαρβαροίς τους γπο скнπτρα κειмε Νογς τας ςαγτω πρε $moy[cac \ \varepsilon]peyfoy \ \phi\omega$ Na C AYTAI ΔE EICIN

εν τω δεομαι σογ' μη ме Васанісно тарнг Γελλε ΓΑΡ ΦΗΟΙΝ Τω πνι εξελθειν απο [τογ ανογ' αθρει Δε] [ΜΟΙ] ΠΑλΙ[Ν ΤΗΝ ΑΠ]Α ραΒλητον δοξαν του παντών επέκεινα φη MI Δ H χ N THN Δ K Δ T Δ гымістом їсхум сум TPIBEI TON CATANAN E θελης μονόν τουτο παθειν αγτον τηρ αγ

ΙΔων Δε τον ιν ανακράξας προς επέζεν αυτώ και φώνη μεγα λη είπεν τι εμοί και coi ιγ Ϋίε τος ζώιςτος[ ] Σεομε σος μη **ΜΕ Β**Α**C**ΑΝΙ**C**Η**C** ΤΑΡΗΓΓΕΙλ**E**Ν γαρ τω πνεγματί τω ακαθάρτω εξελθειν απ αγτογ² πολλοις ΓΑΡ ΧΡΟΝΟΙΟ ΟΥΝΗΡΠΑΚΕΙ ΑΥΤΟ και εδεςμεγετο αλγςεςιν και $[\pi \in \Delta a] c \varphi [\gamma \lambda] accomenoc$ και Διαρρήςς ων τα δές μα **ΗλαγΝΕΤΟ ΑΠΟ ΤΟΥ ΔΑΙΜΟ** ΝΙΟΥ ΕΙΟ ΤΑΟ ΕΡΗΜΟΥΟ

τω και φλογες ειςι τα χχ ρηματα αλήθες ογν ότι καθά φηςιν ο μακαρίος ψαλμώδος τα ορή ετακήςαν ώς ει κήρος από προσώπου του $\theta \overline{y}$ ορέςι γαρ τας ἡΨΗλας και ΫπερΗφανογς παρεικαζει Δγναμεις πονΗρας ΔΗλονοτι πλΗ ως πυρι προςβαλλούς στη του σρο ημών δυνάμει τε και εξούς ια κατάτι κονται κηρογ Δικην:-

232-1. From Saint Cyril. See here fear entwined with great rashness and folly. For it is an example of diabolical folly to dare to say 'What have you to do with me, Son of the Most High God?' (Luke 8:28). For if you know full well that he is Son of the Most High God, you confess that he is God of the heaven and the earth and what is in them. How, then, do you grasp at what is not yours but is rather his, when you say, 'What have you to do with me?' Which of the kings on earth would put up with those who lie under his sceptre being given up to barbarians? Utter sounds which befit you: these are found in 'I beg you, do not torment me.' For it says that 'He had commanded the spirit to come out of the man' (Luke 8:29). Observe, I ask you again, the incomparable glory of the one who transcends everything: I mean Christ and his irresistible strength. He crushes Satan when he simply wishes that he should suffer. The words of Christ are fire and flames for him, so that it is true, as the blessed Psalmist says, that 'the mountains melted like wax before the face of God' (Psalm 96:5 LXX). For he likens to mountains high and lofty powers, meaning evil ones, which, as if they are in contact with fire, melt away at the power and authority of our Saviour in the manner of wax. 🐿

¹ Scholium 232-1: Cyril, Homily 44 on Luke.

² Tregelles απο τογ ανθρωπογ (corr. Greenlee).

233-1. From Saint Cyril. Did Christ ask because he did not know, and seek to find out as if he were one of us? Yet how is it not completely absurd to say or imagine something of this sort? For he knew everything, as God, and he 'examines the hearts and the inward parts' (Psalm 7:10 LXX). But he asked purposefully so that we might learn that a great multitude of demons occupied one human soul.

234-1. From the same. The herd of the unclean spirits asked for the herd of pigs which was the same size and nature. Christ purposefully agreed, even though he was not unaware of what would be done by them. For he had given authority to them so that this too, with the other things he did, should be for us a reason for benefit and a hope of safety. They ask for authority over the pigs, clearly as they do not have it. But if they are unable to perform things so small and easily accomplished, how could they wrong one of those who had been sealed by Christ and made fast on hope in him? And indeed, in addition to such things, it is possible to learn from what happened to the flock of pigs that these demons are wicked and sinful and they plot against those who fall under their power. For this would show it very clearly: the throwing of the pigs off the cliff and drowning them in the waters. For this reason, Christ granted their request so that we might learn from the result what sort of characters they are, how harsh and wild. §

234-2. From Saint Titus. As if he said, 'Do not send us away already into the outer darkness which has been prepared for the devil and his angels' (cf. Matthew 25:30, 41). Since they know that they will be sent there at some point, they beg for a remission until the right time, clearly and obviously admitting that if he commanded they would go. So the Lord was able to command them, but he allowed them to be on this earth, just as he does the devil for the exercising of humans: the absence of the competitor removes the crown from the victor. While they act wickedly, the umpire holds out the

¹ Scholium 233-1: Cyril, Homily 44 on Luke.

² Scholium 234-1: Cyril, Homily 44 on Luke.

³ Tregelles thinks that oτι has been deleted, but this does not appear to be the case.

⁴ We cannot see traces of the first four letters of $\Delta \pi \epsilon \lambda \theta \epsilon$ in on the new images, even though the spacing suggests that it should be here and Tregelles includes it.

⁵ Scholium 234-2: Titus, Homilies on Luke.

του αγιου κυριλλου 1

ΑΓ Αρ ογν ογκ είδως πρέτο $\overline{\chi c}$ και ως είς των καθ πμάς έζητει μαθείν καιτοί πως ογκ αςγνέτον παντέδως το φραςαι τι τοιούτον η νοείν παντά γαρ οίδεν ως $\overline{\theta c}$ κ[αι] καρδίας έταζει και νεφρού[$\overline{c}$] πρέτο δε οικονομικώς ίνα μαθωμέν οτι πο[λλ]η δαιμονίων πληθύς μία[ν ανού] ψύχην κατ[ενείματο:-] τού αυτού ^{2}

ΑΔ Ητησε σε μην η των ακαθάρτων π[νε] γματών ασέλη την ίσην τε και ομοίαν εάγτη των χοίρων ασέλην κατένευσε δε χο οικονομικώς καίτοι το παραύτω εσομένον ούκ ησνωμικώς δεδώκε σαρ την εξούσιαν αυτοίς ϊνα ημίν σενή τα[ι] και τούτο μετά των αλλών ωφ[ε]λίας προφάσιο και ασφαλείας ελπί[ς. αίτου]

ΑΓ ΕπΗρωτής εν δε α[Υ] τον ο ις δε Γων ότι ς οι όνομα ές τιν ο δε είπεν λεγεων ότι³ [Δ] αι μο[νι] α πολλα είς ηλθεν είς αγτ[ον και παρεκάλει] [αγτον ίνα μη επίτα ξη αγ] [τοις είς την αβγςς ον] [απελ] θείν⁴

CI ΓΑΡ ΧΟΙΡω[Ν Τ]ΗΝ

ΕΞΟΥCΙΑΝ ΦΟ ΟΥΚ Ε

ΧΟΝΤΕΟ ΔΗλ[Ο]ΝΟΤΙ

ΟΙ ΔΕ ΤωΝ [Ο]ΥΤω ΜΙ

ΚΡωΝ ΚΑΙ ΕΥΤΕΛΕΟΤΑ

[Τ]ωΝ ΟΥΚ ΕΧΟΝΤΕΟ

[πως ΑΝ ΑΔΙΚΗCΕΙΑΝ]

[ΤΙΝΑ ΤωΝ ΕΟΦΡΑΓΙΟΜΕ]

[ΝωΝ ΠΑΡΑ ΧΥ· ΚΑΙ ΤΗΟ]

[ΕΙΟ ΑΥΤΟΝ ΕΛΠΙΔΟΟ ΑΝΗΡ]

[ΤΗΜΕΝωΝ ΚΑΙ ΜΗΝ ΚΑΙ]

ΤΟΥΤΟ ΠΡΟΟ ΤΟΥΤΟΙΟ

ΕΞΕΟΤΙ [Μ]ΑΘΕΙΝ [ωC]

απο Γε τογ ςγμβεβηκότος τη των χοιρων αγελη· ότι ειςίν ο $[1 a]\lambda[1τη]$ ριοί δαίμο νές κακοι και των ήτι αγτοίς Γενομένων επίβογλοι τογτό γαρ εκδείξειεν αν μάλα ςαφως το κατακρημνίζαι τογς χοιρογς εναποπνίξαι τε τοις ήδαςι και δι α τογτό κατενέγεεν αιτογείν αγτοίς ο $\overline{\chi c}$ ιν εκ τογ ςγμβεβηκότος μαθώμεν ημαείς· όποιοι τίνες ειςίν· ως απηνείς τε και θηριωδείς:-

TOY AFIOY TITOY 5

ΑΔ ω canei ελεγεν μη αποπεμψης ημάς. [η] δη είς το σκότος το εξωτέρον το ητοίμα σμένον τω διάβολω και τοις αγγελοίς αγτογ επεί τοινγν οιδάςιν ότι πότε πεμ φθηςονται ανέςιν προς καιρον αιτογείν ομολογογντές δηλάδη ςαφως ότι εαν επίταξη απελεγονται ωςτε ο κς εδγνατό μεν επίταξαι αγτοίς σγνεχωρής δε αγτογό είναι εν τη γη ταγτή ωςπέρ ογν και τον διάβολον προς γμναςιαν των ανών τογ γαρ αντίπαλογ η απογεία τον νίκητογ αφαίρει ται τον στεφανον αγτοί μεν γαρ πονηρεγονται ο δε αγωνοθέτης στεφανον

προτίθει τοις νικως ιν΄ παρεκαλούν οι δαίμονες τον κν' ει κατά τους αίρε τικούς αρχαί ής αν δύ ούκ αν οι δαίμονες παρεκαλούν τον κν' ει μη ής αν δη μιούργημα μεν του θυ' ως δε αμαρτης αποβεβλημένοι βλέπε τοινύν την οικειότητα της δημιούργιας και της αμαρτίας τον ελέγχον η μέν γαρ δημιούργια την δεςπότην οι δε αμαρτανοντές ξπο τον κρίτην παρα

KANOYCI KAI OMONOFOY CI THN ε ZOYCIAN:TOY AYTOY TITOY ^{1}

ΑΕ Ηγαγέν αγτούς της

ΖΗΜΙάς η ανάγκη προς

τον τρά ει γαρ ής αν α

ΖΗΜΙοι, ούκ ηρχον

το οράς πως δι ων

ΖΗΜΙΟΙ χρηματά εύ

έργετει ψύχας:

² **E**γρον καθημένον [τον τεθεραπεγμε] [ΝΟΝ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΟΠΟΔΑΟ] TOY KN OYK ANAX [ωρει γαρ των πο] Δων οθεν ελάβε тни сфтнріан каі ΤΗΝ ΚΑθΑΡΟΙΝ ΚΑΙ ΤΗ Ν ΑΠΑλλΑΓΗΝ Τω ΔαΙΜΟΝώΝ ΪΜΑΤΙ CMENON TON AEI TY ΜΝΟΝ ΚΑθΗΜΕΝΟΝ. τον αει ελαγνομένον. παρα τούς ποδας, τον **ΜΗΔΕ ΔΕ** ΕΜΟΙΟ ΚΑΤΕΥ Ο΄ μενον, εμείνωσαν τον χαρακτηρα εθαγ μαςαν την θεραπι αν του παθούς έξε πλαγησαν επί τω γε νωμένω:-

Ην δε εκει αγελη χοιρων ϊκανω Βοςκομένων εν τω ορει και παρεκαλες αν αγτον ίνα αγ τοις επιτρεψη είς εκείνογς είς ελθείν και επετρεψέν αγτοις εξελθοντα δε τα δαίμονια από του ανού είς την διμνην και [κρημνού είς την λίμνην και] απεπνίγη ϊδοντές δε οι βος κοντές το γεγονος εφυγο και απηγγείλαν είς την πολίν και είς τους αγρούς.

crown for those who are victorious. The demons 'begged' the Lord (Luke 8:31). If there were two powers, as the heretics say, the demons would not have begged the Lord, unless they were the handiwork of God and had been cast out when they sinned. Accordingly, look at the appropriateness of the created world and the proof of sin. For the created world is under the ruler, but the sinners are under the judge: they beg and acknowledge the authority.

235-I. *From the same Titus.* The compulsion of punishment led them to the Saviour. For if they were innocent, they would not have come. You see how deeds through which they are punished work benefit for souls. §•

235-2. They found the man healed and sitting at the feet of the Lord. For he does not depart from the feet from which he received salvation and cleansing and release from the demons. He was clothed, who had always been naked; he was sitting, who had always been driven; he was beside the feet, who had not been held back by chains. They recognised the individual; they were amazed at the healing of his suffering; they were astounded at the happening. §

¹ Scholium 235-1: Titus, Homilies on Luke.

² Scholium 235-2: Titus, Homilies on Luke.

³ There is a blemish in the parchment here, resulting in the displacement of these two lines.

⁴ H has been inserted by a corrector.

⁵ At least one page is missing, which would have contained Luke 8:36–42.

240-I. ... They are physicians trying to heal, but she had spent all her resources and 'she was not able to be healed by any' (Luke 8:43) of the physicians. 'She touched the hem' (Luke 8:44) of Jesus. If we see our faith in Christ Jesus and realise how great is the Son of God and who it is that we have touched, we will see that, in comparison, we have touched the hem of his hems while he healed the woman who touched his garment. But even so the hem heals us, and makes us hear from Jesus, 'Daughter, your faith has made you well' (Luke 8:48). We too will be healed once we have touched the hem of Jesus. So if we too wish ourselves to be healed, we shall touch in faith the hem of Jesus and we shall be healed if we may be healed. When 'the full number of the Gentiles has come in' then 'all Israel will be saved' (Romans II:25–26). §

¹ Scholium 240-1: Origen, Fragment 125 on Luke (with interpolations in the latter half); also sometimes ascribed to Cyril.

² Tregelles omits this first line of text.

 $^{^3}$ Tregelles has att corrected to ytil. Greenlee and we do not see a correction, but only ytil.

¹ ϊατροι ειςιν θεραπεγςαι πειρομένοι αλλ' αγτη δαπανής αςα τα παρ εαγτής παντα ογκ ϊζχτοεν ἢπ ογδενός των ϊατρών θεραπεγθηναι ήψατο τον κραςπέδον $\overline{\text{ιγ'}}$ εαν $\overline{\text{ιδωμέν}}$ την πιςτιν ήμων την εις $\overline{\text{χν ιν'}}$ και νοηςωμέν πηλικός έςτι ο $\overline{\text{γς}}$ τον $\overline{\text{θγ}}$ και τίνος ήψαμέθα αγτογ οψομέθα ότι προς ζηγκριςιν των εν αγ τω κραςπέδων κραςπέδον ήψαμέθα και αψαμένην τον $\overline{\text{ιματίογ}}$ αγτογ έθε

Μ Και Γγνη ογεα εν ργεει αιματος² απο ετων Δωδεκα ητις ϊατροις προςαναλως αςα ολον τον Βιον ογκ ϊςχγεεν ἢπ³ ογδενος θε ραπεγθηναι προςελθογεα οπιςθεν ηψατο τογ κραςπε δογ τογ ϊματιογ αγτογ και παραχρημα εςτη η ργεις τογ αιματος αγτης

ραπεγτεν άλλ' ομώς το κράςπεδον θε ραπεγεί Ημάς και ποιεί Ημάς ακογείν λαπο τον ΙΥ΄ θγγατερ,

-) Η πιςτις σογ σεσω
- κεν ςε και θεραπεγ θηςομεθα΄ επειδη περ ηψαμεθα τογ κρας πεδογ τογ γ΄ ει θε λομέν ογν και ημείς θεραπεγθηναι΄ πι ςτει αψομεθα τογ [κραςπεδογ] τογ γ΄

και θεραπεγθηςομέθα εαν θεραπεγθώμεν οταν το πληρώμα των εθνών εισελθη τότε πας $\overline{\text{IH}\lambda}$ ςωθηςεται:-

εξ ανεπιγραφογ 1

Μα Ο ΥΚ ΗΝ Τω Κω πληςιασαί και εφα[ψα] σθαι αυτου σωματικώς πληςιασόντα και ε φαπτομένον ει μη πνευματ[ικ] ως τουτό ποιη ετυχε τοινύν ουπέρ εχρησέν η γυη διο και σητούμενον αλλ απλην τίνα την επάφην οιομένων λεγείν τοι κην και τοιαυτήν οιαν οι λοιποί παντές εφαπτοντο διόπερ ο κα διαστέλλω η η τινα την εωματικήν τις των και τοιαυτήν οιαν οι λοιποί παντές εφαπτοντο διόπερ ο κα διαστέλλω η η τις φησίν ως πέρ και ελέγεν ο έχων ωτα ακουείν ακουετώ καιτοί παντών την εωματικήν ταυτήν εχοντών ακοην και μέχρι ψίλης της των λογών ακροάσεως ακουοντών απάντων αλλί ουτέ ακουείν ην το μη συμετώς ουτέ απτέσθαι το μη πίστως τι ου[ν] εις οψίν καλεί και τους ιέρους οφθαλμούς επαίρει περιςκοπών την γυναίκα [ο] τι θέας αξία παρά τω κων αξία δε και της είς τους παρόντας επίδειξεως οτι παράδειγμα π[ίστε] ως παςίν ημελλέν εσέσθαι και παράκλης επίδου λοί θ η η δικαίως επαίνου:- του αγιού κυριλλού 2

ογ τος την φιλοδοξως ο κα κα και είπεν ο τα τις ο αψαμένος μ(ογ). 3 θείν της θεοπρεπογς ενέργειας την ενδείξιν η τοι το τρμβαν επί τω γναδίω παραδοξον ογ τος το φαμέν εκείνο δε μαλλον βλεπεί γαρ είς ονης νη παλταχος των καλογμένων είς την δια πίστεως χαρίν ογκ[ογν πολλογς μέν ηδικησέν αγνοήθεν το τημεί]

είς την δια πίστεως χαρίν· ογκ[ογν πολλούς μεν ηδικησέν αγνοηθέν το chmεί] ον Γενος δε γνωριμον ωφέλησεν ου μετρίως· και προ γε των αλλών [τον αρχον] τα της συναγωγης αρφαλέςτεραν γαρ ετίθει την επί του προσδοκήθεντος ελπίδα και αραρότως εδίδου θαρρείν· οτ[ί] και των του θανατού βροχών εξαρπαςεί χς το θυγατρίον αυτού ^{4} γινωςκόμεν ουν ότι ^{6} ς ο εμμανούηλ και είς το γίνω σκείν τα πάντα ουν οφθάλημων δείται θεωρούντων ούδε αισθητικήν εχείν την των πραγματών επίγνωςιν αλλύ ^{4} πτού αγ(ού) σεύμρου αρχιεπίσκοπ(ού) αντίου (είας) από λογ(ού) ^{16}

Μα Θ πύνθανετο τις μού ηψατο΄ ούχ ως αγνοών την αψαμένην αλλά δια της έρω [τ]ης έως την αυτώ μονώ γνώς θείς αν αφην [τ] μος έιπειν ηπέρ απτομένοι εθοά ηψατο μού τις εγώ γαρ εγνών δύναμιν εξέλθους ταν απ εμού δυναμίν εξέλθους της της θεραπείας ενέργειαν ην ηλκύ ςεν εκείνη τη πίςτει και ως πέρ εκ φρε [α] τος ιας είς ρεοντος ανείμης ατο:-

241-I. From an unattributed source. It was not possible to draw close to the Lord and to touch him bodily, when one drew near and touched, unless one were to do this spiritually. It happened, accordingly, that this was what the woman did, which is why she is sought by the Lord and he calls her into his sight: the disciples did not know what is being sought, but thought that the Lord was speaking about a single touch, of the same type as all other people touched. For this reason, the Lord explains and says, 'Someone touched me' (Luke 8:46), just as he also said 'Let anyone with ears to hear listen' (Luke 8:8) even though everyone has this sort of bodily hearing and all listen as far as the plain hearing of the words. But it was neither possible to hear what was not intelligible, nor to touch what was not believable. So why does he call her into his sight and lift his holy eyes to inspect the woman? Because she is worthy of the Lord's sight. She is also worthy of demonstration to those who are present, because she would be an example to all of faith and an encouragement to faith through the praise which would rightly be given to her.

241-22. From Saint Cyril. So did the Lord in desire for fame not allow the display of divine activity, namely the miracle which happened to the woman, to go unnoticed? We do not say this, but rather that it was because he everywhere looks to the benefit of those who are called to grace through faith. Accordingly, the unrecognised sign would have done wrong to many, but when it became known it benefitted them in no small way, above all the leader of the synagogue. For it made more secure his hope regarding what he anticipated, and granted him stronger courage that Christ would also rescue his daughter from the snares of death. **241-2b.** So we know that Emmanuel is God and does not need eyes which see to know everything, nor is his understanding of matters based on perception, but it is beyond bodily perception.

241-3. From Saint Severus, Archbishop of Antioch, from Sermon 51. He inquired 'Who touched me?' (cf. Luke 8:45) not because he did not know the woman who touched him, but because he wished through the inquiry to make public the touch which was only noticed by him. Of course, the disciples were also at a loss. For there were many people who were pressing hard or, to say what it was in fact, touching. He called out, 'Someone touched me; for I noticed that power went out of me' (Luke 8:46). The power which he said went out was the activity of healing which she had drawn out by faith and the cures which she had drawn up as if from a flowing well.

¹ Scholium 241-1: Unknown source (also in Cramer's edition of the Catena on Luke).

² Scholium 241-2a: Cyril, Homily 45 on Luke.

³ Tregelles erroneously gives a second line on this page, αρνογμένων δε πάντων. This text only appears on the following page.

⁴ Scholium 241-2b: Source unknown.

⁵ Scholium 241-3: Severus, Sermon 51.

242-I. From Saint Titus. All those people who touch him without faith press on him and squeeze him, as they are an unharmonious crowd. You are one through faith: for where there is harmony of faith, there multiplicity is taken away and common purpose is brought together into unity. He calls 'daughter' the woman who has been healed for the sake of faith. For faith has granted to her the inheritance which is greater than healing. For he says, 'Your faith has made you well' (Luke 8:48).

242-2. From Saint Cyril. We have been given full assurance that Emmanuel is the true God, both from the event which was marvellously accomplished and from the divine words which he spoke. For he says, 'I noticed that power had gone out from me' (Luke 8:46). It is beyond the limits of our experience, and somehow perhaps also of the angels, to send out some power as from one's own nature, meaning from themselves. This property befits only the nature which is beyond everything and most lofty. For none of those among created beings bears any power, such as healing or some other, which is their own, but as a gift from God.

¹ Scholium 242-1: Titus, Homilies on Luke.

² Tregelles has cyn | Neyoycin with the erasure of the second N (corr. Greenlee).

³ Tregelles erroneously has ε | ΞελθογςαΝ.

⁴ Scholium 242-2: Cyril, Homily 45 on Luke.

TOY AFIOY TITOY ^{1}

ΜΒ Οςοι μη πιστώς αυτού απτονταί. Συνεχούς ιν αυτον και θλιβούς ιν· οχλοί ον τε[c] ας μφωνοί ή μείς γαρ δια πιστέως είς έστε όπου γαρ συμφωνία πιστέως έκει ο μεν αριθμός αφαίρειται η [δε ο] μονοία είς ενότητα συναγεταί καλεί δε θυγατέρα την τεθέραπευμένη πίστεως ένεκα η γαρ πίστις αυτή της

αρνογμένων δε παντών είπεν ο πετρος και οι όχν ε αγτω [μβ] επιστατά οι όχλοι ος νεχογοίν² σε και αποθλίβος οιν και λεγεί τις ο αψαμένος μος ο δε είπεν ήψατο [μος] τις έγω γαρ έγνων δ[γναμίν ε] ξεληλγθγιαν³ απ έμος

θεραπειας το κρειτ τον την ξιοθεςιαν εχαριςατο΄ η Γαρ πι στις σογ φησιν σεσω κεν σε:τογ αγιογ κγριλλογ ⁴

ΜΓ Πεπληροφορημεθα
τοινών οτι θε αλη
θινός έστιν ο έμμα
νούηλ και από γε
του παραδοξώς ε
νηργημένου και

εξ ανεπιγραφογ 1

ΜΔ Προτέρον μεν ογκ ετόλμα δι εγλαβείαν αντικρύς απάνταν και περί θεραπεί ας αξιούν τητούμενη δε απάντα πρεποντώς, εμφοβός τε και εγλαβής και το cebac αρμόττον προςφ[ε]ρούςα και την ομολογίαν της ιαςέως είς εμφανές παςι ποιείται ού τω πάντα είδοτι αλλά τοις αγνοούς να ισθήςει την

ϊαςιν επεγνωκγία λεγει γαρ και τούτο ο μαρκός ότι έγνω τω ςωματί ότι ΐαται апо тне мастігоє ΗΝ Δ' ΕΚ ΤΗС ΕΠΑΦΗС ελαΒεν θεραπειαν. ταυτην και δια του λογογ εβεβαιωςεν ο CHP ειπων πορεγ ογ εν ειρηνη και ϊ cθι ^γΓΙΗς από της μα **CTIFOC COY ΚΑΙ ΎΓΙΑ** νε πρωτον τη πιςτει την ψυχην είτα δε και το σωμα:του αγίου τίτου ^{2}

Με Τηνα Γαρ ΜΗ είπη και αγτος επίσχες ογ χρεί αν σογ έχω κε ηδη Γεγονέ το περάς απέ θάνει ην προσέδο

Μὰ Ιλογςα Δε Η ΓΥΝΗ οτι ογκ ελα θεν τρεμογςα Ηλθεν και προςπεςογςα αγτω λι Ην αι τιαν Ηψατο αγτογ απΗΓΓειλε ενωπιον παντος τογ λαογ και εγθεως ϊαθΗ παραχρημα

Ο δε είπεν αγτη θίγτατερ η πι τις του τεςωκέν τε πορέν ον είς είρηνην ετί αντου λαλούντος ερχεταί τις παρα του αρχίςνναςως ου δέςων οτί τεθν[μκέν η θύγατης του]

O δε $\overline{IC}$ ακογςας απεκριθή αγτω мη φοβογ μονόν πιςτέγςον και ςωθηςεται .

κωμεν ήγιαινείν απίστος γαρ ην ϊογδαϊκον έχων φρονημα φθάνει ο $\overline{\kappa c}$ κ(αι) φηςίν μη φοβού παύςον της απίστιας τα ρηματά επίσχες την γλωττάν μο νον πίστεψε κατά την γγναικά ην γαρ αύτη καθάπερ προοιμίον της μέλλου chc θαύματουργγίας:- ^{3}

244-1. From an unattributed source. Earlier, she did not dare out of reverence to meet him openly and to have expectations about healing. But when she is sought out, she meets him suitably: both fearful and reverent and showing appropriate awe. She makes the confession of the healing clearly before everyone, bearing witness to the healing not to the one who knows everything but to those who are unaware in their perception. For Mark also says this, that 'She felt in her body that she was healed of her disease' (Mark 5:29). This healing which she received by touch the Saviour also confirmed by his word, saying 'Journey in peace and be healed from your disease' (Mark 5:34). He heals first the soul by faith and then the body also.

245-1. From Saint Titus. For, so that you should restrain yourself and not say, 'I have no need of you, Lord', the end has already happened. The girl has died whom we expected him to heal. For she was without faith and had the mindset of Judaism. The Lord anticipates this and says 'Do not be afraid' (Luke 8:50). Stop these words of faithlessness; hold your tongue. 'Only believe' (Luke 8:50), just as the woman did. For she was like a prelude of the forthcoming miracle.

¹ Scholium 244-1: Origen, Fragment 127b-c on Luke.

² Scholium 245-1: Titus, Homilies on Luke.

³ At least one page is missing, which would have contained Luke 8:51–56.

249-1. From Saint Cyril. It is true to say that honourable fruit comes from good works. For to those who wish to accomplish a life as pure and undefiled as is possible for humans, Christ makes them bright with gifts from himself: he grants a rich recompense to them for what they have led in a holy fashion, and he establishes them as sharers of his personal glory. Take the holy apostles as a clear and effective demonstration of the matter: see how they have become most pre-eminent and crowned with glory beyond what is human, when Christ gives this too to them after the other gifts. For, it says, 'he has given them power and authority over all demons and to cure diseases' (Luke 9:1). But see again how the incarnate Word of God exceeds the measure of humanity and is prominent in the dignities of divinity. For it is beyond the limits of humanity and of God alone to grant authority over unclean spirits to those he wishes, and also the ability to free from sicknesses those who are in their grip. For both the superiority and the glory of the highest nature subsists by nature in no being except him and him alone. Accordingly, the grace bestowed on the holy apostles is worthy of wonder, but beyond all praise and wonder is the generosity of the bestower, for he grants, as I have said, his own glory. A human receives authority over evil spirits, and subdues the brow which is so disdainful, I mean that of the devil, even though he once said, 'We shall seize the whole inhabited earth by hand like a nest and I shall lift it like eggs that have been left behind and there is no one who will escape me or contradict me' (Isaiah 10:14). He was mistaken over the truth and missed the mark of his hope, haughty and wild and vaunting himself over the weakness of everyone, for the Lord of the powers marshalled against him the ministers of the holy proclamations. This was what

¹ Kephalaion 27: On the Sending of the Twelve.

² Scholium 249-1: Cyril, Homily 47 on Luke.

³ The initial letter c is decorated.

$\overline{\mathsf{KZ}}$ περί της απόςτολης των δωδέκα $[\cdot]^1$

τος αγιος κυριλλος 2

ΜΘ Δληθές είπειν ότι πονών αγαθών ο καρπός εγκλεης τοις γάρ τοι την παναγνό και αβέβηλον κατά γε το ανοίς εγχωρογν, κατορθογν εθέλοντας ζωην τοις παρ εαγτογ χαρισμάςι καταφαίδργνει χς και πλογείαν αγτοίς των κατόρ θωμένων αγιοπρέπως χαρίζεται την αντεκτίζιν και δοξής αγτογ της ϊδίας καθίστηςι κοινώνογς δεχογ τος πραγμάτος αποδείξιν ςαφή τε και ενέργη τογό αγιογό αποστολογό ορα γεγονότας εκπρεπεστατογό και τη ήπερ ανόν δοξή κατεστεμμένογο νέμοντος αγτοίς μέτα των αλλών και τος το χγ δεδώκε γαρ αγτοίς φης πο λλλών και εξογείαν επί παντά τα δαί μονια και νόσος θεραπεγείν αλλό ορα πάλιν τον ενανθρωπησαντά τος

 $\frac{\delta}{\kappa_{7}} C_{Y} \Gamma_{K} \Delta \lambda_{E} C_{A} C_{A} C_{A}$

Δεκα αποστολογς· εδωκεν αγτοις δγναμίν και εξογςι αν επί παντα τα δαίμονια και νοσογς θεραπεγείν θγ λογον το της αν θρωποτητος Ϋπερ τρεχοντα μετρον και τοις της θεότη τος αξιωμάςι δια πρεποντα· επέκει να γαρ των της αν θρωποτητός μετρώ·

το δίδοναι κατα πνευματών ακαθα[ρτών οις αν] Βουλή[ται την εξουςιαν] και μην και το δύνας θαι νος ηματών ελευθερούν τους ενιλημμένους και μονού $\overline{\theta Y}$ η γαρ της ανώτατω φύς εως υπέροχη τε και δόξα ουδενί των ον των ενέστι φύς ικώς πλην ότι αυτώ τε και μονώ αξία τοινύν θαυματός η τοις αγιοίς απόστολοις έκνεμηθείςα χαρίς επέκεινα δε πάντος επαίνου και θαυματός η του νεμοντός αφθονία την εαύτου γαρ ως εφην χαρίζεται δόξαν απός. Εξουςιαν κατά πνευματών δεχεται πονηρών και την ούτως

-) үтероптон офрун тни тоу діа Волоу фимі катастрефеі каітої легон
- $\rightarrow$ τα ποτέ την οικουμένην ολην καταληψομέθα τη χείρι, ως νοςίαν και ως κα
- ταλελιμμένα ωὰ αρω΄ και ογκ έςτιν ος Διαφεγξεται με ΄ ή αντίπη μοι΄ έςφαλ
- λετο δε της αληθείας και διημαρτηκε της ελπίδος ο cobapoc και θράς και της απάντων αςθενείας κατακαγχωμένος αντέταξε γαρ αυτώ τους των ιέρων κηρυγματών ιέρουργούς ο των δυνάμεων κς και τούτο ην αρά το

 $+ \left[\overline{z} \underline{\lambda} \right]$

 $\Delta \mathrm{i}$ ένος των αγιών προφητών προκεκηρυγμένον πέρι το του catana και τω

- > ΑΓΙώΝ ΜΥ CΤΑΓωρών ΟΤΙ ΕΞΑΙΦΝΗς ΑΝΑΚΤΗ CONTAI ΟΙ ΔΑΚΝΟΝΤΈς ΑΥΤΟΝ
- > και εκνηψούς οι επιβούλοι σού και έςη εις διαρπάζην αυτοίς μονόν
- > rap oggi katedhdokaci ton catanan• etilboydeyontec aytoy th $do\vec{z}$ h' kai aptiazontec aytoy ta ckeyh kai tipokomizontec tw $\overline{\chi}\omega$ dia tictewc the eig ayton:- kai met odira ^{1} ap' oyn eikh toloytoyc

Δπεφήνεν αυτούς και επουδενί των αναγκαίων εκπρεπεστατούς καίτοι πως τούτο εςτιν αλήθες εδεί γαρ εδεί των ιέρων κηρυγκατών διακονούς αναδεδείγμενούς κατορθούν δύνας θαι των αποτελες ματών οτι τε εί (100) διακονοί και μεςίται της (100) διακονοί και της

και εις την εν πιστει Δικαιως ιν΄ τοις γε μην ολκ ετοιμώς εχογς ιν εις παράδο χην, ω αν τις ςγλε γι΄ δει δη θαγμάτω και τερατογργιάς καλογνται γαρ ογ

ΜΘ **C**ΥΓΚΑΛΕCΑΜΕΝΟC ΤΟΥC Δω

ΔΕΚΑ ΑΠΟCΤΟΛΟΥC• ΕΔωΚΕΝ

ΑΥΤΟΙC ΔΥΝΑΜΙΝ ΚΑΙ ΕΞΟΥCΙΑΝ

ΕΠΙ ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΔΑΙΜΟΝΙΑ ΚΑΙ ΝΟ

CΟΥC ΘΕΡΑΠΕΥΕΙΝ

[τω μολίς προς την] αληθείαν τουτοίς τους αγιούς απόστολους κατακοσμήςας είθναι προστέταχε το χρηναί λαλείν τοις απαντάχος επί γης το αυτού μυςτηριο ταυτή τοι και ευσωνότατους είναι κελεύει και μεριμνής απάσης κοςμικής απαλαττέςθαι Βουλέται ως μηδε αυτής της αναγκαίας και απαραίτητου τροφής ποείςθαι τίνα λογον κοςμόν γαρ αυτοίς και οιόν τίνα στέφανον εξέξοι φηςίν, το κεκτηςθαί μηδεν μητέ μην επικομίζεςθαι το παραπα ουλέν μη ράβδον μη πηράν μη αρτού μη αργυρίον μητέ χιτώνας δυο μονονούχι το εν ψαλμοίς εκείνω λεγών επίριψον επί κν την μεριμνάν του και αυτός εξίαθρεψει και γαρ εςτίν αλήθες όπερ αυτός έφη χεν ου δύνα ςθε $\theta \omega$ δουλέγειν και μαμώνα $\tilde{}$ ινα τοινύν μο [νοεί] δη και μονοτροπον

was proclaimed in advance by one of the holy prophets about Satan and the holy teachers, that 'Suddenly those who bite him will arise, and those who plot against you will become sober, and you will be plunder for them' (Habakkuk 2:7). For they have simply devoured Satan: they plot against his glory and they seize his possessions and take them to Christ through faith in him. 🔊

249-2. And a little later on. So was it without cause that he made them such outstanding people, and for no necessity? Yet how is that true? For it was necessary, most necessary, that when they had been appointed ministers of the holy proclamations they should be able to establish from their achievements that they were both ministers of God and mediators of what is below heaven, calling everyone to reconciliation and to righteousness in faith. For those who are not ready to receive, if one may put it like that, miracles and wonders are necessary: thus are they called, with difficulty, towards the truth. Having adorned the holy apostles with these gifts, he instructed them to go, their duty being to speak the mystery of him to those everywhere on earth. For this reason, he orders them to be as unencumbered as possible and he wishes them to be released from every worldly concern, even so as to pay no attention to necessary and indispensable food. For he says it will be an adornment for them and like a crown to possess nothing and not to take with them anything at all: no stick, no purse, no bread, no silver nor two tunics. He all but says to them what is in the Psalms: 'Cast your care on the Lord, and he himself will nourish you' (Psalm 54:23 LXX). For it is also true what Christ himself said: 'You cannot serve God and wealth' (Luke 16:13). This is so that they should have a consistent and straightforward

¹ Scholium 249-2: Cyril, Homily 47 on Luke.

life, looking only to the duty of proclaiming the mystery. He instructed them to pay no attention to clothes or food. But someone might say, 'And from where will their supply of indispensable requirements come?' He points this out too immediately, saying, 'Whatever house you enter, stay there, and leave from there' (Luke 9:4). For he says that the fruit which is present from those who are instructed will suffice: those who have received spiritual things from you will take care of it. For them to stay in one house <he ordered, and not to go out. This was necessary in case>1 once they had received it they should then be deprived of the gift. Also, it is so that the holy apostles themselves should not give any hindrance to the eagerness and enthusiasm for the divine message, by being dragged off by many people who wished not to learn something necessary but to set a lavish table before them which was beyond their needs. We will know from the words of the Saviour that honouring the saints is not without a reward. For he said to them: 'The one who receives you receives me, and the one who receives me receives the one who sent me' (Matthew 10:40). For he purposefully makes his own and relates to his own person the honours paid to the saints, so that what is secure on all sides may be theirs. 🍽

¹ A phrase has been omitted in the Greek of Codex Zacynthius through homoeoteleuton, cf. Reuss, *Lukas-Kommentare*, 87, extract 68: it should read αγτογς < προστεταχε και μη απ αγτης εξερχεςθαι. εδει γαρ μητε τογς > απαξ.

² The first hand began to write another line in the narrow column, then erased the letters of κ 000 and began the word 016000M1600c afresh on the far left side of the penultimate line.

εχωςι την ζωην εις μονόν ορωντές το χρηναι μύςταγωγείν μηδενά προς τέταχε ποιηςαςθαι λόγον η αμφίων ή τροφης αλλά φαίη τις αν και πο θεν αν αυτοίς προς γενοίτο των απαραίτητως ζητούμενων ο πορος δι αδείκητι και τούτο εύθυς λέγων $\rangle$ είς ην αν οικίαν ειςελθητέ, εκεί με νέτε και εκείθεν εξερχεςθε αρκέςει φηςίν ο πάρων των μύςταγωγού μένων κάρπος εκείνοι παρ μμών τα πνευματικά λάβοντες ποίηςον ται προνοίαν εν οικία δε μια μένειν τε αυτούς απος λάβοντας απόςτε ρείςθαι της δωρέας μητέ μην αυτούς τούς αγιούς απος λόλος εγκόπην τίνα δούναι ταις είς τον θείον κηρύγμας στούδαις τε και προθυμιαίς ελκομένους πάρα πολλών ούχ ϊνά τι των αναγκαίων έςθ ότε μάνθα νως ιν άλλι πορά της χρίε ιας $\rangle$

ΣΔΙ Ο ΟΥΓΚΑΛΕ CAMENOC ΔΕ ΤΟΥ C
ΔωΔΕΚΑ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ C Ε
Δωκεν αγτοις Δυναμίν
[και εξουςιαν επί παντά τα]
Δαιμονία και νοσούς
θεραπευείν[΄]

οικονομικώς και εις ϊδίον προσώπον τας εις τούς αγιούς αναφερεί τιμας· ϊνα πανταχοθεν αυτοίς ψπαρχεί το ασφαλές:-

τογ αγιογ κγριλλογ 1

 $\overline{\Lambda}$ δει Γαρ παρά των μη δεξαμένων αγτογς ΄ μητέ μην αναςχομένων των ϊ έρων κηργγματών ΄ μηδεν το παράπαν εθέληςαι λαβείν ΄ απείθανον Γαρ κομίδη τογς ατιμάζοντας το εωτηρίον κηργγμα και τον οικοδέςπο την περί τογς οικέτας οραςθαί χρηςτογς ΄ η τας παρ αγτών εγλογίας ζητεί $\overline{}$:-

και απέςτειλεν αγτούς κη ργές είν την Βαςιλείαν τού $\overline{\theta \gamma} \cdot \text{ και \"ίας} \theta \text{ αι τούς αςθένεις} \cdot$

žε

Kai eiten troc aytoyc $^{\cdot}$ mhde $^{-}$ **ΔΙΡΈΤΕ ΕΙ** ΕΙ ΤΗΝ ΟΔΟΝ ΜΗΤΕ ραβδον ΜΗΤΕ ΠΗΡΑΝ ΜΗΤΕ APTON MHTE APTYPION MH $\Delta \varepsilon^3$ dyo xitwnac exete⁴. Kai εις ην αν οικιαν εισελθη TE EKEI MENETE [K]AI [E]KE[I] θεν εξερχεσθε] και οσοι εαν μη δεχωνται Ϋμας. εξερ χομένοι από της πολέως EKEINHC TON KONIOPTON απο των ποδων Ϋμων απο TINAZATE EIC MAPTYPION E π αγτογε' εξερχομενοι Δε ΔΙΗΡΧΟΝΤΟ ΚΑΤΑ ΤΑС ΚωΜΑΟ εγαΓΓελιΖΟΜΕΝΟΙ και θεραπεγ οντες πανταχογ

250-I. From Saint Cyril. For it is necessary for them to refuse to receive anything at all from those who do not receive them and do not accept the holy proclamations. For it is altogether unbelievable that those who dishonour the saving proclamation and the master should show themselves kind with regard to his servants, or seek blessings from them. **6**

¹ Scholium 250-1: Cyril, Homily 47 on Luke.

² Tregelles has the section number N here.

³ Tregelles erroneously has мн | тє.

⁴ Tregelles exein (corr. Greenlee).

(There is no catena text on this page.)

¹ There appears to be a correction from тетраарунс to тетр[а]рунс.

 $^{^2}$ An alternative reading for εις πολιν καλογμένην is supplied in the right margin, which is also the text of Codex Alexandrinus (GA 02) and Family 13.

 $[\overline{z\varepsilon}] \ \ \mathsf{Hkoycen} \ \Delta\varepsilon \ \mathsf{Hp} \omega \Delta \mathsf{H}[c \ o] \ \mathsf{tetp}[\Delta] \mathsf{p}$ χης¹ τα γινομένα παν[τα·] και Διηπο ρει Δια το λεγεςθα[ι γπο τ]ινων οτι $\ddot{i}$ ω αννής ηγέρθ[H] εκ νέκρω $\ddot{i}$ Ϋπο τινών δε ότι ηλίας εφανή. Ϋπο τινων οτι προφητής τις των αρχαιων αν[ε]CTH $[\cdot]$ ειπεν Δε ο ηρωδης ιωαννήν εςω απέκε φαλικα[΄] τις δε εςτιν ούτος περί ού ακογω ταγτα και εζητει ϊΔειν $AYTON[\cdot]$ KAI $Y[\pi]$ OCTPEYANTEC OI A žζ ποςτολοι Διηγηςαντο αυτώ ο ca εποιηςαν· και παραλαΒων αγ τογς Ϋπεχωρηςεν κατ ϊδιαν. εις πολιν καλουμένην ² Βηθςα ϊΔα΄ ΟΙ ΔΕ ΟΧΛΟΙ ΓΝΟΝΤΕΌ ΗΚΟΛ (ΟΥ) θης αν αγτω κα[ια]ποδεξαμένος αγ τογς ελαλει αγτοις περι της [Β]αςι λειας του θ γ

 $+\overline{Z\zeta}$

εις ερημού τοπου πολέως καλουμένης:- $\overline{}$ περι των πεντε αρτών και των δύο $\ddot{i}$ ίλθυων ^{1}

τος αγιος κυριλλος 2

να + Και τι το απολύς ον ες τιν εξετας ωμέν ακρίβως $\cdot$ οι μέν ως εφην των επομένων αυτώ πονηρών πνεύματων ςυνέχοντων αυτόυς απαλλαττές θαι παρέκα λούν $\cdot$ οι δε και ετέρων

ΑΡΡωςτηματών ε
ΖΗΤΟΥΝ ΑΠΟΘΕ ΙΝ΄

ΣΖ ως ογν ειδοτες οι μα θηται ότι κατανεγ

ςας μονον αποπεραι νει τοις καμνογςι
το ποθογμένον το απολγςον αγτογς φαςιν και όγκ αγτοι μάλλον ακηδιών

τες ως παρακμάςαν
τος τογ καιρογ αλλα
της εις τογς οχλογς α
Γάπης εχομένοι και

οιον μεγετώντες ηγη την ποιμαίνι

ΚΗΝ ΕΠΙΟΤΗΜΗΝ•

ων αρχομένοι:-

και τογ κηδεςθαι λα

και τογς χρειαν εχοντάς θερα $\overline{zz}$ $\pi \varepsilon i a c a \tau o$ $\overline{a}$ $h \Delta \varepsilon h m \varepsilon p a h p$ **Σ**ΑΤΟ ΚλΙΝΕΙΝ΄ ΠΡΟCΕλθΟΝΤΕC Δε οι Δωδεκα ειπαν αγτω απο λγςον τον οχλον ϊνα πορεγ θεντές εις τας κύκλω κώμας. και τογς αγρογς καταλγςωςιν και εγρως ιν επισιτισμον οτι ωδε εν ερημώ τομώ ες μεν. Ειπεν δε αγτοις δοτε αγτοις γμεις φαγείν οι δε είπαν ογκ ειςιν ημίν πλείον η μεν τε αρτοι και Δγο ϊχθγες ει μη τι πορεγθεντές ημείς αγορα **COMEN EIC ΠΑΝΤΑ ΤΟΝ ΛΑΟΝ ΤΟΥ** TON BPOMATA HCAN FAP 3 ως ει ανδρές πεντακις χιλιοι.

251-1. From Saint Cyril. Let us examine carefully what 'Send them away' (Luke 9:12) means. For, as I said, some of those who followed him were urging him to deliver them from the evil spirits which possessed them, while others were seeking the banishment of their sicknesses. The disciples, then, knowing that simply by agreeing he would accomplish what was desired by the afflicted, say 'Send them away'. This is not because they themselves had lost patience and thought that the moment was past, but they had love for the crowds, as if they were already exercising a pastoral role and beginning to care for the people.

¹ Kephalaion 28: On the Five Loaves and the Two Fish.

² Scholium 251-1: Cyril, Homily 48 on Luke.

³ ωceι was duplicated at the end of this line and has been erased.

252-1. From Saint Cyril. So that the matter might pass to an even greater height, and that he might be recognised as being God in nature by every aspect, he multiplies the small amount. He looks up to heaven, as if asking for a blessing from above, and he performs this as well purposefully for us. For he himself is the one who fills all, the blessing from above and from the Father. But so that we might learn that when we begin a meal and are about to break bread we ought to offer it to God, as if putting it on upturned hands to call down a blessing on it from above, he has purposefully become the beginning and the type and the way of the matter for us. How, then, did the miracle at that time turn out? A multitude of men was satisfied, and not a small one, for it extended to five thousand without women and children: this is what another of the holy evangelists added of his own to these words (cf. Matthew 13:21). The marvel did not just extend to this, but they also collected twelve baskets of fragments. And what next? Clearly a full assurance that the practice of hospitality has a rich recompense from God. But it is also possible to see that the new wonders accord with the older ones, and are the activities of one and the same power. It rained manna in the desert for those from Israel, 'He gave them bread from heaven and a human ate the bread of angels' (Psalm 77:24–25 LXX), according to what is sung in the Psalms. But see, again in the desert he generously supplied food for those in need, as if he brought it down from heaven. For multiplying the small amount, as if from nothing, to feed such a great multitude would not be dissimilar to the first sign. 80

¹ Scholium 252-1: Cyril, Homily 48 on Luke.

τογ αγιογ κυριλλογ 1

NB - 1- Ina δε και ετι μειζω εις Ϋψος το πραγμα τρεχή και θς ων φύζει δια τροπού παν τος επιγινως κηται πολύπλας ια σει το βραχύ βυέπει τε εις ούνον οιον την α νωθεν ευλογιαν αιτων εδρα δε και τουτο οικονομικώς δι ημάς εςτι μεν γαρ αυτός ο πάντα πληρων η ανωθέν και πάρα προ ευλογια ϊνά δε μαθωμε ημεις οτι τραπέζης αρχομένοι και μευλοντές αρτούς διακλάν θω προςαγεί οφείλομεν Ϋπτιαις ως πέρ ενθεντές χερςί και την ανωθέν ευλογιαν επ αυ τον καταφέρειν αρχη και τύπος και οδος του πραγμάτος γεγονέν ημιν οι

Ειπέν δε προς τούς μαθήτας αγτού κατακλινατέ αύτούς κλης ως εί ανα πεντήκον τα και εποίης αν ούτως και κατέκλειναν πάντας.

ΝΒ λαβων δε τογς πεντε αρτογς και τογς δγο ϊχθγας αναβλε ψας ε[ις τον ογνον εγλογηςε] αγτογς και κατεκλαςεν

κονομικώς είτα опог поте проєвн то θαγμα κατεκορέςθη πληθής ανδρών ογ κ ολίγη εις πέντε ΓΑΡ ΕΞΕΤΕΙΝΕΤΟ ΧΙ λιαδας χωρις γγναι κων και παιδων точто гар етерос ΤΙΟ Των ΑΓΙων ΕΥΑΓ ΓΕλΙCΤωΝ ΤΟΙΟ ΕΑΥ Τογ προςενηνεγκε λογοις και ογ Μεχρι τογτογ το παραδο ΦΙΝΟΙ CYNE λΕΓΗ CA N

κλας ματών δωδεκα και το εντεγθεν πληροφορία ςαφης στι της φι λοξενίας το χρημα πλογείαν έχει παρά θη την αντεκτιείν εξέετι δε και ϊδείν τοις αρχαιότεροις θαγμαςι τα νέα εγμβαινοντα και μίας οντα και της αγτης δηναμέως ενέργηματα εβρέξεν εν έρημω το μάννα τοις έξ ιηλ αρτον ογνος έδωκεν αγτοις αρτον αγγελών εφαγέν ανός κατά το εν ψάλ μοις ημπογμένον άλλ ϊδος δη πάλιν εν έρημω τοις εν ενδεία τροφής κεχορηγηκέν αφθονώς οιόν έξ όγνος καθιείς αγτην το γαρ ποληπλαςία και το βραχή και οιόν εκ τος μηδενός την όγτω πολλην απόθρεψαι πλη θην όγκ απεοίκος αν είη τω πρώτω εγμείω[:]- τος αγιος σεγηρος αντίο (χείας) εκ τος κατ (α) της απολογίας $\ddot{\text{ι}}$ ος λίανος συντάγματος κεφαλαίο $\ddot{\text{l}}$ [...] 1

ΤΟΥ ΠλΗθΥΝΕΟΘΑΙ ΚΑΙ ΕΥλΟΓΙΑΝ ΚΑΙ ΔΥ ΝΑΜΙΝ:-

NB τογ αγτογ εκ της
προς κγριακον και
λοιπογς ορθοδοξογς
εν κω ταντινογπ(ολει)
επιςκο(πογς) 2

 λ_{a} Βων δε τογς πεντε αρτογς και τογς δγο [ι]χθγ[α]ς αναβλε ψα[ς] ε[ις] τον ογνον εγλογη ς και κατε[κ]λας εν

[Προς εκείνο δε όμως ως παρείμι ότι ταις των αγιών πατέρων δι]δαγμάςιν ως έν τε λέτη μυτίριων θέαρ[ω]ρουμένος ο υ[μ]ετέρος αυλλορ[ος] αυτόν έχ[εί] μέσον έστω τα τον ίν κ[αί] πρώτον μέν επί [τ]η χλοέρα [τω]ν είσαρωγικών και απλούατερω νοημα[τ]ω[ν] ποα καταπράσιας ύμας ανακλινάντα ανα έκατον και ανά πεν τικον[τα· κ]αθά και ο μάρκος ι[ς]τορησεν. [ε]πείτα δε τούς πέντε αρτούς ύμιν δια θρύπτονται τούς ατέρεωτερούς των θείων μαθητών λογούς τούς κ[αθ]αρ τικού[ς τ]ων πέντε αισθησεών πρός έξιν δε ήδη τελείαν εληλακοςινίως λοί πον ρεγμηνάςμας εχείν τα αισθητηρία διάωςι την των έπτα αρτών έστι αςίν ητις έστιν η τελειότατη διδάκλια εν ταύτη φερούα πιλα ζοφίας και αυνικάθα ητα βούλης και ιζύμος πιλα γνώσεως και ευσέβειας πιλα φοβού θυ καθά ης καθά ης απηριθμήσενος την των έπτα παρέθηκε τράπεζα.

252-2. From Saint Severus of Antioch, from the Treatise against the Apology of Julian, Chapter [...]. For it was he himself who also in the beginning made the heaven and the earth, and said: 'Let the earth produce grassy plants; sow seed in its nature and likeness' (Genesis 1:11). By this saying, he put the power of multiplication into each seed, up to one seed of mustard bearing one hundredfold many times and everything else being multiplied likewise. For this was also granted to Isaac through his blessing. The holy text bears witness, giving the following account: 'Isaac sowed in that land and found in that year that the barley produced one hundredfold: God blessed him' (Genesis 26:12). So the one who multiplies the seeds as both creator and God is not such that the mind of any human could approach him. Thus too is it more divinely fitting and all the more marvellous than the norm that he sends on the five breads both the blessing and power of multiplication.

252-3. From the same, from the Letter to Kyriakos and the other Orthodox Bishops in Constantinople. In response to that as well, as I am present, because your assembly is divinely led by the teachings of the holy fathers, like in the office of the mysteries, it has Jesus himself standing in the middle. First, on the green grass of introductory and improving thoughts, he lays you all down on the ground in groups of one hundred and groups of fifty, just as Mark narrates (Mark 6:40). Next, they feed the five breads to you, the more solid words of the divine teachings, which are purifying for the five senses. They have already driven to a perfect understanding, so that the perceptions are kept trained for the future. They give the banquet of the seven loaves, which is the most perfect teaching, bearing in this 'the spirit of wisdom and understanding, the spirit of counsel and might, the spirit of knowledge and piety, the spirit of the fear of God' (Isaiah II:2–3), just as Isaiah the prophet enumerated it. For the number seven is the symbol of perfection. This is the reason why, after the five loaves, Jesus also set the table of the

 $^{^1}$ Scholium 252-2: Severus, Against the Apology of Julian. The chapter number (possibly 16 or 10) is obscured by the overtext.

² Scholium 252-3: Severus, To Kyriakos and the Other Orthodox Bishops in Constantinople.

seven. He also adds the dish of the fish, which is the fruit of the sea. As it seems to me, the account shows that this is as if the one who has been nourished by the breads of the gospel and has accepted the teaching will address the sea, meaning that he 'will share in suffering for the gospel' of the Lord (cf. 2 Timothy 1:8), which Paul also says, and will endure the salty and bitter trials which are therein. The fruit of these is sweet because of the fish, which is eaten up like a dish more delicious than the breads. It makes taste and digestion, just as it seems also to the most wise Paul, as he says, 'All discipline at the time does not seem to be pleasant but painful, yet later it yields the peaceful fruit of righteousness for those who have been trained by it' (Hebrews 12:11). Because the sea shows the attack of the temptations clearly, the Psalmist cries: 'I have come into the depths of the sea and the tempest has overwhelmed me' (Psalm 68:3 LXX).

¹ Kephalaion 28: On the Questioning of the Disciples.

προστίθησι δε και το των ϊχθύων οψον όπερ εστί θαλασσης καρπός τούτο ως [εμοί] δοκεί δηλούντ[ος] του λόγου ως ο τις του ευαγγελίου τραφείς αρτοίς και την διδασκαλίαν παράδεξαμενος. θαλαττή προσομιλησεί τούτεστι σύγκα κοπάθησει τω ευαγγελίω του κύ τα [κ]αι παύλος φ[ησίν] και τούς εντεύθεν. Υπόμενει πείρασμούς τούς αλμύρους Υπάρχο[ντος και] πίκρούς ων ο καρπός

 $\overline{\mathsf{k}\theta}$ περί της των μαθητών επ[ε]ρωτήςεως ^{1}

και εδιδογ τοις μαθηταις αγ
τογ παρατιθέναι τω οχλω και
εφαγον και εχορταςθής αν
παντές και ηρθή το πέρ[ι]ς
cε[γ]ς αν αγτοις [κλαςματω]
[κ]οφ[ιν]ο[ι] δωδεκα[·]

ΞH]

[Και εγένετο εν τω είναι αγ]
[τον προςε]γχομε[ν]ον κα[τα]
μονάς εγνησάν αγτω οι

маθнтаі

κατ[α] τογς ϊχθγας γλγ κγς ος καθαπερ οψον ςγνεςθιομένος μλγ τεραν των αρτών· ποει την γεγείν τε και αναδοςίν [κ]αθα [και] τω εοφωτάτω παγλώ δοκει λέγον [τ]ι· παςα μέν παιδεία προς το παρον ογ δο κει χαράς είναι αλλα [λγπης· γετέρον δε] [καρπον είρηνικον] [τοις δ αγτης γεγγμνα]

- > cmenoic αποδίδω
- > CI ΔΙΚΔΙΟCYNHC ΟΤΙ
- > δε η θαλάςςα δηλοί
- ΤΗΝ ΤωΝ ΠΕΙΡΑCΜω⁻
- ightarrow επαναςτα[ci]ν cαφω[c o] ψαλλων [Bo]α· ηλθον είς τα Βαθή της θαλάςτης και κατέ
- > ΓΙC ΚΑΤΕ[π]ONTICEN ΜΕ:-

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙλλΟΥ 1

 $\overline{\text{NF}}$ Opac to the πεύρεως ευτέχνες ουκ εύθυς είπεν μμείς τίνα με λέγετε είναι. αποφερεί δε μαλλον επί τον των εξωθέν θρυλλον ιν εκβάλων αυτόν και αδοκιμον αποφηνάς μεταςοβηςη λοιπόν εις δόξαν αληθίνην ο δη και πεπρακται ειποντών γαρ των μαθητών οι μεν ιωάννην τον Βα πτιστην αλλοί δε ηλιαν αλλοί δε ότι προφητής τις των αρχαίων ανέ CTH ΕΙΠΕΝ ΑΥΤΟΙC Ϋ́ΜΕΙC ΔΕ ΤΙΝΑ ΜΕ ΛΕΓΕΤΕ ΕΙΝΑΙ ω πως ΕΞΑΙΡΕΤΟΝ ΤΟ Ϋ́ ΜΕΙΟ ΕΖω ΤΙθΗΟΙΝ ΑΥΤΟΎΟ ΤωΝ ΑλλωΝ ΪΝΑ ΚΑΙ ΤΑΟ ΕΚΕΙΝώΝ ΦΥΓώΟΙΝ Ϋπονοιας και μη μικραν εχωςι περιαγτού την δοξαν Υμεις Φηςιν. οι εξειλεγμένοι οι ψήφω τη παρ έμου κεκλημένοι προς απόστολην. οι των εμών τερατογργηματών μαρτγρές τινα με είναι φατέ προπήδα Δε παλιν των αλλω ΝΓ ΚΑΙ ΕΠΗΡωτής Να ΑΥΤΟΎς λε ο πετρος και παν TOC TOY YOPOY FINET (AI) Γων τινα με οι οχλοι λεγογ стома кантас фі

CIN EINAI" λοθεογς ερεγγεται φωνας ακριβη δε

THE EIE AYTON THE THE OMODOLIAN EKPEPEL LETON TON $\sqrt{\theta}$ $\sqrt{\theta}$ ac^2 [ϕ aλhc o ma θ hthc] ου γαρ τοι ϕ hcin απλώς $\overline{y}$ n αυτόν είναι του $\overline{\theta}$ $\overline{y}$ 0 τον $\overline{y}$ $\overline{y}$ [Δε ΜΑλλοΝ Πλειστοι ΜεΝ ΓΑΡ ΟΙ ως ΑΠΟ ΤΟΥ ΚΕΧΡΙΟΘΑΙ ΠΑΡΑ θΥ ΚΑΤΑ ΔΙΑφΟ] ρογς τροπογς ωνομαςμένοι χριςτοι• οι μέν γαρ εχριςθήςαν εις Βαςιλέ[ας] οι δε εις προφητάς οι δε και την δι αυτού του πάντων ήμων τρς χυ λα Βοντες λγτρωςιν. τογτεςτιν ημείς και τω αγίω πνι κατακεχρισμένοι ΤΗΝ ΤΟΥ ΥΥ ΚΛΗΟΙΝ ΕΟΥΗΚΑΜΕΝ ΟΥΚΟΥΝ ΠΛΕΙΟΤΟΙ ΜΕΝ ΟΙ ΥΡΙΟΤΟΙ ΚΕΚΛΗ ται δε ουτώς από του πραγματός εις δε και μονός ο του θ υ και πρε ουν' ως η μων μεν οντών χριστών και ος θς μαλλον. αλλ ετέρος τίνος αλλ' ως ας τογ και μονος ίδιον εχοντός πρά τον εν τοις ογνοίς δηλον ογν έςτιν οτι της ετέρων πληθύος $\ddot{\gamma}$ φε ξαίρων αυτόν προςνένεμηκε ^{3} τω $\overline{\text{πρι}}$ ως οντα μονον αυτου θ ς ων φυςει και εκ θ υ πρς αναλαμμάς απορρητώς ο μο ΝΟΓΕΝΗΟ ΑΥΤΟΥ ΛΟΓΟΟ ΓΕΓΟΝΕΝ CAPZ ΚΑΤΑ ΤΟ ΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΝ:-

253-1. From Saint Cyril. You see the skill of the inquiry. He did not immediately say, 'You, who do you say that I am?' (Luke 9:20). Rather, he refers back to the report of those who were outside so that, having rejected it and shown it to be disreputable, he might shepherd them in future to the true opinion. This is indeed what was done. For when the disciples said, 'Some say John the Baptist, but others Elijah; and still others that one of the ancient prophets has arisen,' he said to them, 'But you, who do you say that I am?' (Luke 9:19–20). Ah, how important is the 'you'! He places them outside the others, so that they might also escape their suspicions and not have an unworthy opinion about him. He says 'you', the chosen ones, who have been called to apostleship by a decree from me, who are witnesses of the miracles I have wrought. 'Who do you say I am?' But again, Peter leaps before the others and becomes a mouthpiece of the whole company. He utters sounds pleasing to God and brings forth an accurate confession of faith in him, saying, 'The Christ of God' (Luke 9:20). The disciple is unerring, for he does not say simply that he is Christ from God, but rather 'the Christ'. For there are very many people who have been called christs from their anointing by God in different ways. Some were anointed to be rulers, others prophets. Others, meaning us, have received redemption through Christ, the Saviour of us all, and have been anointed with the Holy Spirit and so have taken on the appellation of christ. Therefore there are very many christs, but they are called this after the deed: there is one and only one who is from God the Father. It is not as if we are really christs, and not those of God but rather of someone else: but as he and he alone has as his own Father the one in heaven. Therefore it is clear that, distinguishing him from the multitude of others, Peter related him to the Father, as being his alone. He was God by nature and shone forth ineffably from God the Father; his only-begotten Word became flesh according to what is written (cf. John 1:14).

¹ Scholium 253-1: Cyril, Homily 49 on Luke.

² A corrector has erased the first two letters of αcφαλμα and rewritten them after adding an *ano teleia* punctuation mark.

³ The first hand has corrected the initial просмем to просмемемнке.

254-1. From Saint Cyril. Although how, rather, ought the disciples to announce him to people everywhere? For this was the work of those ordained by him to apostleship. But, as the holy scripture says, 'There is a time for everything' (Ecclesiastes 3:1). It was necessary for that which remained to follow what had already been accomplished in the proclamations about him. This was: the cross, the passion, the death in the flesh, the resurrection from the dead, that great and truly remarkable sign through which he is attested as true God, and Son of God by nature and the Emmanuel of the Father. For to abolish death completely and to overturn destruction, and to plunder hell and undo the tyranny of the devil, and to make sin depart and to open to those on the earth the gates above and to join earth to heaven: as I have said, this revealed him as being truly God. For the moment, he therefore orders them to be silent about the mystery until the whole plan of the dispensation should come to its fitting term. For at that point, having been raised from the dead, he instructed that the mystery should be laid bare to all throughout the earth, setting before everyone righteousness through faith and purification through holy baptism. For, he said, 'All authority has been given to me in heaven and on earth. Go and make disciples of all nations, baptising them into the name of the Father and of Jesus and the Holy Spirit' (Matthew 28:18–19) and so on. 🐿

¹ See also Plate 6.

² Scholium 254-1: Cyril, Homily 49 on Luke.

τογ αγιογ κγριλλογ²

Καιτοι πως μαλλον έδει τους μαθητάς τοις απαντάχος εκηρυττείν αυτον τουτο γαρ ην έργον των παρ αυτου προκεχειρισμένων είς αποστολην αλλύ ως φησιν το γραμμά το ιέρον καιρός πάντι πραγμάτι έδει τοις παρ ε αυτου κηρυγμάζιν ακολούθηται τα λειποντά τοις ηδη προτετέλεσμε νοις τουτό δε ην, ο στρς το πάθος ο κατά ςαρκά θανατός η έκ νέκρων αναστάςις το μεγά και εξαιςίον αλήθως τημείον $\hat{\Delta}$ ι ου μεμαρτύριται θς ων αλήθεινος και $\hat{\nu}$ ς κατά φυςίν του $\hat{\nu}$ 0 και πρς ο εμμανούηλ το γαρ

Οι δε αποκριθέντες είπον ϊωάννην τον Βαπτίςτην αλλοί δε ηλίαν αλλοί δε ότι προφητής τις των αρχαίων ανέςτη είπεν δε αυτοίς ϔμείς δε τίνα με λέγετε εί ναι πέτρος δε αποκρίθεις είπεν τον χη του $\overline{\theta}$

> Ο δε επιτιμής ας αγτοίς παρής Γείλεν μηδενί λεγείν το γτο · είπων ·

ολως καταργησαι θα NATON KAI ANATPE ψαι την φθοραν. και σκυλεύσαι τον αΔΗΝ• ΚΑΙ ΚΑΤΑλΥ **CAI ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ ΤΗΝ** τγραννιδα και ек месоү поінсаі THN AMAPTIAN KAI **ΑΝΟΙΞΑΙ ΤΟΙ** ΕΠΙ ΤΗ ΓΗς ΤΑς ΑΝώ ΠΥλάς και συναψαι την Γη ογνω θν οντα κα τ αληθείαν ως εφην απεφηνέν αγτον. ογκογη εη καιρω κελεγει σιγησαι το

ΜΥ CTHPION ΑΧΡΙC ΑΝ Ο CΥΜΠΑC ΤΗ CΟΙΚΟΝΟΜΙΑC ΛΟΓΟ C ΕΙ ΤΟ ΑΥΤΏ ΠΡΕΠΟΝ ΕΞΕΛ ΘΗ ΠΕΡΑC ΤΟΤΕ ΓΑΡ ΕΓΗΓΕΡΜΕΝΟ ΕΚ ΝΕΚΡΏΝ. ΑΠΟΓΥΜΝΟΥ C ΘΑΙ ΤΟΙ C ΑΠΑΝ ΤΑΧΟ CE ΓΗ C ΠΡΟ C ΤΕΤΑ ΕΤΟ ΜΥ C ΤΗΡΙΟΝ ΤΡΟΘΕΙ C ΑΠΑCΙ ΤΗΝ ΕΝ ΠΙ C ΤΕΙ ΔΙΚΑΙ ΦΟΙΝ ΤΗΝ ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΒΑΠΤΙ C ΜΑΤΟ C ΚΑΘΑΡ C ΙΝ $^{\circ}$ > $^{\circ}$ 6 ΦΗ ΓΑΡ, $^{\circ}$ ΕΔΟ ΘΗ ΜΟΙ $^{\circ}$ ΕΟΥ CΙΑ ΠΑCΑ ΕΝ ΤΕ ΟΥΝΏ ΚΑΙ ΕΠΙ ΓΗ C ΠΟΡΕΥΘΕΝΤΕ C ΜΑ ΘΗΤΕΥ CATE ΠΑΝΤΑ ΤΑ $^{\circ}$ ΕΘΝΗ ΒΑΠΤΙΖΟΝΤΕ C ΑΥΤΟΥ C ΕΙ C ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ $^{\circ}$ ΠΡ C ΚΑΙ ΤΟΥ $^{\circ}$ ΙΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝ C Κ(ΑΙ)

τα €ξΗς:

τογ αγιογ κγριλλογ. 1

 $\overline{z\theta}$

ΝΕ Οι Γενναίοι των στρατήγων τούς τω[ν] τακτικών επίστημονας ακονώςι προς εγτολμίαν ου μονάς αυτοίς τας εκ του νικήςαι τίμας ϋπισχνούμενοι αλλά γαρ [κ]αι αυτό το παθείν ευκλείς είναι λεγοντές > και απάστης αυτοίς ευφημιάς προξε νον ου γαρ εστί των ενδεχομένων τούς θελοντάς ευδοκιμείν εν μαχαίς

θεςτηκότων Ϋπομε νειν έςθ ότε πληγάς πλην ογκ αμίσθο νεςται το παθείναΥ τοις επαινεθηςον ται γαρ ως τοις πολε μιοις επίπηδηςαν τες και αγτο το πα θος μαρτύρηση παν τως αγτοις. [0]τι φρο NHMATI [KE] XPHNTAI τω сφοδρα νεανικώ το[10Υ]τον Διδαςκον [Ta] opω[MEN KAI AY] TON. TON KN HMWN IN TON YN. KAI ΜΕΤ ΟΧΙΓΆ. 3

MH KAI TAC EK TWN AN

€ Δει γαρ εδει τούς εις τος αυτημή λειτούρ γιαν προκευειρισμέ νούς ευςθενες τατούς είναι και νεανικούς ως μηδεν ΰφοραςθαι των δείνων ο τοι

οτι δει τον γν τος ανός πολλα παθείν και αποδοκιμάς θηναι από των πρές βυτέρων και αρ χιέρεων και Γραμματέων και απόκτανθηναι και τη τρίτη η

мера егерөннаі $\stackrel{\sim}{\sim}$ Елеген де прос пантас єї тіс белеї о пісь моу ерхесбаї аринсасбы еаутон каї араты тон стау рон аутоу каб нмеран каї аколоубеїты мої [ ] ос гар єан бели тин уухин аутоу сысаї аполесеї ау тин ос Δ [Δ] и аполесн тин уухин аутоу енекен ем (оу) оутос сысеї аутин

ογτος εαγτον αρνησεται ΄ μονονονοχμ ^{3} και αποταξαμένος τη παρούς είσων . Υπέρ Γε του αγαθού και της είς χν αγαπης ΄ ούτω τις ακολούθης είχων μονονούχη κέκραγως τε και λέγων προς τον των όλων τρα χν ΄ ότι ενέκα του θα νατομέ $[\theta]$ α όλην την ημέραν ελογισθημέν ως προβατά τφαγης:-

 $\frac{1}{2\theta^2}$

255-1. From Saint Cyril. The noble generals prompt the experienced members of their forces to feats of courage not only by promising them the honours from being victorious, but also by saying that suffering itself is honourable and produces all good repute for them. For it is an impossibility that those who wish to gain a good reputation in battles should not also from time to time endure wounds from their opponents. Yet suffering will not be without a reward for them, for they will be praised as those who rushed against the enemies and this very injury will attest entirely for them that they adopted a plan which was extremely bold. We also see our Lord Jesus Christ himself teaching something of this nature.

255-2. And a little later on. It was necessary, most necessary, for those ordained beforehand for so great a service to be most valiant and bold so as to dread no terrors. A person of this sort will deny themselves, even all but renouncing the present life for what is good and their love for Christ. Thus will someone follow Christ, all but crying out and saying to Christ the Saviour of all that 'For your sake we are put to death all day long; we are reckoned as sheep for slaughter' (Psalm 43:23 LXX).

¹ Scholium 255-1: Cyril, Homily 50 on Luke.

² The + before this Vatican number may have been trimmed off.

³ Scholium 255-2: Cyril, Homily 50 on Luke.

⁴ Error for mononogyh.

256-1. From Saint Cyril. For whenever someone looks to what is pleasant, or rather expedient, in the present moment, they will shun suffering and choose to live ostentatiously. Even if they have wealth and abundant possessions, what benefit is it then for them once they have lost their soul? 'For the manner of this life is passing away' (cf. 1 Corinthians 7:31) and pleasures subside in the same way as shadows, while wealth departs from those who have it. For 'Treasuries do not benefit the lawless, but righteousness is rescued from death' (Proverbs 10:2).

257-1. From the same. In the same manner he brings about many benefits and necessities through these words. First, he shows that it will follow completely and utterly that those who are ashamed of him and his words encounter what is equivalent. What equivalence could there be to this for the power of joy? For if the judge is ashamed at someone because he owes to them the reward of obedience and the privileges of their love for him and the crown of favour, how can it not indisputably be said that those who have attained such splendid good things will completely and utterly be among honours and glories without end? Then, in addition, he produces fear in them, saying that he will come down from heaven, not in his initial insignificance and inferiority which matches ours, but in the glory of the Father with the angels flanking him. Therefore it is completely wretched and full of ruin to be condemned for cowardice and laziness when the judge has come down from above and the angelic ranks stand around him. But it is great and worthy of all wonder, and a cause of rejoicing and acceptance, that they rejoice at what has already been achieved and await the rewards of their labours. For such people will be praised when Christ says, 'Come, you that are blessed by my Father, inherit the kingdom prepared for you from the foundation of the world' (Matthew 25:34).

¹ Scholium 256-1: Cyril, Homily 50 on Luke.

² Scholium 257-1: Cyril, Homily 50 on Luke.

³ Tregelles аполесас н (corr. Greenlee).

⁴ Tregelles an (corr. Greenlee).

⁵ Tregelles erroneously gives YIOC as an abbreviation.

⁶ It may be noted that Cyril, in this scholium, treats 'shame' as a positive rather than a negative emotion.

τογ αγιογ κυριλλογ 1

Οταν γαρ τις εις το παραγτικα ήδιν μαλλον ή το χρηςιμού απόβλεπων. παραίτη ςεται μεν το παθείν ελητε δε διαβιώναι λαμπρώς καν ει πλούτον εχοί και πε ριούςιαν χρηματών τι το οφέλος εντεύθεν αυτώ την ψύχην απόδεςαντι παραγεται γαρ το ςχημά του βιού τούτου και ενίζω εκιαίς μετακλινέται τα τέρ πνα και αφιπταταί των εχοντών ο πλούτος νου γαρ ωφέληςους ι θηςαύ γροι ανομούς [δικ]αιοςύνη δε ρύηται εκ θανατού του αυτού ²

ΝΖ Πολλα κατα [ταγ]τον εργαζεται χρησιμά τε και αναγκαία δια τούτων των λογωτρώτον μεν δεικνύς οτι παντ[η] τε και παντώς εψεται τοις αιςχύνομε νοις αυτον τε και τούς αυτού λογούς το των ιζών τυχείν τι δ' αν γενοίτο τούτω το ισοστατούν εις δύναμιν ευθύμιας ει γαρ επαιςχύνεται τίνα ο κρι της ως εποφείλων αυτοίς τον της ευπίθειας μίσθον και της εις αυτού αγα

Τι Γαρ ωφελειται απός κερ
Δης τον κος μον ολόν.
εαγτον δε απόλες ας³ ζημιώ
θεις να σος Γαρ εαν⁴ επαίς χγθη με και τογς εμογς λογογς,
τογτον ο γιος⁵ τογ απογ ε
παίς χηνθης εται

πης τα Γερα΄ και τον της εγνοίας στε φανον πως ογκ ε στιν αναφιλογως είπειν οτι παντη τε και παντώς εν α τελευτητοίς εςον [ται τίμαις τε καί δο] ξαις οι των ούτω λαμπρών τέτυχη κότες αγαθών είτα προς τούτοις φοβο΄

αγτοις εντικτει καταβης εξων εξοννος ογκ εν αμκροπρεπεία τη πρω τη και εν ζφης τη καθ ημάς αλλ εν δοξη τη του προ δορυφορούντων αγγε λων ογκούν παγχαλεπον και ολεθρού μες τόν το καταγνως θηναι μεν επί δει λια τε και αφιλεργία καταφυτης ανώθεν του κρίτου και αγγελικών ταγματών περιεςτηκότων μεγα δε και του παντός θαγματός αξίον και της εις ληξίν ευμμερίας προξενού το επί τοις ηδη προπεπονημένοις χαίρειν αυτούς και το προσδοκάν των ϊδρώτων τας αμοίβας επαίνεθης οντάι γαροι τοιούτοι χυλεγοντού δεύτε οι ευλογημένοι του προ μου κληρονομης την ηπο μου κληρονομης την ηπο μου κληρονομης την ηπο καταβολής κος μου:

του αγιου κυριλλου 1

NH

Ογπω την εξ ήψογς δίναμιν εςχηκότας τους μαθητάς είκος ην τάχα που και ανθρωπιναίς περιπεσείν ασθενιαίς και τι τοιούτον καθ εαυτούς εννενοκότας είπειν πως αρνησηταί τις εαυτού η πως απολές ας την εαυτού ψύχην ευρής παλίν αυτήν τι δε τοις τούτο παθούς! το ιςοστατούν εςται γεράς η και ποίων εςτι χαρισμάτων μετοχος ίνα τοι νύν των τοιούτων αυτούς αποςτής λογισμών και οιον μεταχαλκεύς προς ευανδρείαν της εςομενής αυτοίς ευκλείας επιθύμιαν εντέκνων

-) lerw De $\ddot{\gamma}$ min $\dot{\gamma}$ hcin· eici tinec twn aytoy ecthkotwn $\dot{\gamma}$ 01 0y mh feycon
-) Tai θ anatoy. ε coc an $\ddot{\imath}\Delta\omega$ ci thn $\ddot{\imath}\Delta\omega$ ci thn $\ddot{\imath}\Delta\omega$ ci toc ophicetai kat $\dot{\imath}\Delta\omega$ ci toy $\dot{\imath}\Delta\omega$ ci thn thn $\dot{\imath}\Delta\omega$ ci thn $\dot{\imath}\omega$ ci thn $\dot{\imath}\omega$

καθ ον αν επίλαν ψει τοις επί της Γης ΗΞει Γαρ εν ΔοΞη τογ θγ και πρς και ογκ εν Γε μαλλον ςμικροπρεπεία τη καθ ημάς πώς ογν αρα θεωρογς εποίει το τογ θαγματος τογς λαβοντάς την γποςχεςιν. ανείςιν επί το ορος τρείς απ' αγτών τογς απολε

Οταν $\varepsilon \lambda \theta$ Η ε Ν ΤΗ Δ ΟΞΗ αΥΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ $\overline{\text{πρc}}$ ΚΑΙ Των αΓΙών αΓ $\overline{\text{Γ}}\varepsilon \lambda \omega$ Ν.

 $\frac{1}{NH}$ λ erw λ e $\ddot{\gamma}$ min' a λ h θ wc eicin twn a γ to γ ecthkotwn' oi o γ mh re γ cwntai θ anato γ ' ewc an $\ddot{i}$ $\dot{\lambda}$ wcin thn Baci $\dot{\lambda}$ ei an to $\dot{\gamma}$ $\dot{\theta}$ $\dot{\gamma}$.

κτογς έχων είτα μεταπλαττέται προς έξαιρετον τίνα και θεοπρεπεί λαμ² πρότητα ωςτε και τον ιματισμόν αγτογ τη τογ φωτός προςβολή δια λάμψαι και οιον απόστρα [ψ]αι δοκείν είτα μωγchc και ηλίας περιέςτη κότες τον ιν προσελάλογν αλληλοίς την έξοδον αγτογ ην εμέλλε πλη ρογν φηςίν εν ίλημ. το ττης μετά ςαρκός οικονομίας το μήςτη ρίον και το σωτηρίον παθός το επί γε φημί τω τίμιω σταγρώ και γαρ έςτι αλήθες ότι και ο δια μωγςέςως νομός και των αγίων προφητών ο λόγος τογ χγ μυςτηρίον προανέδειξαν ο μένα εν τυποίς και σκίαις μονονούχη καθάπερ εν πίνακι καταγράφων αυτό οι δε πολύτροπως προηγορεύκο τές ως και οφθηςέται κατά καιρούς εν είδει τω καθ ημάς. και ότι της απάν των ένεκα σωτηρίας και ζωης. Ου παραίτης το παθείν τον επί ξύλου θα

258-1. From Saint Cyril. As the disciples did not yet have the power from on high, it was reasonable that somehow perhaps they also fell into human weaknesses, and when they thought of something of this nature among themselves, they said, 'How can someone deny themselves? Or how if they have lost their own soul will they find it again? What will the equivalent privilege be for those who suffer this? Or of what sort of gifts are they also partakers?' Accordingly, so that he might rescue them from such thoughts and, so to say, mould them towards courage, producing a desire for the glory which would be theirs, he says, 'I tell you, there are some standing here who will not taste death before they see the kingdom of God' (Luke 9:27). He says, 'the kingdom of God', the sight itself of the glory in which he himself will be seen at that moment of time at which he will enlighten those on the earth. For he will come in the glory of God the Father, and not rather in the humility which is ours. How, then, did he make those who received the promise viewers of the miracle? He goes up the mountain taking three chosen from among them. Then he is transformed to such an outstanding and divine brightness that his clothing also gleams with the ray of the light and seems to flash like lightning. Then Moses and Elijah, standing by Jesus, speak with each other about his departure which, it says, 'he was going to accomplish in Jerusalem' (Luke 9:31). This means the mystery of his dispensation with flesh and the saving passion which happened, I mean, on the precious cross. For it is also true that the law through Moses and the word of the holy prophets showed in advance the mystery of Christ: the first in types and shadows only, just like sketching it in a picture; the others in the various ways they spoke in advance how he would be seen on occasions in the form which is ours, and that for the sake of the salvation and life of all he would not refuse to suffer death on a

¹ Scholium 258-1: Cyril, Homily 51 on Luke.

² The original text is unclear: the first hand has corrected θεοπρε[...]ται to θεοπρεπή λαμ.

tree. Therefore the presence of Moses and Elijah and their speaking to each other was some sort of dispensation which showed very well how our Lord Jesus the Christ was flanked by the law and the prophets, as he was master of both the law and the prophets: he was also revealed in advance by them, and through them, in harmony with each other, they heralded in advance. But the blessed disciples sleep for a short time while the Lord spent time in prayer, for he purposefully fulfilled what was human. Then, having woken, they became observers of a most noble and marvellous change. The divine Peter, perhaps thinking that somehow the moment of the kingdom of God had arrived, approves staying on the mountain and says that three tents should be made: one for Christ and the others for Moses and Elijah. But, it says, 'He did not know what he was saying' (Luke 9:33). For it was not the moment of the consummation of the age, nor indeed of the time for the saints to take their share of the hope which had been promised to them. For, as Paul says, 'He will transform the body of our humiliation so that it may be conformed to the body of his glory' (Philippians 3:21), meaning Christ. As the dispensation was still in its beginning and not yet² completed, how was it reasonable for Christ to leave off his love for the world, and depart from his wish to suffer on its behalf? For he has saved everything under the heaven, enduring death itself in the flesh and abolishing it through his resurrection from the dead. Therefore Peter did not know what he said.

¹ The first hand has corrected єм to єті.

² Codex Zacynthius erroneously reads ογτω ('thus') for ογπω ('not yet').

νατον ογκογν ή μωζίσεως και ηλιού παραστασίο. Και το προσλαλείν αλληλοίς αγτούς οικονομία τις ην εύ μαλα καταδείκητούς δορυφορούμενον μεν των δε[c]πότην προκαταδείχθεντα δε παρ αυτών δι ων αλληλοίς σύνοδα προεκηρύξαν αλλ' οι μεν μακαρίοι μ[a]θηται βραχύ πως απονύσταζούς νως τη προσεύχη σχολαζοντός του χύ επληρούν γαρ οικονομικώς τα ανθρώ πίνα είτα διαγρηγορησκάτες θεωροί γεγονας τις ούτω σεπτης και παράδο ξου μεταβολής οιήθεις δε ισώς ο θεςπές[i]ος πέτρος ότι ταχά που ενέστηκεν ο καίρος της βασιλείας του $\overline{θ}$ αποδέχεται μεν τας έν τω ορεί διατρίβας. σκη νας δε τρείς δείν γενέσει φηςίν χω μεν μίαν τας έτερας δε μωςή και ηλίαν

NH

λεΓω Δε Ϋμιν αληθως εις ιν τίνες των αγτογ εςτηκο των οι ογ μη Γεγςωνται θανατογ εως αν ίδως ιν τη [Ba] ςιλείαν τογ $\overline{\theta \gamma}$

αλλ ογκ ηδει φηςιν ο λεγεί ογ γαρ ην και ρος της εγντελείας τογ αιώνος ογτε μην τογ χρονογ λαβείν τογς αγιογς της [επηγγελμένης] [αγτοίς ελπίδος] [την μεθε[ξ] Ιν•]

[ως γαρ ο παγλος φηςιν· μετας] χημα [τισεί το σωμά της ταπείνωσεως] ημών εγμ μορφον τω σωματί της δοξης αυτού $\overline{\chi_{\rm C}}$ δηλονότι ουςης ουν εν αρχαίς επί της οικονομίας και ουτω πέρας μετας πώς ην είκος καταλείξαι $\overline{\chi_{\rm N}}$ της είς τον κοσμον αγαπης αποφοίτης αντό παθείν εθέλειν ηπέρ αυτού σεσωκε γαρ την ηπουράνον και αυτίο] ν ηπομείνας τον κατά σάρκα θανατον και δία της εκ νέκρων αναστάσεως καταργησάς αυτού ουκ ηδεί τοιγαρούν ο πέτρος όπερ εφη:

- $\overline{\Lambda}$ π(epi) the μεταμορφωσεώς του $\overline{\dot{\gamma}}^{1}$ του αγιου ιωάννου επισκο(που) κω σταντινούπολ(εως) ²
- ΝΘ Δ ια [τ] ι τουτούς λαμβανεί· ότι ουτοί των αλλών ής αν υπέρεχοντες· και ο μέν πετρος, έκ του ςφοδρα φιλείν αυτον· εδηλού την υπέροχην· ο δε ιωάννης εκ του ςφοδρα φιλείς θαι [κ] αι ιακώβος δε από της αποκρίζεως ην απέκρινατο λεγών δυνάμεθα πιείν το ποτηριον· ούκ από της από [κ] ρίζεως δε μονον αλλά και από των έργων· των τε αλλών· και αφ[ων έκπλη] ρω[ςεν α] πέρ είπεν· ουτώ γαρ ην ςφοδρος και βαρύς ιουδαίοις· ως [κ] αι τ[ον η] ρω[δην τ] αυτην μεγίζτην δωρέαν νομίζαι χαρίζας θαι τοις ιουδαία] ιοις [ει έκει] ν[ον αν] ελοι:- ωρ(ιγενούς) ^{3}
- νθ Ζητηςωμέν πως ο μέν λογκάς φ[ηςιν ερ]ένετο δε μέτα τους λογούς τουτούς ως εί ημέραι όκτω· ο δε μάρκος ως[εί μ]ε[θ ημέ]ρας έξ· όςον επί τω ρητώ εγενοντό
- $+0^{-4} \begin{array}{c} \omega c \epsilon i \ \text{hmepai okt} \omega \cdot \\ 0 \ \lambda \text{Oykac metheikai} \\ \text{Taythn thn hmepa} \\ \text{Kai en h finetai} \text{ oy} \\ \text{Toc } \Delta \epsilon \text{ metheitac me} \\ \text{[cac m]onac} \text{ Kai oyk } \epsilon \\ \text{[cti } \Delta i \Delta \phi \omega \text{nia}] \text{ πpoc to} \\ \text{[phton all eniomian]} \end{array}$ $\text{Ereneto}^5 \Delta \epsilon \text{ meta toyc } \lambda \text{Ofoyc} \\ \text{Toyto[yc } \omega \text{]cei hmepai okt} \omega \\ \text{[Kai } \pi \text{]apa[} \lambda \Delta B \omega \text{]n } [\pi \text{]etpon [Kai] ia} \\ \text{K} \omega B \text{O[n Kai i]} \omega [\text{annh]n ane} B [\text{H}] \text{ eic} \\ \text{To opoc } \pi \text{po[c]e[y} \text{Zac} \theta \text{ai}] \end{array}$

[anaton ton loron oti oyk eikh etatteilamenoc o the oyk eybewc ayto πe] ^{6} moihken alla meb hmedac ez cymbolon ai ez hmedai the kocmotoieae me[ta e] z hmedae meta ton kocmon toyton tote tad anab[ib]a[cei] ce [o] ic eic to opoc to ÿyhlon ean [hc] π [etdoc ea]n he iakwboc [h] π [iw[a]nnhe alloc tad oyleic anabainei π ada toyc treic ina iah thn metamopqwcin π [k]ai toyc oqbentac en π 02th mwychn k(ai) hlia:

ς εγηρού αντιοχίας εκ της προς σεργιού αρχιατρού επίστολ (ης) ερωτησαντά τίνος ενέκεν ο κα πέτρου και ιακώβου και ιωάννημα μονού παρελάβευ: ^{7}

νθ Δ οκει μοι των αλλων αγτούς προκρινές θαι Δ ια το μαλλον έχειν οξύτεραν αγτούς την Δ ιανοίαν και τω $\ddot{\gamma}$ ψει της θεότητος ςύνανα Βαίνειν του Δ ι ημάς Δ υτον έκού

259-1. From Saint John the Bishop of Constantinople. Why does he choose these disciples? Because they were superior to all the others: Peter showed his superiority by the great love he had for him, John by being greatly loved, and James from the answer which he gave when he said: 'We can drink the cup' (cf. Matthew 20:22). It was not only from the answer, but also from his deeds, both the others and from those which fulfilled what he said: for he was so vehement and severe to the Jews that even Herod thought that he would grant the Jews a very great gift if he were to remove him. §

259-2. From Origen. Let us seek how Luke says, 'It happened around eight days after these sayings' (Luke 9:28), but Mark says it was after around six days (Mark 9:2). Inasmuch as for the statement 'there passed around eight days', Luke counts both the day itself and the one on which it happened, whereas Mark only counts the intervening ones: there is no discordance regarding the statement. But I would say, summarising the argument, that not without cause did the Saviour not immediately do what he promised, but after six days. The six days are a symbol of the creation of the world. After six days, after this world, then Jesus will make you ascend the lofty mountain, if you are Peter, if you are James or John. For no-one else ascends besides the three in order to see the transfiguration of Jesus with those who were seen in glory, Moses and Elijah. **6**

259-3. From Severus of Antioch, from the Letter to Sergius the Chief Physician who asked why the Lord only took Peter and James and John with him. It seems to me that he chose them instead of the others because they rather had a keener intelligence, and they went up to the height of divinity with the one who for our sake willingly

¹ Kephalaion 30: On the Transfiguration of Jesus.

² Scholium 259-1: Chrysostom, Homily 56 on Matthew.

³ Scholium 259-2: Origen, Fragment 139 on Luke.

⁴ A corrector has changed the Vatican paragraph indication from $+\overline{\theta}$ to $+\overline{0}$.

⁵ The initial letter ϵ is highly decorated, much like the ϵ at Luke 1:1.

⁶ The reconstruction of this line is tentative: Codex Zacynthius does not correspond to either of the traditions of Origen here, nor is there space for the confused text in Codex Parisinus (fol. 236r).

⁷ Scholium 259-3: Severus, Letter II.27 to Sergius the Chief Physician (Select Letters 85).

humbled himself and made himself poor by the incarnation and remained in such a state, and they were not scared by the excessive glory and the divine brightness. For Peter, when he confessed him and said, 'You are the Christ, the Son of the living God' (Matthew 16:16), heard distinctly, 'Blessed are you Simon son of Jonah! For flesh and blood has not revealed this to you, but my Father in heaven' (Matthew 16:17). John and James, as the evangelist Mark related, were brothers in the spirit rather than the body: they are called 'Boanerges, which is sons of thunder' (Mark 3:17) by the Saviour because of this. They match this appellation because they thunder with a great voice that theology which is brought down from heaven and the inspiration from there as truth, the proclamation that 'In the beginning was the Word, and the Word was with God, and the Word was God' (John 1:1). And they shook the hearing of all nations with the wonder. And they destroyed every lie and base opinion utterly, one might say <from its roots. For it is manifest that>² James was rich with the same grace as his brother, according to the incontrovertible witness of the one who honoured the two of them in common with the single appellation.

¹ Tregelles erroneously has the word break at προσεγ | Ξασθαί.

² As the beginning of this line is unreadable; the translation is based on Brooks' rendering of the Syriac.

σίως ταπεινως αντός και το ςαρκωθηναι πτωχεύς αντός και εν ταυτότητι μείναντος και μη εκςταντές της υπέρτατης δόξης και θείας λαμπρότητος πέτρος μεν Γαρ ομολογής αυτόν και είπων: το εί ο $\overline{\chi}$ ς ο $\overline{\chi}$ ς του θυ του ζωντός ηκούεν εναργώς μακαρίος ε[ι ο] το το το το τωρνίς ιωάννης δε [κ]αι ια [κ]ωβος: ως ευαγγελίστης ιστορής μαρκός αδελφο [ι το $\overline{\eta}$] να μαλλον η το τώμα υπάρχοντές. Βοανήριες ο ε την υπό βροντής πάρα του το το το το του ταυτό ταυτός της πρότης της υπός της χοντές δια το μεγαλοφώνως βροντής την θεολογίαν εκείνην την το εν αρχή εξ συράνου και της εκείθε [ν επί $\overline{\eta}$] νοίας [κ]ατένεξ [είτα] νως αλήθως: την το εν αρχή

Ε> LOC HN μδος του θυ.

 και θς ην ο λογος κη ργξαςαν΄ και τας παντων [ε] θνων α κοας τω θαγματι κα τεςειςαν· και παςαν ψεγδη και χαμέζη λον δοξαν εκ Βαθρω΄ κα[τοργ] ςαντές ειποι

Toy afioy titoy ^{1}

Εν τω ορει ετνηφθη παλαία τε διαθήκη και νέα και απόστολοι εκοινώνηταν προφηταίε και κοινή εθέαςαντο του βαείλεω[c] την δόξαν ουτός εκτίν ο ύτο κλελερμένος ου μωυ τος επροφητεύεν και προφηταί ουτός εκτίν ο εκλελερμένος ους εκ πολλών αλλ' επείδη και ανός εγενετό αυτόυ ακούξετε ειώπατω λοιπόν μωϋ τευ ακούξετε οτι δεί παθείν ότι δεί εταύρω θηναί ότι δεί ββριεθήναι και κοινώνηται ανοίς θανατού ότι δεί υπέρ ανών αναστηναί ότι δεί παραν την οικονομίαν πληρωσαί ότι δεί και ψ μας αυτόυς πείραςθηναί και πολλά παθείν ϊνά ευνδόξαςθητε ταύτης γαρ της δόξης ης, εθέαςαςθε αδύνατον μετασχείν εαν μη ευμπάθητε τω δεδό ξάςμενω:-

 $\mathbf{M}$ єтаморфоутаї тоїгароун ємпрос $\mathbf{\theta}$ єн аут $\mathbf{\omega}$ н $\mathbf{n}$ каї пєпрах $\mathbf{\theta}$ аї фамен тни

Μεταμορφωσινό ογ χι Δη πος το σχημα το ανθρωπινον απο Βαλοντος τος σωμα τος αλλα Δοξης τινος φωτοειδοςς περι

Σ 3 Και εγένετο εν τω αυτόν προς εγχεςθαι το είδος του προςω που αυτόν ετέρον

CTEλλογchc αγτο και τον ατιμοτατον της ςαρκος χαρακτηρα μεταχρώνς [τος ωςπερ εις οψιν εγκλεεςτεράν κατά το ςπείρεται εν ατίμια εγείρεται εν] δοξή παρά του μακαρίου παυλού καλώς τε και ορθώ[ς] είρημενον νίνι μεν γαρ αγτό τουτό ταρξ εςτί γυμνή ου δοξή τινί κατακεχρώςμενη ου λάμ πρότητι φυζική κατηγλαϊσμένη ψίλην δε και μονήν την εκ φυζέως αδο ξίαν τε όμου και αςθενείαν εχούςα κατά δε γε τον της αναςτάςεως καίρον εξάλ λαγή τις εςται θεοπρέπης θείας γαρ δοξής επίβλεμας νι περιαςτράψει λοίπον εκλαμψούς γαρ οι δικαίοι καθάπερ ο ηλίος εν τη βαςίλεια του πρό αυτών κατά την του τρο φωνήν:-

του αρ(10) σεύμρου αντίοχιας εκ της απολογίας του φιλαλ(ηθούς) ^{4}

260-I. From Saint Titus. On the mountain, the old covenant and the new were joined together. The apostles made common cause with the prophets and together they beheld the glory of the king: 'This is my Son', about whom Moses prophesied, as did the prophets; this is 'the chosen one', chosen not from many, but when he even became human; 'listen to him' (Luke 9:35). Let Moses be silent in future, let the prophets be silent. Listen to him, the one who was prophesied and has arrived, that it is necessary to suffer, that it is necessary to be crucified, that it is necessary to be scorned and to share death for humans, that it is necessary to rise over humans, that it is necessary to fulfil the entire dispensation, that it is necessary for you yourselves to be tempted and to suffer much so that you may be glorified with him. For it is impossible to share this glory which you have seen unless you suffer with the one who has been glorified.

260-2. From Saint Cyril. He is therefore transfigured in front of them, and we say that the transfiguration has taken place, not when his body has cast off its human appearance in some way, but when some glory in the form of light shines around it and the flesh changes the colour of its least honourable character as if into a more noble sight, in keeping with 'it is sown in dishonour, it is raised in glory' (1 Corinthians 15:43), as was well and rightly spoken by the blessed Paul. For at present this is the case: the flesh is naked, not coloured in any glory, not irradiated with physical brightness. Instead, it has a plain and simple lack of honour from its nature, along with weakness too. But at the moment of the resurrection, there will be a divine exchange. It will gleam around in future with coverings of divine glory. For 'the righteous will shine forth like the sun in the kingdom of their Father' (Matthew 13:43), as the Saviour says.

260-3. From Saint Severus of Antioch, from the Apology of Philalethes. In order that the transfiguration on the mountain, which was revealed to the disciples, showed forth a pattern of the glory which is to come, it was also revealed in bodily form in order to fall on their mortal eyes as a sight. If they had not borne the excess of brightness and something which was so pure and unendurable and ... 5

¹ Scholium 260-1: Titus, Homilies on Luke.

² Scholium 260-2: Cyril, Fragments on Luke.

³ Tregelles omits this page (corr. Greenlee).

⁴ Scholium 260-3: Severus, Apology of Philalethes.

⁵ At least half a page is missing, which would have contained Luke 9:29b–32a.

Luke 9	):32-33
--------	---------

 $\begin{bmatrix} \end{bmatrix}$ 1

261-1. ... they are counted as slaves for the master, nor, as creations, are they compared with the creator. $\delta \bullet$

¹ The top half of this page is missing: the lectionary has been supplemented with a replacement leaf on paper.

² Scholium 261-1: Titus, Homilies on Luke.

³ Tregelles has єїдом (согг. Greenlee).

⁴ The next half-page is missing, which would have contained Luke 9:34.

 $\begin{bmatrix} \end{bmatrix}$ 1

[HCAN BEBA]P[HMENOI ΥΠΝ]ω [ΔΙ] a^2 [ΓΡΗΓΟΡΗ ΑΝΤΕΣ ΔΕ Ε[Ι]ΔΑΝ ^{3} [ΤΗΝ ΔΟΞΑΝ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΑΥΟ] ΑΝΔΡΑΣ ΤΟΥ ΣΑΚΑΙ ΕΓΕΝΕΤΟ ΕΝ Τω ΔΙΑΧωριζες θαΙ ΑΥΤΟΥ α απαγτοΥ είπεν ο πετρος το $\overline{N}$ επίστατα, καλον εστίν Η ΜΑς ωδε είναι και ποίηςω μεν τρείς σκηνας α

[a]
ριθμούνται δού
λοι δεςπότη ούδε
[εύγκρινονται τω]
πλαστη τα πλάςμα
τά:-

- 2 [προςεφωνει λε]

  7 Γων ει επιστεγετε

  Μω[c]ει επιστεγετε

  Αν εμοι· περι Γαρ ε

  Μογ εκεινός εγρα

  Ψεν:- τογ αγτογ παλι⁻³
- [$\vec{EB}$] [$\vec{K}$ ai ϕ with eleneto ek the ne] $\phi[\varepsilon]$ the veloces ofto ectin of $\vec{V}$ wor o ekvenence at toy akoye[$\vec{T}$] $\vec{e}$.
- Δλλ' η μεν του θυ και προ φωνή καλή τε [και αξ] ιαγάστος ακρ[α] τω δε ηδη κατής η μενοί δείματι πίπτ[ο] υς είν οι μαθητα[ι ι] να δ[η π] αλίν και δια τούτου μανθάνω μεν ως αναγκαιότα[τη] τοις επί γης η το[υ ς] ρς [η] μων α[ν] α[πε] φαντα[ι] μες ιτεία νοούμενη δηλονότι κατά τον της ενάνθ[ρωπ] η [cε] ως τρ[ο] πον εί μη γαρ γεγο νε καθ ημάς τις [α]ν [υπ] ηνεγκέν ημ[ιν] ανώθεν προσλάλουντα τον θν και την αφράστον αυτού δοξαν και ούδενι ταχά των γενητών φορητην εκφαίνον τος φως γαρ αυτον οικείν απροςίτον και ο θεςπεςίος εφη παύλος:- ^{4}

261-2. ... He addressed them, saying: 'If you believed Moses, you would also believe me. For he wrote about me' (John 5:46).

262-I. From the same again. But the voice of God the Father is fine and astounding. Already possessed by sheer terror, the disciples fall down so that again we might also learn through this that this is most necessary for those on earth. The spiritual mediation of our Saviour has been shown forth, clearly by the manner of his incarnation. For if he had not become like us, who could have borne God speaking to us from above and his indescribable glory when he appears, which perhaps no creature can endure? For, as the divine Paul said, 'He dwells in unapproachable light' (I Timothy 6:I6).

¹ The top half of the page (containing Luke 9:34) is missing: the lectionary has been supplemented with a replacement leaf on paper. The missing commentary may correspond to the scholium found in Paris, BnF, Suppl. gr. 612, fol. 237r: it begins with πεπρακται τι και ετερον and ends with the same text visible here.

² Scholium 261-2: Cyril, Homily 51 on Luke.

³ Scholium 262-1: Cyril, Fragments on Luke.

⁴ At least one page is missing, which would have contained Luke 9:36–40.

265-1. ... 'Aeneas, Jesus Christ heals you' (Acts 9:34). Accordingly, it is clear in every way that the one who said about the holy apostles that 'They were not able to cast it out' (Luke 9:40) impiously spoke against his power. **6**

265-2. And a little later on. So it could have been the case that the father of the one possessed by a demon went away disappointed and without receiving his desire. But so that no-one should think that Christ himself was also incapable of accomplishing the marvel, 'He rebuked the unclean spirit' (Luke 9:42) and straightaway the young man was delivered from his sickness. 'And he gave him back to his father' (Luke 9:42). For he no longer belonged to his father but to the spirit which possessed him. When he had shaken off his greed, he belonged once again to his own father. The gift was from Christ, who also granted his holy apostles authority to be able to accomplish divine signs and to rebuke the unclean spirits.

¹ Scholium 265-1: Cyril, Homily 52 on Luke.

² Scholium 265-2: Cyril, Homily 52 on Luke.

 ^{1} αίνεα· ιαταί σε $\overline{\text{ic}}$ ο $\overline{\text{χc}}$ πανταχοθέν τοινύν έςτιν εναργές οτι της αυτού δυ ναμέως κατηγορήσεν ανοσίως ο πέρι των αγίων αποστολών είπων· ότι ούκ ηδύνηθηςαν αυτό έκβαλειν: και μετ όλιγα ^{2}

 $\div$ Εδεί μεν ουν τον του δαιμονώντος πατέρα λυπούμενον απέλθειν και ου τετυχήκοτα της φιλοτίμιας αλλ $\ddot{\text{i}}$ να μη τις οιέται και αυτον

αποκριθεις Δε ο ις ειπεν ω Γενεα απιστος και Διεστραμ μενη εως ποτε εσομαι προς Ϋμας και ανεξομαι Ϋμων προσαγαγε μοι ωδε τον Ϋίον σογ ετι δε προς ερχομενογ αγτογ ερρη ξεν αγτον το δαιμονιον κ(αι) σγνες παραξεν επετιμη σεν δε ο ις τω πνι τω ακαθαρ τω και ϊασατο τον παιδα και α πεδωκεν αγτον τω πατρι αγ τογ εξεπλης σοντο δε παν τες επι τη μεγαλιοτητι τογ

 θY

ατονηςαι χη' προς ΤΗΝ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΟ Σογ κατορθωςιν' επετιμήςε τω δκα θαρτω πνεγματι каі парахрнма тох ΝΟΟΙΝ Ο ΝΕΔΝΙΔΟ ΔΠΗλ λαττετο και απε Δωκεν αυτον τω πρι αγτογ΄ ογ Γαρ ΗΝ ΕΤΙ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟC. αλλα τογ κρατογΝ τος πνεγματος επειδη δε απέςει cato την [πλεονε] Σιαν· ΓΕΓΟΝΕ ΠαλιΝ τος ϊδιος πατρος χΥ δε το δωρον, ος και τοις αγιοις απο **CTO**λΟΙ**C** Δ**E**Δωκ**E**N **Ε**ΞΟΥCΙΑΝ ΤΟΥ ΔΥ ναςθαι κατορθογν τας θεοςημείας και τοις ακαθαρ ΤΟΙΟ ΠΝΕΥΜΑΟΙΝ

€ΠΙΤΙΜΔΝ:-

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΤΙΤΟΥ 1

- Σς Παντών τοινήν θαγμαζοντών τα chmeia αγτος καταγγέλλει το παθός ογ γαρ τα chmeia [cωζει] α[λ]λα σταγρός εγέργε[τει ει γαρ] προβατόν απα αιγήπτος ερργέατον ποςώ μα[λλ]ον αμνός αληθείνος από τος διαβολος ελήτρωσατό τον κόσμο:- τος αγορλλος ^{2}
- Σς Και ποια τις εςτι προφαςις η ταγτα ειπειν παραςκεγαςας χν αναγκαιον ως οιμαι λεγειν ογκογν ανεκομιςε μεν εις το ορ[ο]ς πετρον και ιακωβον και ιω αννην και μετεμορφωθη εμπροςθεν αγτων ελαμψεν δε το προςωπον αγτογ ως ο ηλιος εδείξεν αγτοις την δοξαν μεθ ην επιλαμψει τω κοςμω κατα καιρογς ειτα κατελθων απο τογ ορογς πονηρογ τε και απηνογς πνεγ ματος ηλεγθερωςε τινα αλλ' εδει παντως αγτον το ςωτηριον ηπερ ημων

oВ

- Υπομείναι παθος·
  και της ιογδαίων
  ανέχεςθαι ςκαιότη
  τος ογ δη γεζονό
  τος ογδεν απείκος
  εννόειν εν θοργβοίς
  εςεςθαι τογς μαθη
  τας κακείνο πος τα
  χα καθ' εαγτοςς εν
  [νοείν τε και λεγείν]
  ο τοςογτος εν δοξη·
- Παντών δε θαγμαζοντών ε
  πι παςιν οις εποιει είπεν προς
  τογς μαθητάς αγτογ θεςθε
  γμεις είς τα ωτα γμών τογς
  λογογς τογτογς[·] ο γαρ γίος
  τογ ανογ μελλει παραδίδο
  ςθαι ε[ις] χ[ει]ρ[ας] ανών

ο νεκρογς αναστήσας εν εξογςία θεοπρέπει ο θαλαςσαίς [επ]ιτιμών και πνέγ μαςιν ο λογώ ςγντριβών τον σατάναν πώς ηλ[ω] νγνι και τοις τών φο νώντων εμπέπτωκε βροχοίς [α]ρ ογν [η]πατημέθα [θ]ν είναι νομίζοντες αγτον ϊνά τοινγν είδειεν το πάντη τε και πάντως εςομένον, απόθετον ωςπέρ εις νογν ποιεισθαί κελέγει το μγστηριον θέσθε γαρ Υμείς είς τας καρ δίας Ύμων το δε Υμείς εν τογτοίς διαστελλοντός έςτιν από τών αλλών αγ τογς ηθέλε μεν γαρ είδεναι αγτογς το ςγμβηςομένον ογ μην έτι και λάλειν ετέροις ογ γαρ εδεί μονον τογς αγελαίογς λάθειν ότι πείσεται αλλ ην αμείνον προς τογτώ πεπληροφορημένος ότι και ανέβιω θεοπρέπως καταργήσας τον θανατον διαφγγείν ετοίμώς τα έκ τογ ςκανδαλίζεςθαι βλάβη:-

266-I. From Saint Titus. Accordingly, as everyone wonders at the signs, he himself announces the passion, for it is not the signs which save but the cross which performs the service. If a sheep had rescued them from Egypt, how much more did the true Lamb redeem the world from the devil?

266-2. From Saint Cyril. I think that it is also necessary to say what sort of reason it is which made Christ say these things. Therefore he took Peter and James and John up into the mountain and he was transfigured before them. His face shone like the sun; he showed them the glory with which he will enlighten the world at the right moment. Then, having descended from the mountain, he set a person free from a wicked and violent spirit. But still for our sake he had to undergo the saving passion, and endure the plotting of the Jews. Once that had happened, there would be nothing unlikely in imagining that the disciples would be in a tumult and even perhaps imagine and say among themselves that the one who was so great in glory, who raised the dead in divine authority, who rebuked seas and spirits, who crushed Satan with a word, how has he now been captured and fallen into the snares of murderers? Were we deceived in thinking that he was God? Therefore so that they might know that what would completely and utterly come to pass, he orders that the mystery might be stored up as in their mind. For he says, 'place it yourselves into your hearts' (cf. Luke 9:44). The 'yourselves' in these words is when he differentiates them from the others: he wanted them to know what was going to happen, but not yet for them also to speak to others. For it was not only necessary that the common herd should be ignorant that he would suffer, but it was better for them to be fully assured in this matter that he also came back to life in a divine way after abolishing death, all the more readily to avoid the damage from their being scandalised.

¹ Scholium 266-1: Titus, Homilies on Luke.

² Scholium 266-2: Cyril, Homily 53 on Luke.

267-I. From Saint Cyril. Next, one might ask how the disciples were unaware of the mystery of Christ. For while they were from the flock of Jews, they were not lazy and not inexperienced in the writings of Moses. Indeed, they had been picked out by Christ because of this. How then were they unaware of the mystery of Christ, even though it had been written in advance in very many places through the shadow of the law? But, as the blessed Paul writes, 'A hardening had come on Israel in part' (Romans II:25) and 'Right up to this day, when Moses is read, a veil lies on their hearts and it is not unveiled, because it is removed in Christ' (2 Corinthians 3:14–15). Accordingly, they should go to Christ and say 'Unveil my eyes and I will understand your wonders from your law' (Psalm II8:18 LXX).

268-I. From the same. Let the person who thinks that Jesus was merely human learn again that they have wandered and that they travel far from the truth. For let it be granted that the Word became flesh while it was God, yet it keeps as inalienable the ability to be that which it was, and it has remained God. For while it is the nature of God who is above all to be able to scrutinise hearts and internal organs (cf. Psalm 7:10 LXX), and to know what has been hidden, this is not the case at all for anyone besides him. But see,4 Christ examines the thoughts of the holy apostles and he fixes the eye of divinity on what is hidden. So indeed is he God who is conspicuous through such great and most divine honours. Yet let us investigate this: did all the blessed disciples have in common this sort of sickness? I think, however, that it is very unbelievable to think that they all took on board one and the same sickness immediately. Rather, as I think, when one of them suffered it, the most wise evangelist, so that he might not be found weaving a slander against one of his fellow disciples,

¹ Kephalaion 32: On Those who Discussed who was the Greatest.

² Scholium 267-1: Cyril, Homily 53 on Luke.

³ Scholium 268-1: Cyril, Homily 54 on Luke.

⁴ The text appears to have been corrected from ιλογ to ιλογ c, although this is an ungrammatical form; perhaps εἰδώς ('knowing') was intended. Reuss, *Lukas-Kommentare*, 99 records no variant to ἰδού and this has been followed for the translation.